

WÓJT GMINY WARLUBIE

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXXVI/295/14
Rady Gminy Warlubie
z dnia 25 lipca 2014 r.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WARLUBIE

TEKST STUDIUM

CZĘŚĆ PIERWSZA: UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WARLUBIE

SPIS TREŚCI

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	5
PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE	5
ZESPÓŁ AUTORSKI	6
CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA	8
CZĘŚĆ I. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WARLUBIE	10
1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU ORAZ STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	10
1.1 Ogólna charakterystyka gminy.....	10
1.2 Struktura użytkowania i przeznaczenie terenów	12
1.3 Stan prawny gruntów	13
1.4 Rys historyczny i sieć osadnicza	14
1.5 Charakterystyka poszczególnych miejscowości w gminie	15
1.6 Stan zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Warlubie	17
2. STAN ŚRODOWISKA, ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	21
2.1 Zasoby środowiska przyrodniczego.....	21
2.1.1 Rzeźba terenu	21
2.1.2 Hydrografia	22
2.1.3 Surowce mineralne	23
2.1.4 Klimat.....	23
2.1.5 Gleby	25
2.1.6 Fauna i flora.....	26
2.2 Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	26
2.2.1 Rolnictwo	26
2.2.2 Leśnictwo.....	32
3. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	35
3.1 Wdecki Park Krajobrazowy.....	35
3.2 Nadwiślański Park Krajobrazowy.....	36
3.3 Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.....	37
3.4 Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Dolina Rzeki Struga	38
3.5 Rezerwat przyrody Osiny	38
3.6 Rezerwat przyrody Kuźnica	38
3.7 Rezerwat przyrody Jezioro Łyse.....	38
3.8 Obszary Natura 2000	39
3.8.1 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy.....	39
3.8.2 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny	39
3.8.3 Specjalny Obszar Ochrony Ptaków Bory Tucholskie.....	40
3.9 Pomniki przyrody	40
3.10 Użytki ekologiczne	41
4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	42
4.1 Środowisko kulturowe.....	42

4.2 Rys historyczny	43
4.3 Zasoby dziedzictwa kulturowego	44
4.3.1 Strefy ochrony konserwatorskiej.....	44
4.3.2 Zespoły dworsko – parkowe	45
4.3.3 Obiekty sakralne	46
4.3.4 Obiekty techniki i kultury materialnej	48
4.3.5 Obiekty architektury i budownictwa	49
4.4 Zagrożenia dla środowiska kulturowego.....	50
5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA	52
5.1 Potencjał demograficzny	52
5.2 Ruch migracyjny	56
5.3 Struktura wieku i płci.....	57
5.4 Rynek pracy	58
5.5 Gospodarka mieszkaniowa	61
5.6 Infrastruktura społeczna	64
5.6.1 Oświata.....	64
5.6.2 Ochrona zdrowia	67
5.6.3 Opieka społeczna	67
5.6.4 Kultura	67
5.6.5 Biblioteki	67
5.6.6 Świetlice wiejskie	68
5.6.7 Sport i rekreacja	68
5.6.8 Obiekty sakralne.....	68
5.7 Działalność gospodarcza.....	68
6. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY, W TYM ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	72
6.1 Uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla krajowego i wojewódzkiego	72
6.1.1 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (2003).....	72
6.1.2 Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego	78
6.1.3 Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim	79
6.1.4 Odpady komunalne na terenie województwa kujawsko – pomorskiego: Koncepcja Gospodarowania.....	79
6.1.5 Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko- pomorskiego 2010	79
6.1.6 Krajowy Program Zwiększania Lesistości.....	81
6.2 Uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla powiatowego i lokalnego	81
6.2.1 Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Świeckiego na lata 2007 – 2013.....	81
6.2.2 Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Warlubie na lata 2007 – 2013.....	82
7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	84
8. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	86
8.1 Komunikacja i transport	86
8.1.1 Komunikacja drogowa	86
8.1.2 Komunikacja kolejowa	89

8.1.3	Komunikacja pasażerska	89
8.1.4	Urządzenia komunikacyjne	90
8.2	Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie	90
8.2.1	Zaopatrzenie w wodę	90
8.2.2	Odprowadzanie ścieków	92
8.3	Energetyka	94
8.3.1	Źródło zasilania, sieć najwyższych i wysokich napięć	94
8.3.2	Sieć średniego napięcia	94
8.3.3	Stacje transformatorowe	95
8.3.4	Zużycie energii elektrycznej	95
8.4	Gazownictwo	95
8.5	Ciepłownictwo	96
8.6	Telekomunikacja	97
8.7	Gospodarka odpadami	97
9.	WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	99
10.	WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	100
11.	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	101
	SPIS TABEL	102
	SPIS RYSUNKÓW	103
	SPIS WYKRESÓW	103

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

Pierwsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie przyjęło uchwałą Nr XIV/105/04 Rady Gminy Warlubie z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Warlubie”.

W zmieniającej się sytuacji społecznej i gospodarczej gminy zaistniała potrzeba aktualizacji treści zawartych w studium oraz wyznaczenia nowych kierunków rozwoju gminy. W tym celu Rada Gminy Warlubie przyjęła uchwałą Nr XXXI-184/2010 z dnia 31 maja 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie.

Przy sporządzeniu niniejszego studium w znacznej części wykorzystano dotychczas obowiązujący dokument. Przeredagowano oraz uzupełniono część tekstową i graficzną dla uzyskania jednorodności i spójności całego dokumentu. Dostosowano również zapisy studium do obowiązujących przepisów prawa. Wprowadzono nowe dane, jednocześnie wykorzystując informacje i statystyki z lat ubiegłych. Zabieg ten pozwolił na trafne dokonanie oceny zmian badanych zjawisk we wskazanych przedziałach czasowych.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie zostało opracowane na podstawie:

- art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
- art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.);
- uchwała Nr XXXV/228/10 z dnia 29 kwietnia 2010 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium

Uchwała Nr XIV/105/04 Rady Gminy Warlubie z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Warlubie”.

opracowane przez:

Zespół w składzie:

główny projektant: mgr Zofia Banach

członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów

nr wpisu G – 125/2002

Inwentaryzacja uwarunkowań rozwoju: inż. Małgorzata Dombrowska

Maciej Zieliński

Środowisko przyrodniczo-kulturowe i turystyka: mgr Zofia Banach

Rolnictwo i leśnictwo: inż. Maria Skinder

Warunki demograficzne i infrastruktura społeczna: mgr Adam Stańczyk

Komunikacja: mgr inż. Aleksander Skibiński

Infrastruktura techniczna - gospodarka wodno-ściekowa: inż. Danuta Szolc

Energetyka, ciepłownictwo, gazownictwo i telekomunikacja: inż. Zofia Olechnowicz

Opracowanie graficzne: inż. Małgorzata Dombrowska

kr. tech. Violetta Wróblewska

inż. Danuta Szolc

Skład komputerowy: Ewa Mroziak-Rumińska

Danuta Kobus

inż. Danuta Szolc

Dyrektor K-PBPPiR we Włocławku: mgr inż. arch. Bogusław Stroszejn

Z-ca Dyrektora K-PBPPiR Oddział Bydgoszcz: mgr Julian Ziemkowski

ZMIANA Studium

Uchwała Nr XXXV/228/10 Rady Gminy Warlubie z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Warlubie.

opracowane przez:

„RAFBUD” Rafał Młynek

ul. Kulerskiego 6/45, 86-300 Grudziądz

„METROPOLIA – SATINI Sp. z o.o.”,

ul. Rynek 21/1, 86-300 Grudziądz

tel./ fax +48 56 46 130 44,

www.metropolia.info.pl, e-mail: metropolia@satini.com.pl

Zespół w składzie:

główny projektant: mgr Rafał Łucki
wpis nr G-271/2010 na listę POIU

asystenci głównego projektanta: mgr Łukasz Piskurewicz
inż. Rafał Młynek

współpraca: mgr inż. Joanna Klimek
mgr inż. Paweł Góra
mgr Martyna Ciach
Piotr Maciąg
Anna Szymańska

CEL, ZAKRES I METODY OPRACOWANIA

Głównym celem opracowania zmiany *Studium* jest aktualizacja uwarunkowań i wyznaczenie aktualnych kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie. Pierwsze „*Studium*” uchwalono w 2004 roku. Od tego czasu zmieniła się zarówno sytuacja społeczna i gospodarcza gminy, jak i struktura przestrzenna tej jednostki administracyjnej. Aktualizacja i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego polega na ustaleniu lokalnych zasad organizacji struktury przestrzennej gminy przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczeniu infrastruktury technicznej i społecznej oraz uwzględnieniu podstawowych elementów sieci osadniczej.

Ustalenia zmiany *Studium* winny być rozumiane jako świadome działanie władz gminy Warlubie, zmierzające do optymalnego wykorzystania uwarunkowań przestrzennych gminy w celu osiągnięcia wyznaczonych kierunków jego rozwoju. Generalną zasadą kształtowania i zagospodarowania przestrzeni gminy winny być reguły określające rozwój zrównoważony. Pojęcie to określa rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, który harmonizuje z uwarunkowaniami przyrodniczymi, ograniczając jednocześnie degradację przyrody, nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Zakres przestrzenny zmiany *Studium* obejmuje cały obszar gminy Warlubie w jej granicach administracyjnych.

Pierwszym etapem opracowania była inwentaryzacja oraz aktualizacja uwarunkowań w zakresie środowiska przyrodniczego, kulturowego, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy oraz infrastruktury technicznej i społecznej.

Następnym etapem było uwzględnienie ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, uchwalonego uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. oraz rozpatrzenie wniosków do *Studium*.

Ostatnim etapem było wyznaczenie aktualnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy Warlubie.

Na *Studium* składa się:

- tekst zmiany studium, stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały i składający się z trzech części:
 - uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie,
 - kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie wraz z uzasadnieniem zawierającym objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium,
 - rysunek studium w skali 1:10 000, stanowiący załącznik Nr 2 do uchwały,

- rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium, stanowiące załącznik Nr 3 do uchwały.

Uchwaleniu nie podlegają:

- opracowanie ekofizjograficzne;
- prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany Studium;
- część formalno-prawna, dokumentująca tryb sporządzania i uchwalenia zmiany *Studium*, określona w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

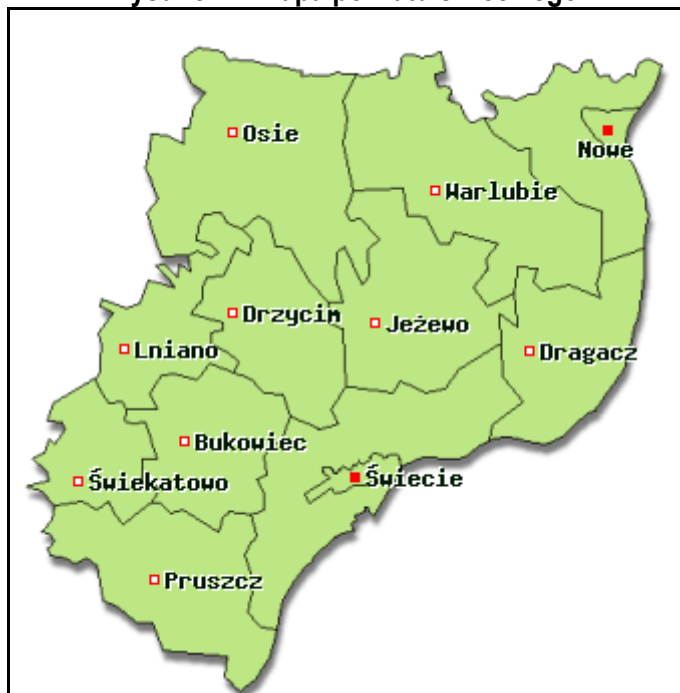
CZĘŚĆ I. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WARLUBIE

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU ORAZ STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

1.1 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Warlubie położona jest w północnej Polsce, w północnej części województwa kujawsko – pomorskiego, w powiecie świeckim. Część wschodnia gminy położona jest w obszarze Doliny Dolnej Wisły, pozostała część znajduje się w obszarze Borów Tucholskich. Gmina graniczy z 6 gminami: Nowe (od wschodu), Dragacz (od południowego – wschodu), Jeżewo (od południa), Osie (od zachodu), Osiek (od północy). Gmina Warlubie leży na zachód od lewego brzegu Wisły, oddzielona jest od rzeki Wisły terenami gminy Nowe.

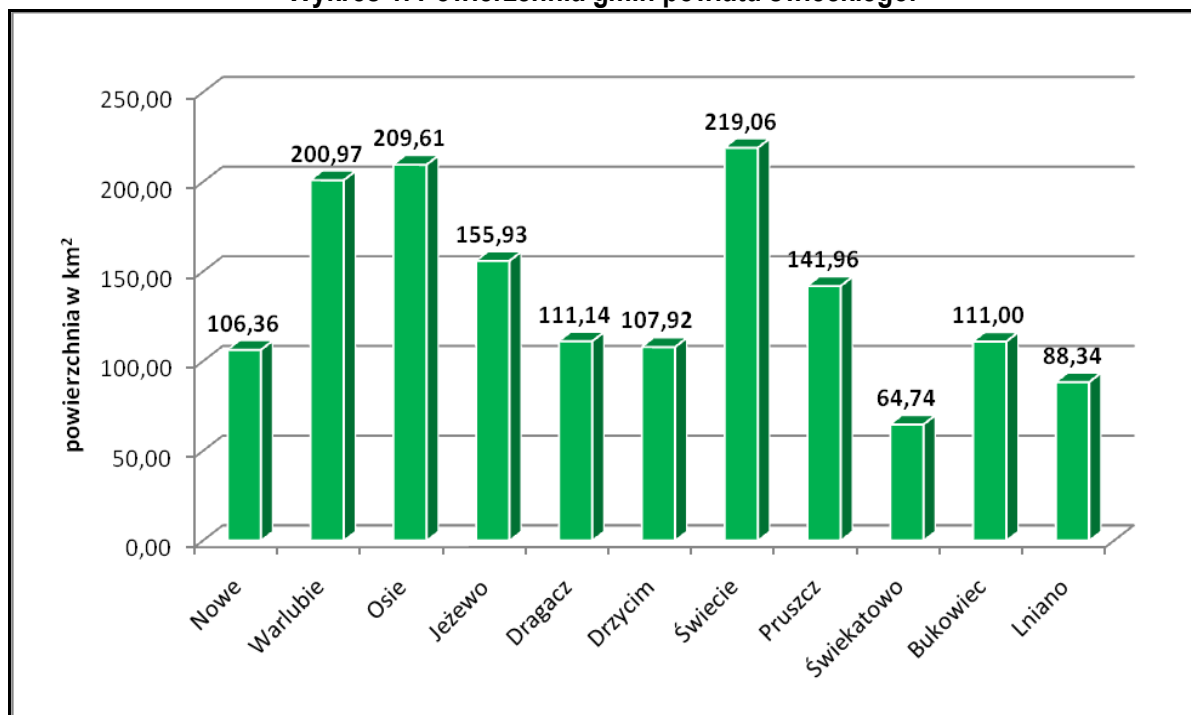
Rysunek 1. Mapa powiatu świeckiego.

Źródło: www.gminypolskie.pl.

Gmina Warlubie zajmuje powierzchnię ok. 200,97 km². Pod względem powierzchni zajmuje trzecie miejsce w powiecie świeckim.

Wykres 1. Powierzchnia gmin powiatu świeckiego.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba ludności gminy w 2009 roku wynosiła 6 596 osób, natomiast gęstość zaludnienia – 33 os/km². Warlubie zajmuje szóste miejsce w powiecie świeckim pod względem liczby ludności.

Pod względem fizycznogeograficznego podziału Polski (Kondracki, 2009) obszar gminy Warlubie położony jest w obrębie dwóch makroregionów. Część wschodnia gminy leży w obrębie makroregionu Doliny Dolnej Wisły w obszarze mezoregionu Kotliny Grudziądzkiej. Pozostała część znajduje się w granicach makroregionu Pojezierze Południowo – Pomorskie w obszarze mezoregionu Bory Tucholskie.

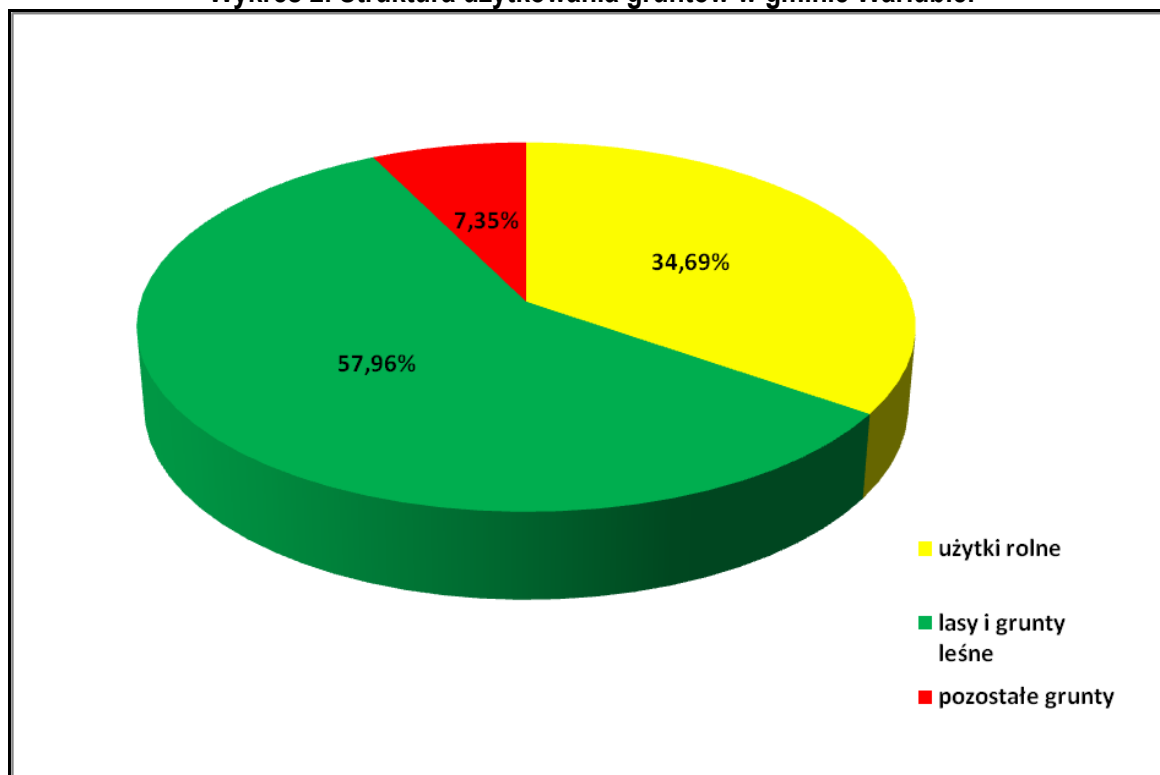
W strukturze użytkowania gruntów szczególną uwagę zwraca duży udział lasów (ponad połowa obszaru gminy – 57,96%). Użytki rolne stanowią 34,69% powierzchni gminy, zaś pozostałe grunty stanowią zaledwie 7,35% powierzchni.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów (stan w 2010).

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia (%)
użytki rolne	6 971	34,69
lasy i grunty leśne	11 648	57,96
pozostałe grunty	1 478	7,35
RAZEM	20 097	100

Źródło: Opracowano na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Świeciu.

Wykres 2. Struktura użytkowania gruntów w gminie Warlubie.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Świeciu.

1.2 Struktura użytkowania i przeznaczenie terenów

Według danych ze Starostwa Powiatowego w Świeciu, gmina Warlubie obejmuje obszar 20 097 ha (powierzchnia geodezyjna wynosi 20 011 ha), z czego użytki rolne stanowią 6 971 ha, grunty leśne 11 648 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane 542 ha, grunty pod wodami 289 ha, grunty pod użytkami ekologicznymi 320 ha, nieużytki 48 ha i grunty pod terenami różnymi 31 ha.

Tabela 2. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w gminie Warlubie.

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia w ha
Użytki rolne, w tym:	6 971
– grunty orne	4 834
– sady	56
– łąki i pastwiska	1 554
– grunty rolne zabudowane	126
– grunty pod stawami	0
– grunty pod rowami	101
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	11 648
– lasy	11 603
– grunty zadrzewione i zakrzewione	45

Grunty pod wodami w tym:	289
– powierzchniowymi płynącymi	232
– powierzchniowymi stojącymi	57
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym tereny:	542
• mieszkaniowe	7
• przemysłowe	8
• inne zabudowane	4
• zurbanizowane niezabudowane	-
• rekreacji i wypoczynku	8
• komunikacyjne:	416
– drogi	29
– koleje	-
• inne	-
• użytki kopalne	1
Użytki ekologiczne	320
Nieużytki	48
Tereny różne	31
RAZEM POWIERZCHNIA GEODEZYJNA	20 011

Źródło: Opracowano na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Świeciu.

1.3 Stan prawny gruntów

W gminie Warlubie większość powierzchni (67,25%) zajmują grunty Skarbu Państwa. Grunty osób fizycznych to ok. 30,05% ogółu powierzchni gruntów w gminie. Trzecią, co do wielkości grupę, stanowią grunty kościołów i związków wyznaniowych (1,31%). Niewielki udział w ogólnej powierzchni gminy zajmują grunty gminne, powiatów i inne (od 0,04 do 1,02%). Strukturę własności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Stan prawny gruntów w gminie Warlubie.

Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w %
Grunty Skarbu Państwa	13 509	67,25
Grunty gmin i zw. międzygminnych	205	1,02
Grunty osób fizycznych	6 037	30,05
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	264	1,31
Grunty powiatów	64	0,32
Pozostałe	8	0,04

Źródło: Opracowano na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Świeciu.

1.4 Rys historyczny i sieć osadnicza

Pierwsza wzmianka historyczna dotycząca gminy Warlubie pochodzi z 1277 roku z przywileju Mestwina I, księcia pomorskiego. Wymieniona nazwa dotyczyła osady w kasztelani nowskiej i majątności biskupa kujawskiego Alberta, nadana jeszcze przez księcia Świętopełka. Inne najstarsze wsie gminy to: Wielki Komorsk wzmiankowany w 1295 r., Bzowo z 1325 r., Płochocin 1350 r. Zachowana do dziś sieć osadnicza związana jest z dawną własnością szlachecką i osadnictwem wiejskim.

Osadnictwo obszaru gminy sięga swymi początkami okresu neolitu, poprzez epokę brązu, kultury okresu latyńskiego i rzymskiego po wczesne średniowiecze i nowożytność. Niewielka odległość od Wisły, ważnego dawniej traktu handlowego, wodnego oraz związek z traktami handlowymi lądowymi: Toruń – Włocławek – Warszawa i Łęczyca – Brześć Kujawski, stanowiły walory osadnicze tego terenu w okresie średniowiecza. Istnienie osadnictwa na tych terenach potwierdzają liczne odkrycia archeologiczne takich elementów jak groby, misy, popielnice, narzędzia i monety z różnych epok.

Podczas okresu, kiedy to Warlubie było pod władztwem krzyżackim, obszar gminy wchodził w skład okręgu nowskiego, wójtostwa tczewskiego i konturostwa malborskiego. Po upadku Państwa Krzyżackiego, ziemie gminy przeszły we władanie Króla Polskiego, a w sąsiedniej gminie Nowe utworzono starostwo, które podzielono na wsie, folwarki i pustkowia.

Na przełomie XIV i XV w. w miejscowości Wielki Komorsk powstał pierwszy drewniany kościół. W 1583 r. powstał kolejny drewniany kościół, który spłonął sto lat później. W latach 1787 – 1792 kościół przebudowano, z którego pierwotnych elementów zachowała się jedynie wieża. Kościół otoczony jest murem, w którym znajdują się trzy XIX – wieczne kapliczki.

W okresie rozbiorów aż do 1918 r. Warlubie należało do Niemiec – Prus Zachodnich. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. przywrócono dawne polskie jednostki administracyjne, tj. województwa i powiaty. Gmina Warlubie należała do województwa pomorskiego i powiatu świeckiego. W okresie II wojny światowej i okupacji władze niemieckie zniosły przedwojenny podział terytorialny kraju. Gminę Warlubie przyłączono do Rzeszy – Prus Zachodnich. Po zakończeniu wojny Warlubie ponownie znalazło się w województwie pomorskim. W latach 1950 – 1999 Warlubie należało do województwa bydgoskiego. Po reformie administracyjnej 1 stycznia 1999 roku gmina Warlubie znalazła się w nowo utworzonym województwie kujawsko – pomorskim.

Sieć osadnicza gminy składa się z 31 miejscowości tworzących 9 sołectw, których granice są przedstawione na załączniku graficznym do Studium.

1.5 Charakterystyka poszczególnych miejscowości w gminie

Gmina Warlubie administracyjnie jest podzielona na 9 sołectw. Charakterystykę wsi sołeckich przedstawiono poniżej:

- **Bąkowo** - wieś sołecka. Dawniej należało do rodziny Hutten – Czapskich. W miejscowości znajduje się zabytkowy pałac (obecnie użytkowany jako dom dziecka). W parku przy pałacu znajdują się pomnikowe drzewa, których grupy tworzą pomnik przyrody „Dęby Bąkowskie”.
- **Buśnia** - wieś sołecka. Do ważniejszych zabytków należy zaliczyć stary młyn na rzece Mąławie.
- **Bzowo** - wieś sołecka, założona około 1295 roku. Kolejne nazwy miejscowości to Sobieszowo, Bszowo i ostatecznie Bzowo – nazwa funkcjonująca od końca XVI w. Na terenach miejscowości około II poł. XVI w. osiedlili się Mennonici. We wsi znajduje się kościół z 1768 r., domy drewniane w konstrukcji zrębowej, wybudowane w stylu holenderskim.
- **Krusze** - wieś sołecka.
- **Lipinki** - wieś sołecka. Założona około 1851 roku. W miejscowości znajduje się kościół p.w. Marii Wspomożycielki Wiernych, wybudowany w latach 1900 – 1904, dwie chaty w stylu holenderskim z XVIII w. Do najciekawszych pomników przyrody należą dąb oraz aleja dębowa. Na terenie miejscowości funkcjonują usługi zdrowia (zakład opieki zdrowotnej), oświaty (szkoła podstawowa obsługująca około 20 miejscowości w gminie) i kultury (dom kultury).
- **Płochocin** - wieś sołecka założona około 1350 r. i stanowiła wówczas własność szlachecką. W miejscowości znajduje się neogotycki kościół wybudowany w 1891 r. W kościele znajduje się obraz Matki Boskiej Łaskawej, natomiast berło z ołtarza ma swoje odzwierciedlenie w herbie gminy Warlubie. We wsi zlokalizowany jest również zespół pałacowo – parkowy z II poł. XIX w. wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego.
- **Płochocinek** - wieś sołecka.
- **Warlubie** - wieś sołecka, siedziba władz gminy. Dobrze rozwinięty przemysł (produkcja masła) i drzewny (tartak). Bardzo dobra dostępność komunikacyjna – autostrada A1 i magistrała kolejowa Śląsk – Porty. Najważniejsze zabytki to: kościół parafialny z 1924 r., neogotycki budynek Poczty Polskiej, dworzec kolejowy z połowy XIX w., budynki mieszkalne przy ulicy Wiejskiej, Szkolnej i Dworcowej. Na terenie miejscowości znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole, urząd pocztowy, posterunek policji i bank.
- **Wielki Komorsk** - wieś sołecka. Po założeniu miejscowość znajdowała się pod panowaniem książąt Pomorza Gdańskiego i następnie od 1264 r. była w posiadaniu biskupów pomorskich.

Najważniejsze zabytki to przede wszystkim barokowy kościół – wybudowany w 1789 r. oraz kilka XIX – wiecznych chat drewnianych o konstrukcji zrębowej w stylu holenderskim. Na terenie miejscowości występują takie podstawowe usługi jak: oświaty (szkoła podstawowa i biblioteka) i handlu (sklepy).

Miejscowości znajdujące się na terenie gminy Warlubie można podzielić wg funkcji osadniczej na:

- ośrodek główny – Warlubie;
- ośrodek uzupełniający o znaczeniu gminnym – Lipinki;
- ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym – Wielki Komorsk;
- pozostałe miejscowości w układzie funkcjonalnym.

Tabela 4 Miejsce gminy Warlubie na tle powiatu świeckiego według wybranych cech w roku 2009.

Lp.	Główne wskaźniki	Powiat świecki	Gmina Warlubie
1	Powierzchnia ogółem (km ²)	1 474,24	200,97
2	Ludność (osoby)	97 642	6 596
3	Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	66	33
4	Ludność w wieku przedprodukcyjnym (%)	21,05	18,12
5	Ludność w wieku produkcyjnym (%)	65,00	69,78
6	Ludność w wieku poprodukcyjnym (%)	13,95	12,55
7	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	87,3	68,6
8	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	56,2	32,3
9	Korzystający z gazu w % ogółu ludności	24,9	0,0
10	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	30,3	25,1
11	Powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	72,2	75,6

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

1.6 Stan zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Warlubie

Gmina Warlubie posiada opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poniżej przedstawiono wykaz opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Warlubie:

- Uchwała nr V/25/99 Rady Gminy w Warlubiu z dnia 18 lutego 1999 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Warlubie – przedmiotem ustaleń planu są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, komunikacji, sieci uzbrojenia terenu oraz zasady ich zagospodarowania i obsługi infrastrukturą techniczną;
- Uchwała nr V/26/99 Rady Gminy w Warlubiu z dnia 18 lutego 1999 r.. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy letniskowej we wsi Lipinki – przedmiotem ustaleń planu są tereny zabudowy letniskowej i komunikacji wewnętrznej, a także zasady i warunki ich zagospodarowania oraz obsługi infrastrukturą techniczną;
- Uchwała nr V/27/99 Rady Gminy w Warlubiu z dnia 18 lutego 1999 r.. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu usług rzemieślniczych z zabudową mieszkaniową we wsi Bąkowo – przedmiotem ustaleń planu są tereny usług rzemieślniczych z zabudową mieszkaniową, tereny komunikacji oraz zasady ich zagospodarowania i obsługi infrastrukturą techniczną;
- Uchwała nr V/28/99 Rady Gminy w Warlubiu z dnia 18 lutego 1999 r.. w sprawie zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Warlubie – przedmiotem ustaleń zmian planu są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy letniskowej, składowo – usługowej, tereny usług, urządzeń komunikacji, tereny komunikacji i zasady obsługi komunikacyjnej oraz infrastrukturą techniczną;
- Uchwała nr XVII/125/00 Rady Gminy w Warlubiu z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu stacji paliw i usług towarzyszących we wsi Bzowo – przedmiotem ustaleń planu są tereny stacji paliw i usług towarzyszących, komunikacji oraz zasady ich zagospodarowania i obsługi infrastrukturą techniczną.

Tabela 5 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyszczególnienie	Liczba planów	Powierzchnia gminy objęta planami miejscowymi w ha
Powiat świecki	140	1 286
Gminy miejsko - wiejskie - RAZEM	25	272
Świecie	23	42
Nowe	2	230
Gminy wiejskie - RAZEM	115	1 014
Pruszcz	16	57
Osie	6	40
Lniano	8	10
Warlubie	5	20
Jeżewo	27	98
Drzycim	1	3
Bukowiec	3	624
Świekatowo	17	98
Dragacz	32	64

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i materiałów pomocniczych z Urzędu Gminy Warlubie.

Tabela 6 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Wyszczególnienie	Liczba planów	Powierzchnia gminy objęta planami miejscowymi w ha
Powiat świecki	59	1 551
Gminy miejsko - wiejskie - RAZEM	17	1 236
Świecie	15	1 116
Nowe	2	120
Gminy wiejskie - RAZEM	42	315
Pruszcz	6	11
Osie	17	172
Lniano	1	3
Warlubie	0	0
Jeżewo	0	0
Drzycim	0	0
Bukowiec	4	55
Świekatowo	2	4
Dragacz	12	70

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W powiecie świeckim, większość miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących łącznie 1 551 ha, sporządzonych zostało na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jedynymi gminami, w których plany miejscowe sporządzone na podstawie ustawy z 1994 roku, były Warlubie, Jeżewo i Drzycim.

Gmina wiejska Osie wg danych z dnia 31.12.2008 roku, była objęta 17 planami miejscowymi o łącznej powierzchni 172 ha. Kolejną pozycję zajmuje gmina miejsko – wiejska Świecie z 15 planami o łącznej powierzchni 1 116 ha. W powiecie świeckim jedyną gminą, która nie uchwaliła miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wg ustawy z 2003 r. jest Warlubie.

Jednym z głównych narzędzi w kształtowaniu ładu przestrzennego, oprócz planów miejscowych, są decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Na podstawie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla terenów, dla których gmina nie posiada aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji jest możliwa po uzyskaniu w/w decyzji. Najwięcej decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego posiadała gmina miejsko – wiejska Świecie, zaś decyzji o warunkach zabudowy – gmina wiejska Pruszcz.

Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane na podstawie art. 50 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.).

Wyszczególnienie	Rok	Liczba wydanych ostatecznych decyzji ogółem
Powiat świecki	2008	78
Gminy miejsko – wiejskie – RAZEM	2008	19
Świecie	2008	16
Nowe	2008	3
Gminy wiejskie - RAZEM	2008	59
Pruszcz	2008	9
Osie	2008	3
Lniano	2008	3
Warlubie	2008	5
Jeżewo	2008	6
Drzycim	2008	10
Bukowiec	2008	9
Świekatowo	2008	7
Dragacz	2008	7

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 8 Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy wydane na podstawie art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.).

Wyszczególnienie	Rok	Liczba wydanych ostatecznych decyzji ogółem	Liczba wydanych ostatecznych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy mieszkaniowej
Powiat świecki	2008	549	-
Gminy miejsko – wiejskie – RAZEM	2008	108	94
Świecie	2008	69	56
Nowe	2008	39	38
Gminy wiejskie - RAZEM	2008	441	-
Pruszcz	2008	94	74
Osie	2008	37	31
Lniano	2008	50	25
Warlubie	2008	37	-
Jeżewo	2008	46	35
Drzycim	2008	40	35
Bukowiec	2008	47	34
Świekatowo	2008	34	29
Dragacz	2008	56	39

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród gmin powiatu świeckiego najwięcej wydanych ostatecznych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy posiadał Pruszcz - 94. Najwięcej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego było w Świeciu. Gmina wiejska Pruszcz była najbardziej aktywna pod względem realizacji inwestycji na podstawie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzji o warunkach zabudowy.

Z analizy powyższych tabel wyraźnie wynika, że Gmina Warlubie jest obszarem, na którym ruch inwestycyjny jest bardzo znikomy, a planowanie przestrzenne w 2008 roku ograniczało się jedynie do 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i 37 decyzji o ustaleniu warunków zabudowy.

2. STAN ŚRODOWISKA, ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.1 Zasoby środowiska przyrodniczego

2.1.1 Rzeźba terenu

Gmina Warlubie położona jest w północnej części województwa kujawsko – pomorskiego, a zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski (wg J. Kondrackiego) obszar gminy leży w obrębie dwóch makroregionów. Część wschodnia gminy leży w obrębie makroregionu Doliny Dolnej Wisły w obszarze mezoregionu Kotliny Grudziądzkiej. Pozostała część znajduje się w granicach makroregionu Pojezierze Południowo – pomorskie w obszarze mezoregionu Bory Tucholskie. Formy morfogenetyczne analizowanego obszaru związane są z działalnością i wpływem lądolodu w czasie ostatniego zlodowacenia oraz holoceniską działalnością erozyjno – akumulacyjną.

Wschodnia część gminy leży w obrębie Doliny Dolnej Wisły i charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą. W obrębie doliny występują jedynie dwa poziomy tarasowe. Terasa zalewowa rozciąga się na wysokości 15 – 20 m n.p.m., zbudowana z namulów, mad i piasków drobnoziarnistych i terasa nadzalewowa na wysokości 20 – 30 m n.p.m. zbudowana z piasków drobnoziarnistych. W obrębie terasy nadzalewowej, u wylotu dolinek bocznych, występują miejscami stożki napływowe. Dolina Wisły, wyraźną krawędzią o wysokości około 20 – 30 m, oddzielona jest od obszaru pojezierza. Jest to strefa o bogatej rzeźbie zboczowej z towarzyszącymi zjawiskami erozyjnymi i tendencjami do powstawania osuwisk. Wprawdzie zgodnie z Katalogiem Osuwisk Województwa Kujawsko – Pomorskiego, opracowanym przez Instytut Geologii w Warszawie, na tereny gminy Warlubie nie zarejestrowano procesów osuwiskowych, jednak stwierdzono tendencje do powstawania tego typu zjawisk z uwagi na silne zagrożenie potencjalną erozją. Na terenie gminy, w obrębie pojezierza, występują obszary wysoczyzny morenowej i równiny sandrowej. Wysoczyzna morenowa wykształcona jest w postaci wysp morenowych o zróżnicowanej wielkości i wysokości. Wysoczyzna zbudowana jest z glin zwałowych. Wysokości bezwzględne w tej strefie kształtują się od 70 – 110 m n.p.m. We wschodnich partiach wysoczyzna morenowa jest silnie zerodowana i nadbudowana osadami piasków wodno – lądowych. Pozostała część obszaru gminy objęta jest rozległą piaszczystą pokrywą sandru Wdy, który jest częścią największej równiny sandrowej kraju tzw. Sandru Tucholskiego. Budują go utwory piaszczysto – żwirowe o różnej miąższości. Zalega on przeciętnie na wysokości 80 – 195 m n.p.m. Równinę sandrową, urozmaicają ostańcowe formy wysoczyzny, wydmy, liczne dolinki rzek

i cieków oraz rynny. W rynnach, dolinach rzek i cieków występują utwory holoceniskie w postaci torfów, namulów, mad i piasków rzecznych.

Urozmaicony obraz topografii gminy przedstawia mapa hipsometryczna, na której można wyróżnić 4 obszary topograficzne: Dolina Wisły, strefa zboczowa, wysoczyzna i równina sandrowa.

W granicach gminy Warlubie, przeprowadzone badania geologiczno – złożowe wykazały brak złóż surowców naturalnych o znaczeniu przemysłowym. Prace geologiczno – rozpoznawcze w aspekcie możliwości pozyskania kruszywa naturalnego na potrzeby lokalne powinny być prowadzone w rejonie Borowego Młyna, a w zakresie ilastych surowców w obszarze form zastoiskowych w rejonie Płochocinek i Komorsk.

2.1.2 Hydrografia

Gmina położona jest w dorzeczu Wisły. Przez gminę przebiega dział wodny II rzędu, który oddziela zlewnię Wdy od Mątwy. Niemal cała gmina leży w zlewni Mątwy, a jedynie skrajnie zachodnia część gminy znalazła się w zlewni Wdy. Ośią systemu hydrograficznego w gminie jest Mątwawa o łącznej długości 62 km, z czego w granicach gminy jest jedynie jej część. Ponadto gminę odwadnia szereg drobnych cieków i rowów melioracyjnych.

Największym jeziorem w gminie jest j. Radodzierz o powierzchni 246,4 ha i o maksymalnej głębokości 9,5 m. Z innych większych jezior wymienić należy: J. Płochocińskie, Rybno, Mątawskie i Trzebucz. Największe jeziora gminy, z uwagi na swoje położenie w obrębie kompleksów leśnych, predestynowane są do funkcji turystyczno – wypoczynkowej i sportów wodnych, a są to jeziora Radodzierz i Rybno. Spośród jezior występujących w gminie do wędkowania udostępnione są j. Radodzierz, Płochocińskie i Rybno.

Spośród wód powierzchniowych gminy monitoringiem objęte są: rzeka Mątwawa i j. Radodzierz. Rzeka Mątwawa w granicach gminy prowadzi zarówno wody III klasy czystości (w jej górnym odcinku) i wody nie odpowiadające normom (w jej dolnym odcinku), na j. Radodzierz ma wody zaliczane do II klasy czystości. Z uwagi na jego walory rekreacyjne należy dążyć do poprawy stanu czystości, głównie poprzez uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej w obszarze zlewni.

Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Wody gruntowe występują w 3 odmiennych obszarach o różnym reżimie:

- wody gruntowe sandrowe;
- wody gruntowe wysoczyznowe;
- wody gruntowe dolin rzek i cieków.

W obrębie sandru wody gruntowe pierwszego poziomu wodonośnego tworzą swobodne zwierciadło na głębokościach poniżej 2,0 m p.p.t. Poziom ten dostarcza wodę użytkownikom indywidualnym, nie jest on zbyt obfity i zagrożony możliwością zanieczyszczenia antropogenicznego, ze względu na brak izolacji stropowej. Użytkowe poziomy z których czerpią wodę ujęcia komunalne gminy zlokalizowane są na głębokości 20 – 30 m p.p.t., a ich wydajność kształtuje się w granicach od kilku do kilkunastu m³.

W obrębie wysoczyzny użytkowe poziomy wodonośne występują na zróżnicowanych głębokościach zależnie od występowania przewarstwień piaszczystych występujących wśród glin morenowych. Użytkowe poziomy wodonośne występują generalnie w trzech poziomach na głębokości 6 – 20 m p.p.t., 40 – 60 m p.p.t. i na głębokości 65 – 90 m p.p.t.. Pierwszy poziom wodonośny jest bezciśnieniowy, a dwa pozostałe są subartezyjskie. Poziomy te posiadają wydajność od 10 – 100 m³/h. Te dwa poziomy mają podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia gminy w wodę i to ze względu na wydajność, cechy fizyczno – chemiczne jak i dobrą izolację stropową pokładów.

W obrębie dolin rzek, cieków, rynien zwierciadło pierwszego poziomu wodonośnego utrzymuje się z reguły na głębokości 1,0 – 2,0 m p.p.t., a lokalnie i okresowo nawet na powierzchni. Użytkowe poziomy wodonośne w dolinie Wisły występują na głębokości 20 – 25 m p.p.t. i związane są z drugim poziomem wodonośnym wysoczyzny.

Na terenie gminy wody gruntowe posiadają ograniczony lub słaby stopień zagrożenia zanieczyszczeniem poziomu wodonośnego, przy obecnym użytkowaniu terenu. Obszary o silnym i znacznym stopniu zagrożenia czwartorzędowego poziomu wodonośnego zanieczyszczeniem obejmują tereny aktualnie użytkowane rolniczo lub zabudowane. Obszary te pokrywają się z obszarami wód wyraźnie lub silnie zmienionych antropogenicznie, które zlokalizowane są w dolinie Wisły, w rejonie Warlubia i Lipinek. Mimo to klasa jakości wód podziemnych głębszych poziomów na terenie gminy jest wysoka, nie mniej wymagana jest ich ochrona przed zanieczyszczeniem i dążenie do racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej.

2.1.3 Surowce mineralne

Na terenie gminy Warlubie, w wyniku przeprowadzonych badań geologicznych stwierdzono brak surowców mineralnych. Na terenie sąsiedniej gminy Nowe prognozuje się występowanie bogatych złóż gazu łupkowego, w związku z tym należy przypuszczać, że podobna sytuacja może występować na terenie gminy Warlubie.

2.1.4 Klimat

Na podstawie klimatycznego podziału Polski wg Gumińskiego obszar gminy Warlubie leży w VI dzielnicy zwanej bydgoską. Charakteryzuje się ona przejściowym klimatem pomiędzy chłodną i wilgotną dzielnicą pomorską oraz cieplejszą i suchą dzielnicą środkową.

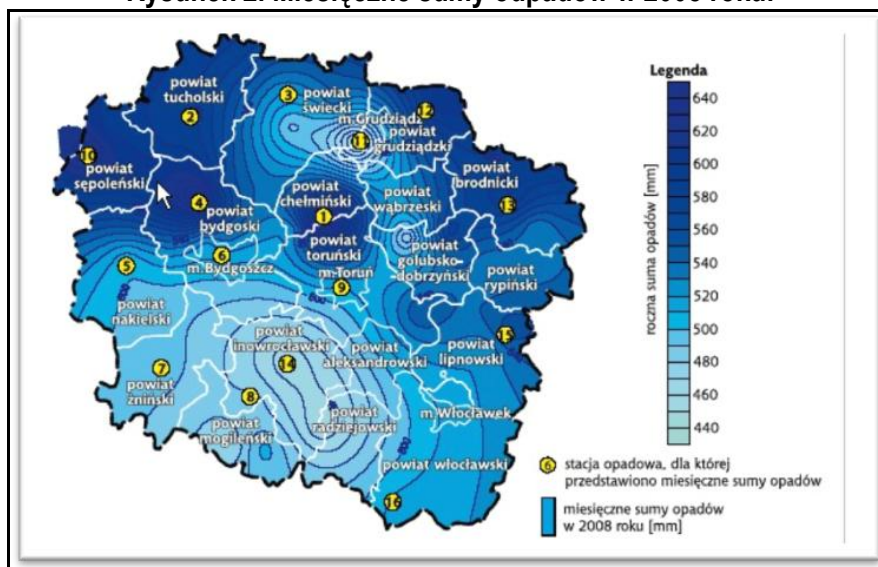
Okres wegetacyjny trwa przeciętnie powyżej 210 dni, jego początek przypada na pierwszą dekadę kwietnia, a koniec na początek listopada. Opady uzależnione są od topografii terenu i wynoszą powyżej 550 mm rocznie. Średnia temperatura powietrza kształtuje się w granicach 7 – 7,5°C w ciągu roku. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec z temperaturą 17,8°C, a najchłodniejszym styczeń z temperaturą -2,6°C. Średnia temperatura lata wynosi 15,2°C, a zimy -2°C. Usłonecznienie na obszarze gminy występuje w ilości 4,2 – 4,8 godz./dobę.

W gminie dominują wiatry z sektora zachodniego i stanowią 45% spośród wszystkich wiatrów.

Z uwagi na występowanie dużych obszarów zwartych kompleksów leśnych, a także liczne zbiorniki wodne w gminie wytworzył się pewnego rodzaju mikroklimat specyficzny dla terenów leśnych i przyległych do zbiorników wodnych. I tak jeziora łagodzą lokalnie wahania temperatur w ciągu roku i wpływają na podwyższoną wilgotność powietrza, lasy natomiast przyczyniają się do lokalnej wymiany powietrza i stymulują temperaturę oraz wilgotność na obszarach z nimi sąsiadującymi.

Gmina posiada generalnie dobre warunki aerosanitarne. Znaczna powierzchnia gminy (57,3 % jej powierzchni ogólnej) zajęta jest przez lasy co stwarza dobre naturalne warunki mikroklimatyczne. Mimo to gmina zaliczona została do grupy B, jeżeli chodzi o klasę stref w województwie pod kątem oceny jakości powietrza ogółem (wg WIOŚ za rok 2002). W gminie obserwuje się powolną, ale systematycznie rosnącą tendencję wzrostu stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich o znacznym natężeniu ruchu, stąd wskazane jest wzmocnienie systemu stanu zanieczyszczeń na terenie gminy.

Rysunek 2. Miesięczne sumy opadów w 2008 roku.

Źródło: Atlas klimatu Polski pod redakcją Haliny Lorenc,
Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Warszawa 2005

2.1.5 Gleby

Przestrzenne rozmieszczenie gleb w gminie uzależnione jest od jej warunków litologicznych. Z równiną sandrową zbudowaną z piasków związane są słabe gleby bielicoziemne reprezentowane głównie przez gleby rdzawe i bielcowe, a rzadziej bielice.

Te pierwsze porastają głównie lasy, a pozostałe wykorzystywane są rolniczo, choć ich wartość jest ograniczona (patrz mapa kompleksy rolniczej przydatności).

Formom wytopiskowo – jeziornym, dolinom rzek, cieków i rowów melioracyjnych, towarzyszą gleby mułowo – torfowe, torfowe, murszowo – torfowe i murszowo – mineralne oraz mady rzeczne. Są one głównie wykorzystywane jako trwałe użytki zielone.

W strefie wysoczyzny wykształciły się gleby brunatne, na podłożu gliniastym, o znacznej przydatności rolniczej, wykorzystywane jako grunty orne.

Pod względem typologicznym w gminie przeważają mady (35 % użytków rolnych), następnie gleby rdzawe (22 % użytków rolnych) i brunatne wylugowane (20 % użytków rolnych). Pod względem klas bonitacyjnych w gminie dominują grunty orne w przedziale klas I – IV, które stanowią 76,2 % ogółu gruntów ornych (w tym I – III – 29,9 %, IV – 46,3 %).

W układzie przestrzennym najlepsze gleby koncentrują się w centralnej części gminy. Ponadto we wschodniej części gminy występują znaczne obszary zagrożone silną i bardzo silną erozją gleb.

Tabela 9 Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina	Wskaźnik bonitacji				
	Jakości i przydatności rolniczej gleb	Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych	Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Warlubie	50,1	8,8	3,9	3,1	65,9

Źródło: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG) 2010

2.1.6 Fauna i flora

Lasy i grunty leśne zajmują 57,3 % powierzchni gminy, co plasuje ją w grupie najbardziej zalesionych gmin w województwie. Lasy w przeważającej części są publiczne, pozostające w Zarządzie Lasów Państwowych. Położone są na terenie dwóch nadleśnictw: Dąbrowa i Osie.

Dominującym gatunkiem drzewostanów jest sosna (ok. 90%), a z gatunków liściastych modrzew, dąb, brzoza i olcha. Rosną one przeważnie na siedliskach borowych, głównie boru świeżego i mieszanego świeżego. Struktura wiekowa drzewostanów jest na terenie gminy zróżnicowana. 31 % stanowią drzewostany w grupie wiekowej 61 – 80 lat, 20 % z grupy wiekowej 41 – 60 lat a 18 % z grupy wiekowej 21 – 40 lat. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi 55 lat.

Postępująca w ostatnim czasie degradacja drzewostanów w lasach wymusza wprowadzanie powszechnej ich ochrony i dalszego powiększania ich zasobów oraz wprowadzenia zróżnicowanej gospodarki leśnej. W ramach tej polityki utworzony został Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Tucholskie”, który objął między innymi kompleksy leśne gminy Warlubie. Kompleks ten odgrywa wiodącą rolę między innymi w zakresie promocji proekologicznej gospodarki leśnej, aktywnej ochrony przyrody, badań naukowych i doświadczeń prowadzonych na potrzeby gospodarki leśnej i edukacji przyrodniczo – leśnej. Stanowi on zwarty obszar leśny o cennych walorach przyrodniczych i turystycznych.

2.2 Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

2.2.1 Rolnictwo

Gmina Warlubie jest jedną z najdalej wysuniętych na północ gmin województwa, położoną w powiecie świeckim, charakteryzującą się bardzo wysokim udziałem lasów, co przesądziło o rozwoju i dominacji funkcji leśno – turystycznej. Funkcja rolnicza rozwinięta jest na gruntach ornych, w centralnej i wschodniej części gminy.

Pod względem fizjograficznym według J. Kondrackiego obszar gminy w większości należy do mezoregionu Bory Tucholskie, za wyjątkiem południowo – wschodniego krańca wchodzącego w skład mezoregionu Kotliny Grudziądzka.

Dla potrzeb organizacji produkcji rolnej Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, klasyfikując jednostki o zbliżonych warunkach, zaliczył gminę Warlubie do następujących regionów glebowo – rolniczych: Borów Tucholskich, Warlubskiego i Dolnej Wisły.

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o możliwościach rozwoju rolnictwa są: gleby, agroklimat, warunki wodne oraz rzeźba terenu. Warunki glebowe są dość mocno zróżnicowane. Pod względem typologicznym przeważają mady, zaliczane do gleb aluwialnych (35 % użytków rolnych), następnie gleby rdzawe (22 % użytków rolnych), brunatne właściwe wylugowane (20 % użytków rolnych) oraz gleby torfowe i murszowo – torfowe (10 % użytków rolnych).

W środkowej części gminy dominują gleby kompleksów żytnych 4 i 5 (bardzo dobry i dobry). Wchodzące w skład kompleksu 4 gleby lekkie najczęściej klasy IIIb, wytworzone są przeważnie z piasków gliniastych mocnych i lekkich o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym i właściwych stosunkach wodnych oraz nadających się pod uprawę roślin bardziej wymagających (buraki cukrowe, pszenica ozima, motylkowate). Wchodzące w skład kompleksu 5 gleby lżejsze i mniej urodzajne klasy IVa i IVb wytworzone są z piasków gliniastych lekkich i piasków gliniastych całkowitych, przydatne do upraw roślin mniej wymagających (żyta, ziemniaków, roślin pastewnych). We wschodniej części gminy, obejmującej dolinę Wisły, dominują gleby aluwialne (mady) stanowiące najczęściej użytki zielone klasy 2 (siedliska łągów właściwych) oraz enklawy gruntów ornych klasy 2, nadające się pod uprawę wszystkich roślin uprawnych.

Odczyn gleb jest na ogół słabo kwaśny lub obojętny, a stopień kultury oscyluje od średniego do dobrego. Warunki klimatyczne są dość korzystne. Średnia roczna temperatura waha się od 7,6°C do 8°C, okres wegetacji trwa od 210 do 220 dni. Uwarunkowania przyrodnicze przyczyniły się do występowania zagrożeń erozyjnych na zboczach doliny Wisły i w rejonie Basenu Grudziądzkiego, dotyczących erozji wąwozowej średniej na powierzchni ok. 410 ha i silnej na powierzchni około 80 ha. W tym samym rejonie występuje zagrożenie erozją wodną powierzchniową stopnia 3 i 4 (ok. 520 ha). Erozja eoliczna zajmuje 10 % gruntów rolnych w rejonie Warlubia, Płochocinka i Buśni.

Rzeźba terenu charakteryzuje się dużym urozmaiceniem, od niskofalistej i niskofalistej pagórkowatej do wysokopagórkowatej w części krawędzi doliny Wisły.

Gleby objęte prawną ochroną, występujące w klasach I – IVb stanowią 76,2 % ogólnego areалу gruntów ornych, w tym R I – R IIIb (29,9 %), R IVa – R IVb (46,3 %). Gleby najsłabsze od R V – R VIz

stanowią 23,8 % gruntów rolnych. W układzie przestrzennym najlepsze gleby na gruntach ornych koncentrują się w sołectwach Wielki Komorsk i Krusze.

Najbardziej wartościowe łąki i pastwiska położone są w Ciemnym Lesie, Starej Hucie oraz dolinie Wisły (Wielki Komorsk i Krusze).

W ocenie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej szczególne znaczenie mają wskaźniki bonitacji: gleb w skali punktowej 1 : 100, agroklimatu 1 :10, warunków wodnych i rzeźby terenu w skali 1 : 5 oraz łączny wskaźnik dla tych cech tj. wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg stanu na 1994 r. – brak późniejszych aktualizacji).

Z danych Narodowego Spisu Rolnego wynika, że w 2002 roku w gminie Warlubie było ogółem 971 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 6 871 ha. Najwięcej było gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha. Wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstwa rolnego, spadała ich ogólna liczba.

Gospodarstwa rolne w gminie pod względem powierzchni przedstawiały się następująco. Największą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. Stosunkowo duży udział miały również gospodarstwa od 1 ha do 2 ha oraz od 2 ha do 5 ha. Udział pozostałych grup wielkościowych spada wraz z wzrostem powierzchni gospodarstwa. Szczegółową strukturę agrarną przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 10 Struktura wielkościowa – liczba i udział gospodarstw wg klas wielkościowych

wielkość gospodarstw	liczba gospodarstw	% udział gospodarstw
do 1 ha włącznie	971	50,36
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	397	20,59
od 2 do mniej niż 5 ha	172	8,92
od 5 do mniej niż 7 ha	170	8,82
od 7 do mniej niż 10 ha	51	2,65
od 10 do mniej niż 15 ha	47	2,44
od 15 do mniej niż 20 ha	52	2,70
od 20 do mniej niż 50 ha	20	1,04
od 50 do mniej niż 100 ha	48	2,49

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Spośród wszystkich gospodarstw - 971 liczy ponad 1 ha. Istotnym uwarunkowaniem jest fakt, że spora część gruntów znajduje się we władaniu gospodarstw w przedziałach powierzchni 1 – 2 ha (397 gospodarstw), 2 – 5 ha (172 gospodarstwa) i 5 – 7 ha (170 gospodarstwa). W gminie Warlubie najmniejsza liczba gospodarstw – 20 miało powierzchnię od 20 do 50 ha. Niekorzystnym zjawiskiem jest liczba gospodarstw o powierzchni od 0,01 – 7,00 ha, które stanowią 88,69 % ogółu.

Tabela 11 Struktura wielkościowa - powierzchnia gruntów i udział gospodarstw wg klas wielkościowych

wielkość gospodarstw	powierzchnia gruntów	% udział w ogólnej powierzchni gruntów
poniżej 1 ha	218,12	2,29
1 do 5 ha	929,81	9,76
5 do 10 ha	815,26	8,56
10 do 20 ha	1 152,54	12,10
20 do 30 ha	835,56	8,77
30 do 50 ha	708,52	7,44
ponad 50 ha	4 867,80	51,09

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku, gospodarka rolna nastawiona jest głównie na potrzeby własne, które stanowią około 50 % całej produkcji. Produkcja rynkowa stanowi 32 % ogółu, zaś około 18 % nie prowadzi produkcji rolniczej.

Analizując strukturę dochodów należy zwrócić uwagę na fakt, że 32% gospodarstw rolnych deklarowało, iż utrzymują się głównie z emerytury i renty, 26% gospodarstw głównym źródłem utrzymania była praca najemna, 21% utrzymywało się z działalności rolniczej, około 6% gospodarstw prowadziło działalność poza rolniczą i miało niezarobkowe źródło utrzymania, 5% stanowiły gospodarstwa domowe pozostałe. Niewielki odsetek reprezentowany był przez gospodarstwa prowadzą zarówno działalność rolniczą i utrzymujące się z pracy najemnej – jedynie 0,5%.

Tabela 12 Gospodarstwa domowe wg struktury dochodów

Rodzaj dochodów	liczba gospodarstw
z działalności rolniczej	203
z działalności rolniczej i pracy najemnej	5
z pracy najemnej	253
z pracy najemnej i działalności rolniczej	22
z emerytury i renty	311
z działalności pozarolniczej	62
z niezarobkowych źródeł utrzymania	63
gospodarstwa domowe pozostałe	49

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Gmina Warlubie posiada słabe uwarunkowania związane z produkcją rolniczą. Wynikają one przede wszystkim z małej powierzchni gruntów rolnych w stosunku do powierzchni gminy. Ponadto do negatywnych uwarunkowań zalicza się również niekorzystna struktura agrom gospodarstw rolnych. Przeważająca liczba gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 1 ha oraz od 1 ha do 5 ha, skutkuje to znacznym ograniczeniem rozwoju rolnictwa.

Szansą do rozwoju małych gospodarstw rolnych jest agroturystyka. Dogodne uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe sprzyja rozwojowi tej działalności gospodarczej. Zwiększając udział działalności usługowej można uzyskać dodatkowe źródło dochodów dla rolników.

Analizując strukturę zasiewów można stwierdzić, iż największe powierzchnie zajmuje: pszenica ozima, jęczmień jary oraz buraki cukrowe (każde po ponad 15% wszystkich zasiewów w gminie). Udział buraków cukrowych był nieco mniejszy i wynosił ok. 10% całej obsiewanej powierzchni gminy.

Tabela 13 Kierunki produkcji roślinnej w gminie

Kierunki produkcji	Powierzchnia zasiewów (ha)	Udział zasiewów w ogólnej powierzchni zasiewów (%)
Ogółem	7 049,70	
pszenica ozima	2 146,49	30,45
pszenica jara	731,28	10,37
Żyto	452,53	6,42
jęczmień ozimy	32,14	0,46
jęczmień jary	816,66	11,58
Owies	157,34	2,23
pszenżyto ozime	605,63	8,59
pszenżyto jare	23,50	0,33
mieszanki zbożowe ozime	47,62	0,68
mieszanki zbożowe jare	566,04	8,03
gryka, proso i inne zbożowe	100,00	1,42
kukurydza na ziarno	176,89	2,51
kukurydza na zielonkę	12,70	0,18
strączkowe jadalne	12,06	0,17
Ziemniaki	177,11	2,51
buraki cukrowe	93,00	1,32

rzepak ozimy	618,65	8,78
rzepak jary	180,81	2,56
okopowe pastewne	49,33	0,70
warzywa gruntowe	44,24	0,63
Truskawki	5,68	0,08

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Najpopularniejszą rośliną uprawianą w gminie jest pszenica ozima. W 2002 roku powierzchnia zasiewów wynosiła 2 146 ha (co stanowiło nieco ponad 30% powierzchni zasiewów). W wielu gospodarstwach pszenica uprawiana była wyłącznie na potrzeby własne, czyli jako składnik paszy wykorzystywanej w produkcji zwierzęcej.

Tabela 14 Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie.

Kierunki produkcji	Liczba gospodarstw	Liczba sztuk
Bydło	187	1 339
Krowy	167	436
trzoda chlewna	221	10 923
trzoda chlewna lochy	-	1 130
Konie	35	52
Owce	-	44
Kury	-	24 768
kury nioski	-	5 793
Kozy	-	76
bez zwierząt gospodarskich	669	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Wśród gospodarstw posiadających zwierzęta hodowlane, najwięcej było gospodarstw hodujących trzodę chlewną (33%) oraz bydło (24% gospodarstw). Pogłowie zwierząt jest ściśle uzależnione od wielkości gospodarstwa - wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstw rośnie liczba zwierząt hodowanych.

Gospodarstwa na terenie gminy są w dosyć dobrym stopniu wyposażone w budynki, maszyny i urządzenia służące prowadzeniu działalności rolniczej. Szczegółowe informacje zawierają zestawienia poniżej.

Tabela 15 Wyposażenie gospodarstw w gminie.

Rodzaj maszyn, urządzeń i budynków	Liczba wyposażenia (maszyn, urządzeń, budynków - sztuki)
ciągniki	420
kombajny zbożowe	59
kombajny ziemniaczane	13
kombajny buraczane	13
samochody ciężarowe	56

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

Tabela 16 Powierzchnia budynków i budowli.

Rodzaj maszyn, urządzeń i budynków	Powierzchnia budynków i budowli
obory	18 211
chlewnie	21 869
kurniki	22 828
stodoły	40 673
wiaty	7 979
garaże	20 862
budynki wielofunkcyjne	31 444
inne pomieszczenia	27 370

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PSR 2002 r.

2.2.2 Leśnictwo

Warlubie zalicza się do gmin o silnie rozwiniętej funkcji leśnej. Łączna powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy (dane za 2010 r.) wynosi 11 648 ha, co kształtuje lesistość na wysokim poziomie ok 58 %. Lasy w przeważającej części są publiczne, pozostające w zarządzie Lasów Państwowych na terenie dwóch nadleśnictw – Dąbrowa i Osie oraz 8 leśnictw: Bzowo, Rynków, Borowy Młyn, Bursztynowo, Płochocin, Bąkowo, Rulewo, Kotówka.

Grunty lasów państwowych zajmują na terenie gminy 11 222 ha, w zasobach Nadleśnictw Dąbrowa i Osie, grunty leśne w posiadaniu osób fizycznych stanowią 402 ha, w posiadaniu pozostałych podmiotów gruntów leśnych jest 22 ha.

Dominującym gatunkiem w lasach jest sosna (ok. 90 %). Spośród gatunków liściastych najwięcej jest modrzewia, dębu, brzozy i olchy. Drzewostany rosną na siedliskach borowych, głównie boru świeżego (46 %), boru mieszanego świeżego (31 %) i lasu mieszanego świeżego (13 %). Przeciętny wiek drzewostanów wynosi 55 lat.

Spośród kategorii ochronności na terenie gminy Warlubie występują lasy wodochronne i glebochronne, stanowiące 2898 ha. Lasy gospodarcze zajmują 5 771 ha. Część kompleksów leśnych położona jest w granicach Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego oraz Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. Postępująca degradacja drzewostanów w lasach wymusiła wprowadzenie zróżnicowanej gospodarki leśnej. Podstawą polityki zrównoważonej gospodarki leśnej jest koncentracja powszechnej ochrony lasów, dalszego powiększania zasobów leśnych, prowadzenia proekologicznej gospodarki leśnej oraz zwiększanie pozaprodukcyjnej i środowiskowo twórczej funkcji lasów. W ramach tej polityki utworzony został kompleks promocyjny „Bory Tucholskie”, który objął wszystkie kompleksy leśne położone na terenie gminy Warlubie.

Tabela 17 Struktura wiekowa drzewostanu

Klasa wieku	Udział %
I 1 – 20 lat	10
II 21 – 40 lat	18
III 41 – 60 lat	20
IV 61 – 80 lat	31
V 81 – 100 lat	15
VI 101 – 120 lat	4
VII 121 – 140 lat	2

Większość obszarów leśnych znajduje się w północno - zachodniej części gminy na terenie sołectw Lipinki, Borowy Młyn i Przewodnik. Niewielkie obszary występują także w miejscowości Wysocin. Większe zwarte obszary w okolicach Bachórka porasta las olchowy (olszowy) z domieszką sosny oraz dębu. Podszyt w 90% stanowi dereń biały (*Cornus alba* L.), śliwa tarnina (*Prunus spinosa* L.) oraz bez czarny (*Sambucus nigra* L.), czeremcha. Lasy te wykorzystywane są gospodarczo oraz pełnią funkcje ochronną wód. Lasy mieszane świeże zlokalizowane w okolicach Wysocina pełnią funkcje gospodarczą. Spośród drzew występują głównie dąb, sosna zaś w podszycie krzewy oraz drzewa tj. śliwa tarnina, głóg, bez czarny, jesion, brzoza, jawor zajmują 80%. Podszyt jest silnie zachwaszczony. Uszkodzenia drzewostanu są słabe spowodowane immisją.

Cała środkowa i północna część obszaru gminy jest bezleśna, dlatego też występujące tu zadrzewienia i zakrzewienia, zlokalizowane na innych powierzchniach nie leśnych (głównie bagnach i użytkach ekologicznych) nabierają dużego znaczenia ekologicznego i gospodarczego. Są to m.in. szpalery drzew pełniące funkcje ochronne, biocenotyczne, techniczne, oczka wodne, cieki wodne m.in. tereny położone wzdłuż dolin rzecznych, rowy, zabagnienia i podmokłości oraz parki wiejskie. Parki te spełniają ważną funkcję ekologiczną, urozmaicając środowisko przyrodnicze.

Trwałe użytki zielone zajmują 99 ha gminy (1,4% pow. gminy - województwo kujawsko – pomorskie – 7,7 %) w okolicach brzegu cieków wodnych gminy. Grunty pod sadami zajmują powierzchnię 187 ha.

3. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na podstawie przepisów Ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 z 2004 r., poz. 880 z późn. zm.), za tereny chronione należy uznać parki narodowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe wraz z ich otulinami, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Do form ochrony przyrody występujących na terenie gminy Warlubie należy zaliczyć:

- fragment Wdeckiego Parku Krajobrazowego, stanowiący strefę buforową Światowego Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”;
- Nadwiślański Park Krajobrazowy;
- Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich;
- zespół przyrodniczo – krajobrazowy Dolina Rzeki Struga;
- rezerваты przyrody Kuźnica, Osiny i Jezioro Łyse;
- pomniki przyrody ujęte w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

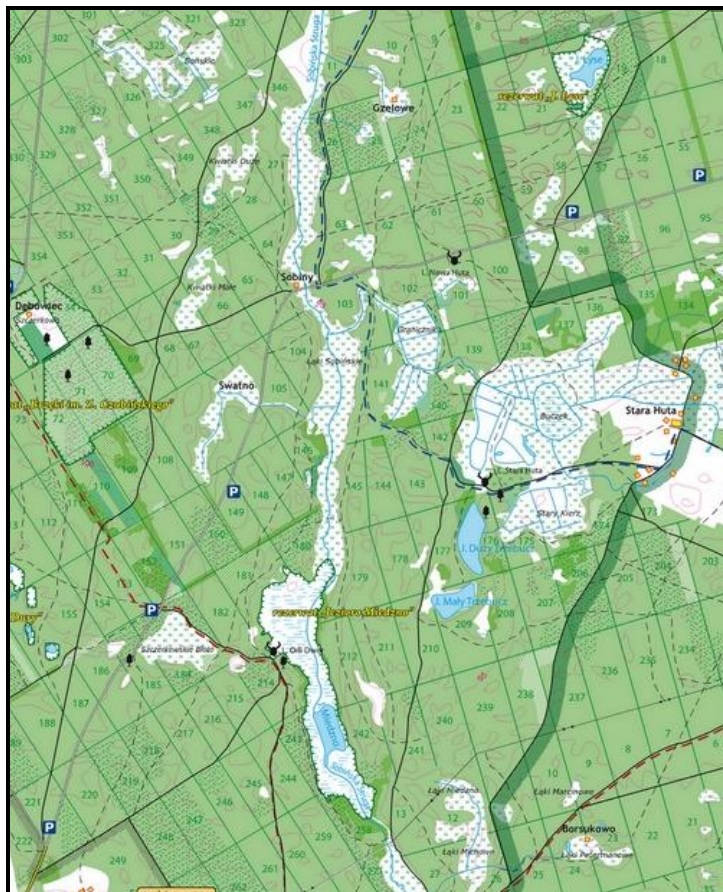
W poniższych podrozdziałach opisano poszczególne formy ochrony przyrody, znajdujące się na terenie gminy Warlubie.

3.1 Wdecki Park Krajobrazowy

Został utworzony na podstawie Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego Nr 52/93 z dnia 16.02.1993 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego nr 10 z dnia 27.07.1993 r.). W okresie istnienia parku, ze względu wejścia w życie nowych przepisów ustawy o ochronie przyrody, wprowadzono Rozporządzenie Wojewody Kujawsko – Pomorskiego Nr 29/2004 z dnia 2.11.2004 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko - Pomorskiego nr 111, poz. 1888). Powierzchnia parku na terenie gminy Warlubie wynosi 1 164,25 ha, co stanowi 8,58% łącznej powierzchni Wdeckiego Parku Krajobrazowego. Ponad połowę powierzchni parku stanowią lasy, gdzie znajdują się głównie siedliska boru świeżego, reprezentowane w postaci sosny zwyczajnej i brzozy brodawkowatej. Na terenie parku występują takie gatunki roślin jak borówka bagienna, bagno zwyczajne, mącznica lekarska, wawrzynek wilczelyko, lilia złoto głów, granicznik płucny, rosiczek długolistna, storczyk plamisty, orlik pospolity, widłak jałowcowa ty, żurawina błotna i cis pospolity. Do gatunków zwierząt należy zaliczyć ryby (pstrąg potokowy, lipień, sum, szczupak, troć jeziorowa), płazy (traszka grzebieniasta, grzebiuszka ziemna, kumak nizinny i rzekotka drzewna), gady (padalec pospolity,

jaszczurka zwinka, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata), ptaki (bocian czarny, gągoł, bielik, kropiatka, kania ruda, zimorodek, błotniak stawowy, krogulec, nurogęś) oraz ssaki takie jak bóbr europejski, wydra, ryjówka aksamitna, nocek rudy, borowiec wielki, gacek wielkouch. W borach sosnowych występują liczne zwierzęta kręgowo – sarny, jelenie, daniela i dziki.

Rysunek 3. Fragment Wdeckiego Parku Krajobrazowego.

Źródło: www.wpk.org.pl

3.2 Nadwiślański Park Krajobrazowy

Został utworzony na podstawie Zarządzenia nr 144/03 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 21 maja 2003 r. Wśród gatunków florystycznych znajdujących się na terenie gminy należy wymienić: azotolubne komosy, rdesty, łobody, komosa klonolistna, szczaw ukraiński, rdest britinngera, namulnik brzegowy, miłka orzęsiona, grzybienie, grążele, rdestnice i sasanka łąkowa, wydmuchrzyca piaszkowa i piasznica, turzyca poznańska, turzyca piaszkowa, len austriacki, ostnica włosowata, ostnica Jana, miłek wiosenny, goryczka krzyżowa, zawilec wielokwiatowy. Gatunku zwierząt występujące na terenie gminy to ryby (różanka, koza, śliz i piskorz, ukleja, płoć, leszcz, krap, wzdregą, łosoś), ptaki (kaczki, gągoł, krzyżówka, nurogęś) oraz bociany.

Rysunek 4. Fragment Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Źródło: www.dolnawisla.pl

3.3 Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich

Został utworzony na podstawie Rozporządzenia Wojewody Bydgoskiego nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego nr 17, poz. 127 z 1991 r.) zmienionego rozporządzeniem tegoż wojewody nr 145/94 z dnia 17 czerwca 1994 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego nr 10, poz. 102 z 1994 r. oraz potwierdzonego Rozporządzeniem nr 46/99 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 25 marca 1999 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko – Pomorskiego nr 19, poz. 117 z 1999 r.). Obecnie obowiązującym aktem prawnym odnoszącym się w/w obszarowi chronionego krajobrazu jest uchwała Nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj. Nr 99 poz. 793 z 22 kwietnia 2011 r.) Teren obszaru chronionego krajobrazu położony jest na równinie sandrowej ze znacznym udziałem wód powierzchniowych. Posiada duże walory przyrodnicze, krajobrazowe, rekreacyjne. Powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu na terenie gminy wynosi 8 491 ha. W obszarze chronionego krajobrazu ustanowione są strefy ochrony akustycznej. Strefa dotyczy jezior zlokalizowanych na terenie gminy Warlubie, takich jak Rybno Duże, Płochocińskie, Radodzierz, Jaszczerk. Ochrona w parku obejmuje niezwykle atrakcyjny i naturalny krajobraz doliny Wisły. Na terenie parku około 50 gatunków znajduje się pod ochroną

całkowitą m.in. gatunki roślin – ostnica włosata, ostnica Jana, miłek wiosenny, wężymord stepowy, lilia złoto głów, listera jajowata, śnieżynka przebiśnieg, len austriacki; gatunki ptaków – gągoł, czernica, nurogęś, mewy, czaple siwe. Z gatunków fauny wspomnieć należy o minogu rzecznym, strumieniowym, rybitwie, zimorodku, perkozie rdzawym i krwawodziobie.

3.4 Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Dolina Rzeki Struga

Został utworzony w 1997 r., na terenie zespołu znajdują się stanowiska lęgowe żurawia zwyczajnego, w rzece pstrągi, wiele roślin rzadkich i chronionych. Na terenie gminy Warlubie znajduje się niewielki fragment niniejszego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego – przebiega wzdłuż zachodniej granicy gminy.

3.5 Rezerwat przyrody Osiny

Został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 stycznia 1962 r. (Monitor Polski z 1962 r., Nr 30, poz. 132). Rezerwat przyrody zajmuje powierzchnię 21,91 ha. Na terenie rezerwatu znajduje się śródleśne torfowisko wysokie z zespołem roślinności torfowiskowo – bagiennej, do której można zaliczyć przygielkę białą, bagnicę torfową i rosziczkę okrągłolistną i długolistną.

3.6 Rezerwat przyrody Kuźnica

Na terenie rezerwatu występuje dobrze zachowany fragmentu boru bagiennego oraz sukcesywnie zarastające jezioro. Główne przedmioty ochrony przyrody to:

- fragment boru bagiennego;
- zbiorowisko boru bagiennego;
- zbiorowisko brzeziny bagiennej;
- starodrzew sosnowy w fazie terminalnej późnej;
- przyległe do rezerwatu dystroficzne jezioro Rumacz;
- torfowisko przejściowe w fazie degeneracji.

3.7 Rezerwat przyrody Jezioro Łyse

W rezerwacie są zachowane cenne ekosystemy wodno – błotne i bory bagienne z charakterystycznymi, rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin np. torfowce, rosziczka pośrednia, widłaczek torfowy.

3.8 Obszary Natura 2000

W skład Europejskiej sieci Ekologicznych Natura 2000 wchodzi specjalne obszary ochrony siedlisk, powołane na mocy Dyrektywy Siedliskowej oraz obszary specjalnej ochrony ptaków, powołane na mocy Dyrektywy Ptasiej. Na terenie gminy Warlubie występują następujące obszary Natura 2000:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy PLH 040017;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny PLH 040022;
- Specjalny Obszar Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLH 220009.

3.8.1 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Sandr Wdy

Na omawianym obszarze występują takie siedliska jak starorzecza, naturalne i dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, ciepłolubne murawy napiaskowe, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie, torfowiska nakredowe, grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne, bory i lasy bagienne, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Wśród występujących na tym obszarze gatunków zwierząt występują ptaki – bielik, kropiatka, żuraw, lelek, bocian biały, gągoł, łabędź krzykliwy; ssaki – wydra i bóbr; ryby – minóg strumieniowy, boleń, różanka, piskorz, koza, głowacz; płazy – kumak nizinny, traszka grzebieniasta.

3.8.2 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Krzewiny

Obejmuje trzy cenne obiekty torfowiskowe na wschodnim skraju Borów Tucholskich:

- rozległe torfowisko przejściowe z elementami torfowiska wysokiego w sąsiedztwie leśniczówki Krzewiny
- jezioro Rumacz i zarastające je torfowisko z borem bagiennym, którego powierzchnia pokrywa się częściowo z rezerwatem przyrody Osiny;
- torfowiska pokrywające się z rezerwatem przyrody Osiny.

Na terenie występują takie gatunki ptaków jak żuraw, gągoł, bielik, jarząbatka, derkacz, zimorodek, błotniak stawowy, bąk i rybitwa czarna. Wśród stwierdzonych siedlisk przyrodniczych na terenie omawianego obszaru Natura 2000 występują: starorzecza, naturalne zbiorniki wodne, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, bory i lasy bagienne.

3.8.3 Specjalny Obszar Ochrony Ptaków Bory Tucholskie

Na tym obszarze dominują siedliska leśne – bory sosnowe. Mimo niekorzystnego wpływu czynników antropogenicznych zachowały się tu lasy liściaste – grądy, lasy bukowo – dębowe, lasy bukowe. Zgodnie z formularzem danych w ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z załącznika Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Do gatunków ptaków należy zaliczyć: bielik, kania czarna, kania ruda, podgorzałka, puchacz, rybitwa, czarna i rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby i w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy.

3.9 Pomniki przyrody

Na terenie gminy Warlubie występują pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i krajobrazowej. Są to pomniki przyrody, do których należy zaliczyć:

- dwa dęby szypułkowe w obrębie Bąkowo przy drodze Rulewo – Bąkowo, obwody pierśnic drzewa 570 i 580 cm;
- dąb szypułkowy w obrębie Bąkowo na terenie parku dworskiego, obwód pierśnicy 420 cm;
- lipa drobnolistna w obrębie Bąkowo na terenie parku dworskiego, obwód pierśnicy 355 cm;
- buk zwyczajny w obrębie Bąkowo na terenie parku dworskiego, obwód pierśnicy 310 cm;
- trzy dęby szypułkowe „Dęby Bąkowskie” w obrębie Bąkowo przy drodze Rulewo – Warlubie, obwody pierśnic 940, 670, 560 cm;
- lipa szerokolistna w obrębie Lipinki w miejscowości Blizawy, obwód pierśnicy 409 cm
- grusza pospolita w obrębie Bzowo w miejscowości Bzowo, obwód pierśnicy 150 cm;
- lipa drobnolistna „Bona” rosnąca przy torach kolejowych po przeciwnej stronie stacji kolejowej w miejscowości Warlubie, obwód pierśnicy 730 cm;
- dwa dęby szypułkowe rosnące przy skrzyżowaniu dróg Rulewo – Warlubie – Bąkowski Młyn, obwody pierśnic 383 i 244 cm;
- aleja przydrożna złożona z 37 drzew w tym: 22 dębów szypułkowych, 10 jesionów wyniosłych, 4 dębów bezszypułkowych i 1 klonu zwyczajnego, aleja rosnąca wzdłuż ulicy Bąkowskiej w miejscowości Warlubie; obwody pierśnic dębów szypułkowych od 372 do 135 cm, jesionów wyniosłych od 232 do 145 cm, dębów bezszypułkowych od 382 do 310 cm i klony zwyczajnego o obwodzie 178 cm;
- dąb szypułkowy i lipa drobnolistna położone w obrębie Lipinki w m. Bąkowski Młyn, obwody pierśnic odpowiednio 430 cm i 400 cm;

- dąb bezszypułkowy położony w obrębie Lipinki w miejscowości Przewodnik, obwód pierśnicy 640 cm ;
- dąb szypułkowy położony w obrębie Lipinki w miejscowości Jeżewnica, obwód pierśnicy 480 cm;
- dąb szypułkowy położony w obrębie Lipinki w miejscowości Stara Huta, obwód pierśnicy 365 cm.

3.10 Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to pozostałości ekosystemu, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsce rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Użytki ekologiczne powoływane są potrzebą objęcia ochroną niewielkich powierzchniowych obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, o dużym znaczeniu dla zachowania unikatowych zasobów genowych. Użytki ekologiczne należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1 Środowisko kulturowe

Ochronie prawnej podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Zabytek - według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568, z późniejszymi zmianami, w tym zmianą z dnia 18 marca 2010 r. – Dz.U. 2010 nr 75 poz. 474) - to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne - zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień

kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

4.2 Rys historyczny

Pierwsza wzmianka historyczna dotycząca gminy Warlubie pochodzi z 1277 roku z przywileju Mestwina I, księcia pomorskiego. Wymieniona nazwa dotyczyła osady w kasztelani nowskiej i majątności biskupa kujawskiego Alberta, nadana jeszcze przez księcia Świętopełka. Inne najstarsze wsie gminy to: Wielki Komorsk wzmiankowany w 1295 r., Bzowo z 1325 r., Płochocin 1350 r.. Zachowana do dziś sieć osadnicza związana jest z dawną własnością szlachecką i osadnictwem wiejskim.

Osadnictwo obszaru gminy sięga swymi początkami okresu neolitu, poprzez epokę brązu, kultury okresu latyńskiego i rzymskiego po wczesne średniowiecze i nowożytność. Niewielka odległość od Wisły, ważnego dawniej traktu handlowego, wodnego oraz związek z traktami handlowymi lądowymi: Toruń – Włocławek – Warszawa i Łęczyca – Brześć Kujawski stanowiły walory osadnicze tego terenu w okresie średniowiecza. Istnienie osadnictwa na tych terenach potwierdzają liczne odkrycia archeologiczne, takich elementów jak groby, misy, popielnice, narzędzia i monety z różnych epok.

Podczas okresu, kiedy to Warlubie było pod władztwem krzyżackim, obszar gminy wchodził w skład okręgu nowskiego, wójtostwa tczewskiego i konturostwa malborskiego. Po upadku Państwa Krzyżackiego ziemie gminy przeszły we władanie Króla Polskiego, a w sąsiedniej gminie Nowe utworzono starostwo, które podzielono na wsie, folwarki i pustkowia.

Na przełomie XIV i XV w. w miejscowości Wielki Komorsk powstał pierwszy drewniany kościół. W 1583 r. powstał kolejny drewniany kościół, który spłonął sto lat później. W latach 1787 – 1792 kościół przebudowano, z którego pierwotnych elementów zachowała się jedynie wieża. Kościół otoczony jest murem, w którym znajdują się trzy XIX – wieczne kapliczki.

W okresie rozbiorów aż do 1918 r. Warlubie należało do Niemiec – Prus Zachodnich. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. przywrócono dawne polskie jednostki administracyjne, tj. województwa i powiaty. Gmina Warlubie należała do województwa pomorskiego i powiatu świeckiego.

W okresie II wojny światowej i okupacji władze niemieckie zniósły przedwojenny podział terytorialny kraju. Gminę Warlubie przyłączono do Rzeszy – Prus Zachodnich. Po zakończeniu wojny, w 1945 r. Warlubie ponownie znalazło się w województwie pomorskim. W latach 1950 – 1999 Warlubie

należało do województwa bydgoskiego. Po reformie administracyjnej 1 stycznia 1999 roku gmina Warlubie znalazła się w nowo utworzonym województwie kujawsko – pomorskim.

4.3 Zasoby dziedzictwa kulturowego

Gmina Warlubie posiada bogate zasoby dziedzictwa kulturowego w postaci takich grup obiektów, jak: stanowiska archeologiczne, układy ruralistyczne wsi, zespoły podworskie, obiekty sakralne, obiekty techniki i kultury materialnej, obiekty architektury i budownictwa oraz zieleń komponowaną, ukształtowane na przestrzeni okresów historycznych, znajdujące się w strefie ochrony konserwatorskiej. Charakterystykę poszczególnych grup obiektów przedstawiono poniżej. Cenne obiekty kulturowo są wpisane do rejestru zabytków lub znajdują się w gminnej ewidencji zabytków.

Chronionym dziedzictwem kulturowym są także dobra kultury niematerialnej, przede wszystkim nazwy własne miejscowości lub jednostki osadniczej, nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy itd. oraz zabytki ruchome.

4.3.1 Strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy są następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „A”** – Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględного zachowania. Wszystkie prace w obrębie strefy powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- **Strefa „B”** – Strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków powinny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.
- **Strefa „C”** – Strefa ochrony ekspozycji. Obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, głównie oznacza tereny wyłączone spod zabudowy lub określa jej nieprzekraczalne gabaryty. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego tj. całkowite wyłączenie spod zabudowy lub określenie intensywności i nieprzekraczalności gabarytów.

Ponadto na terenie gminy oznaczono strefy „W” ochrony archeologicznej zarejestrowanych dotychczas stanowisk. Brak jest jednak pełnego rozpoznania obszaru gminy pod względem archeologicznym, stąd wymagane jest uzupełnienie danych w tym zakresie.

W granicach w/w stref ochrony konserwatorskiej znajdują się obiekty i zespoły obiektów wpisane do rejestru zabytków województwa kujawsko - pomorskiego. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje:

- zespół pałacowo parkowy z folwarkiem w wsi Bąkowo i zespół pałacowo parkowy we wsi Rulewo z XIX w.;
- zespół dworsko – parkowy z przełomu XIX i XX w. we wsi Płochocin;
- zespół kościoła parafialnego z XIX w. w Warlubiu, kościół parafialny w Płochocinie z XIX w., zespół kościoła parafialnego z XX w. we wsi Lipinki, zespół kościoła parafialnego we wsi Bzowo, zespół kościoła parafialnego z XVIII w. (wieża z XVI w.);
- liczne zespoły wiejskie z XIX i XX w. drewniane i murowane występujące między innymi we wsiach: Warlubie, Wielki Komorsk, Buśnia, Bzowo, Krusze, Lipinki, Osiek, Płochocin, Płochocinek;
- cmentarz menonici z XIX w.

4.3.2 Zespoły dworsko – parkowe

Na terenie gminy Warlubie, spośród dawnych majątków dworskich w stosunkowo najlepszym stanie zachowały się zespoły dworsko-parkowe w miejscowościach: Płochocin, Bąkowo, Rulewo. Zespoły te zostały wpisane do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego.

Elementami historycznych zespołów dworsko-parkowych i ich pozostałości, podlegających ochronie konserwatorskiej są: dwór lub pałac z terenem założenia parkowego, ogrodami użytkowymi, folwark z zabudowaniami gospodarczymi i mieszkalnymi robotników folwarcznych, układ dróg i placów, zieleń oraz ich wzajemne relacje funkcjonalno-przestrzenne i sposób zagospodarowania, powstałe na kanwie istniejących warunków przyrodniczych.

Charakterystykę ww. zespołów dworsko-parkowych przedstawiono poniżej, a ich granice wraz z historycznym zasięgiem i obszarami oddziaływania widokowego oraz ekologicznego zaznaczono na planszy uwarunkowań gminy Warlubie.

Rulewo

Zespół dworsko – parkowy z 3 ćw. XIX w., w skład którego wchodzi dwór, park, 3 mostki, grota; wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/94 z dnia 18 grudnia 1981 r. (dotyczy dworu) i nr A/494/1 z dnia 22 września 1997 r. (dotyczy parku, 3 mostków, groty). Zespół założono w 2 poł. XIX w. Dwór usytuowany na wzniesieniu jest architektoniczną dominantą założenia. Od strony wschodniej znajduje się polana z kępami drzew i krzewów. W kierunku północno – zachodnim teren łagodnie się obniża, tu zlokalizowano dwa stawy połączone

strumieniem, trzeci mniejszy staw mieści się we wschodniej części parku. Przy północno – wschodniej granicy parku znajduje się szpaler bukowy i pozostałości strzelnicy. Ponadto w parku są trzy mostki, grota oraz pozostałości cmentarza z nagrobkami ostatnich właścicieli majątku. Drzewostan jest urozmaicony gatunkowo – 34 gatunki drzew i 14 gatunków krzewów.

Dwór w Rulewie został przedstawiony na fotografii 1, znajdującej się w załącznikach.

Płochocin

W skład założenia dworsko – parkowego wchodzi dwór, park i folwark. Założenie jest wpisane do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr 134/A z dnia 15 czerwca 1985 r.

Założenie dworsko – parkowe z 2 poł. XIX w. usytuowane na niewielkim wzniesieniu. Zasadnicza bryła dworu piętrowa na rzucie prostokąta o cechach sycyzujących, z późniejszymi dobudówkami od strony północnej. W elewacji zachodniej dworu front z czterokolumnowym portykiem. Od strony wschodniej rozciąga się park krajobrazowy ze stawem o pow. 3,2 ha. Na zachód od północ od dworu znajdują się zabudowania folwarczne.

Zespół pałacowo – parkowy w Płochocinie został przedstawiony na fotografii 2 znajdującej się w załącznikach.

Bąkowo

Zespół pałacowo – parkowy, w skład którego wchodzi zespół dworski z 2 poł. XIX w., dwór, park, spichrz (poł. XIX w.), obora i gorzelnia (k. XIX w.). Wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/1323/1 – 5 z dnia 20 października 1990 r.

Założenie dworsko – parkowe o powierzchni około 19 ha powstało w 2 poł. XIX w. Dwór w stylu elektorycznym, dwukondygnacyjny, murowany, podpiwniczony. Przy dworze znajduje się czterokondygnacyjna wieża widokowa. Od strony północnej parterowa przybudówka, elewacja jest analogiczna jak frontowa. Odpowiednikiem frontowego portyku jest przeszklona randa. Układ krajobrazowy parku jest zachowany w pierwotnym stanie. Na terenie parku znajduje się staw tworzący centralny element kompozycji. Istniejący drzewostan to: graby, klony i lipy.

Zespół pałacowo – parkowy w Bąkowie przedstawiono na fotografii 3, znajdującej się w załącznikach.

4.3.3 Obiekty sakralne

Do historycznych obiektów sakralnych zalicza się kościoły i cmentarze. Objęte są ochroną konserwatorską wraz z obiektami towarzyszącymi w ich otoczeniu, typu plebania, organistówka itp., ze

względu na swoje wartości zabytkowe i kulturowe, a także z uwagi na walory urbanistyczne i krajobrazowe. Ochronie podlega także zieleń towarzysząca zabudowie, wzajemne relacje funkcjonalno-przestrzenne, sposób zagospodarowania terenu, ukształtowane na kanwie określonych warunków przyrodniczych. Cmentarze podlegają ochronie dodatkowo jako miejsca pochówku i kultu religijnego oraz miejsca pamięci i pomniki historii - z mocy ustawy z dnia 31.01.1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. 00.23.295).

Kościoły oraz cmentarze ujęte są w ewidencji konserwatorskiej Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Bydgoszczy.

Wolorami kulturowo-krajobrazowymi, a nierzadko i artystycznymi odznaczają się także kapliczki, w tym głównie przydrożne, które nie zostały dotychczas zewidencjonowane, jako odrębna grupa obiektów historycznych.

Wyszczególnienie i krótki opis obiektów sakralnych przedstawia się poniżej a ich lokalizację i zasięg wraz z miejscami historycznej lokalizacji kapliczek przydrożnych zaznaczono na planszy uwarunkowań środowiska kulturowego gminy Warlubie.

Kościoły (z obiektami towarzyszącymi) i cmentarze oraz kapliczki:

Wielki Komorsk

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Bartłomieja Apostoła, na który składają się:
 - kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja Apostoła; wzniesiony w stylu barokowym w latach 1787 – 1791, murowany, jednonawowa świątynia; w 1878 r. przebudowany – dodano szeroki transept, zakrystię i kruchtę; wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/14/1 – 5 z dnia 15 listopada 1999 r.,
 - kościelnica, wzniesiona na rzucie kwadratu, murowana, tynkowana, kryta dachem namiotowym z dachówką ceramiczną,
 - cmentarz przykościelny, założony na gruncie wcześniejszego średniowiecza, z zachowanymi nagrobkami z końca XIX w. oraz drzewostanem,
 - ogrodzenie murowane wokół kościoła i cmentarza przykościelnego, wykonane z kamienia polnego, z bramkami z kutego żelaza ujętymi w ceglane słupki, w murze ogrodzenia znajdują się trzy XVIII – wieczne kapliczki z wnękami, murowane i otynkowane,
 - starodrzew z początku XX w. w otoczeniu kościoła i założenie ogrodowe przy plebani,
- Cmentarz parafialny założony około 1900 r., z nagrobkami z tego okresu i drzewostanem

Kościół w Wielkim Komorsku przedstawiono na fotografii 4, znajdującej się w załącznikach.

Płochocin

- Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Św. Wawrzyńca i Matki Kościoła w Płochocinie; obecna świątynia została zbudowana w 1891 r. na miejscu kościoła barokowego z 1700 r., w kościele znajduje się rokokowy ołtarz główny z 2 poł. XVIII w. Wnętrze kościoła zdobią też referencyjne ołtarze boczne. Zabytkowe elementy wyposażenia kościoła parafialnego w Płochocinie tworzą wartościowy zbiór dzieł sztuki sakralnej i sepulkralnej, ilustrujący artystyczny charakter poszczególnych okresów stylistycznych od XVII do końca XIX w.; kościół jest wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/801 z dnia 23 kwietnia 1991 r.

Kościół w Płochocinie przedstawiono na fotografii 5, znajdującej się w załącznikach.

Warlubie

- Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Serca Panny Marii z XIX w.

Kościół w Warlubiu przedstawiono na fotografii 6, znajdującej się w załącznikach.

Lipinki

- Kościół parafialny p.w. Marii Wspomożycielki wybudowany w latach 1900 – 1904

Kościół w Lipinkach przedstawiono na fotografii 7, znajdującej się w załącznikach.

Bzowo

- Kościół parafialny p.w. Św. Małgorzaty

Kościół w Bzowie przedstawiono na fotografii 8, znajdującej się w załącznikach.

4.3.4 Obiekty techniki i kultury materialnej

Są to obiekty przemysłowe, jak: młyny, gorzelnie, mleczarnie, kuźnie, obiekty kolejnictwa tj. zespoły budynków i budowli stacji kolejowych oraz strażnice drogowe, a także linie kolejowe wraz z całą substancją budowlaną (np. typu wiadukt, przepusty itp.), infrastrukturą komunikacyjną, trakcyjną i towarzyszącą im zielenią - podlegają ochronie. Winny być zachowane w dobrym stanie przez właścicieli lub użytkowników a wszelkie remonty, adaptacje i modernizacje budynków i budowli oraz zmiany sposobu użytkowania linii kolejowych muszą być uzgadniane z WKZ.

Ochronie podlega również starodrzew rosnący w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i założenia zieleni komponowanej towarzyszącej ww. obiektom - obowiązuje zakaz wycinki bez

uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a wobec założeń zieleni komponowanej - stosowanie zasad ochrony, analogicznych jak wobec parków w zespołach dworskich i pałacowo-parkowych.

Obiektami kultury materialnej są także dawne trakty drogowe, objęte ochroną w sensie ich przebiegu i towarzyszących im zadrzewień. Powinny być zachowane w maksymalnym stopniu, jako jedno z elementów historycznego wizerunku krajobrazu kulturowego gminy.

4.3.5 Obiekty architektury i budownictwa

Kościóły i kaplice, pałace i dwory, plebanie, budynki szkolne, leśniczówki, poczty i inne wymienione w wykazie podlegają ochronie. Winny być utrzymywane w dobrym stanie a wszelkie zmiany użytkowania powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, modernizacje i remonty wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Do obiektów architektury i budownictwa należą również budynki gospodarcze w zespołach dworskich oraz towarzyszących szkołom, pocztom itp. Ochronie podlega również starodrzew rosnący w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i założenia zieleni komponowanej towarzyszącej zabudowie - obowiązuje zakaz wycinki bez uzyskania zgody WKZ, a wobec założeń zieleni komponowanej - stosowanie zasad ochrony, analogicznych jak wobec parków w zespołach dworskich i pałacowo-parkowych. Poniżej wyszczególniono wszelkie obiekty architektury i budownictwa podlegające ochronie na terenie gminy Warlubie, wpisane do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego.

Tabela 18 Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu/terenu	Charakterystyka	Data wpisu do rej. zabytków	Nr rej. zabytków
1.	Bąkowo	zespół dworski, 2 poł. XIX	zespół pałacowo parkowy z folwarkiem w wsi Bąkowo	20 października 1990 r.	A/1323/1-5
		dwór			
		park			
		spichrz, poł. XIX			
		obora			
		gorzelnia, k. XIX			
2.	Płochocin	kościół p.w. św. Wawrzyńca, 1891	kościół p.w. św. Wawrzyńca, 1891	23 kwietnia 1991 r.	A/801
3.	Płochocin	zespół dworski, 2 poł. XIX, pocz. XX	zespół dworski z parkiem i folwarkiem	15 czerwca 1985 r.	134/A
		dwór			
		park			
		folwark			
4.	Rulewo	zespół dworski, 3 ćw. XIX	dwór	18 grudnia 1981 r.	94/A
		park		22 września 1997 r.	A/494/1
		3 mostki			
		grota			
		cmentarz rodowy			

Lp.	Miejscowość	Rodzaj obiektu/terenu	Charakterystyka	Data wpisu do rej. zabytków	Nr rej. zabytków
5.	Wielki Komorsk	zespół kościoła parafialnego	kościół p.w. św. Bartłomieja Apostoła, 1787-1791	19 listopada 1999 r.	A/14/1-5
		kostnica			
		cmentarz przykościelny			
		ogrodzenie z bramami i kapliczkami			
		cmentarz grzebalny	chata holenderska nr 3, drewn., ok. 1780	21 lutego 1956 r.	332
		dom			

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków w Bydgoszczy

Na fotografii 9 przedstawiono chaty ceglane w Wielkim Komorsku.

Na fotografii 10 przedstawiono chaty drewniane w Kruszach.

Na fotografii 11 przedstawiono chaty drewniane w Wielkim Komorsku.

Na fotografii 12 przedstawiono zespół wiejskich chat drewnianych w Lipinkach.

4.4 Zagrożenia dla środowiska kulturowego

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia obiektów zabytkowych może doprowadzić szereg przyczyn, pochodzenia wewnętrznego, zewnętrznego i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- wadliwa gospodarka (np. w przypadku parków dworskich niewłaściwe lokalizowanie i zakładanie boisk sportowych, parkingów, ujęć głębinowych wody itp.);
- nadmierna intensywność użytkowania;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane, np. polegające na zmianie wyglądu elewacji budynków – poprzez zmianę kształtu otworów okiennych i drzwiowych, wprowadzenie termoizolacji z jednoczesnym zniszczeniem oryginalnego detalu architektonicznego);
- niewłaściwa eksploatacja (np. użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Do najważniejszych należą:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne, zanieczyszczenia wód i zachwianie gospodarki wodnej.

Do przyczyn ogólnych, które powodują uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych należą:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku itd.;

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

5.1 Potencjał demograficzny

Według głównych wskaźników demograficznych przedstawionych w Tabeli 19 na 1 km² przypada około 33 osób, średnia liczba kobiet przypadająca na stu mężczyzn wynosi 103, średnia liczba małżeństw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosi 6 par. Ludność charakteryzuje się wysokim współczynnikiem dzietności, a przyrost naturalny charakteryzuje się wysoką w stosunku do całego kraju wartością i dla lat 2002 - 2009 wynosi średnio 1,8 osoby na 1000 ludności.

Tabela 19 Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Warlubie.

Rok		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ludność na 1 km ²	osoba	33	32	32	32	32	32	33	33
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	101	101	101	101	102	103	102	103
Małżeństwa na 1000 ludności	para	6,4	6,1	5,6	5,2	6,0	7,0	6,0	6,8
Urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,3	10,7	11,4	13,9	10,6	10,7	13,4	11,8
Zgony na 1000 ludności	osoba	9,8	8,2	8,8	12,9	9,1	9,2	8,2	10,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-0,5	2,4	2,6	1,1	1,5	1,5	5,2	1,2

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

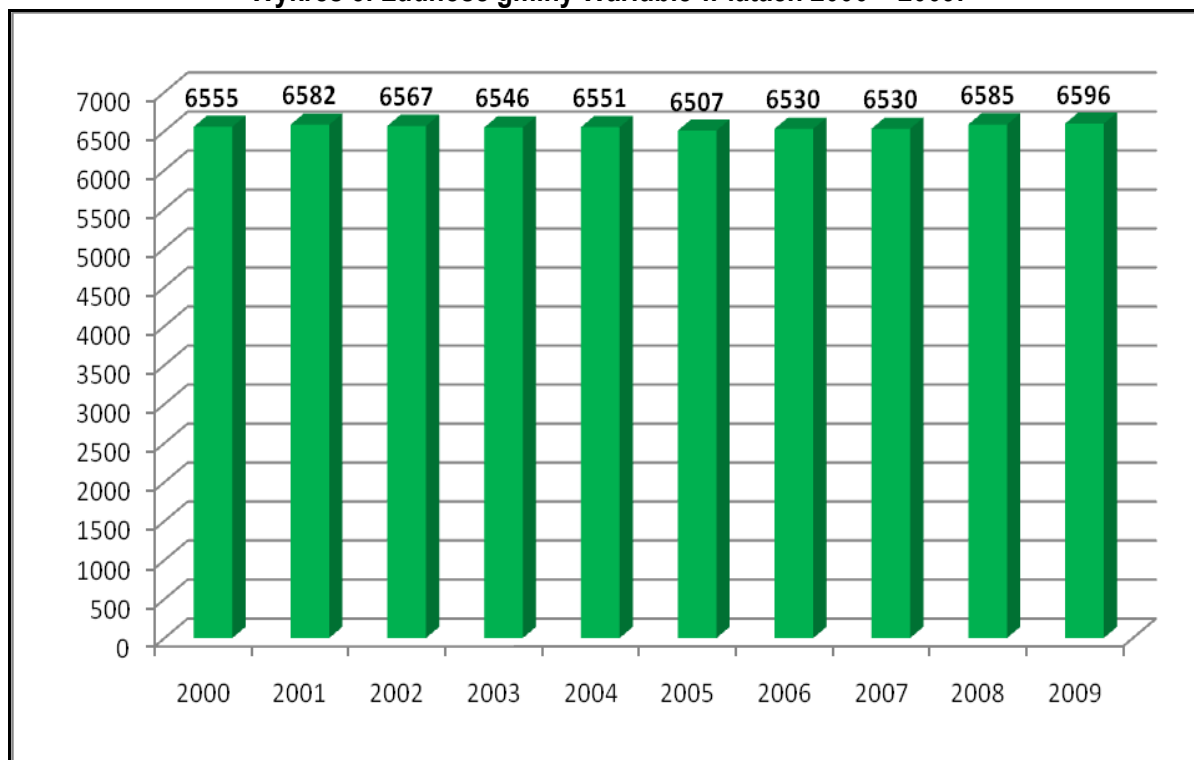
Wg danych statystycznych GUS gmina Warlubie w roku 2009 r. zamieszkiwało 6 596 osób, w tym mężczyzn 3 243 i kobiet 3 353. Dla porównania w 2000 r. liczba mieszkańców wynosiła ogółem 6 563 osób w tym 3 267 mężczyzn i 3 296 kobiet.

Tabela 20 Liczba ludności gminy Warlubie w latach 2000 - 2009.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	6 563	6 564	6 558	6 563	6 563	6 530	6 493	6 541	6 546	6 596
Mężczyźni	3 267	3 273	3 264	3 264	3 247	3 229	3 204	3 227	3 227	3 243
Kobiety	3 296	3 291	3 294	3 299	3 316	3 301	3 289	3 314	3 319	3 353

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 3. Ludność gminy Warlubie w latach 2000 – 2009.

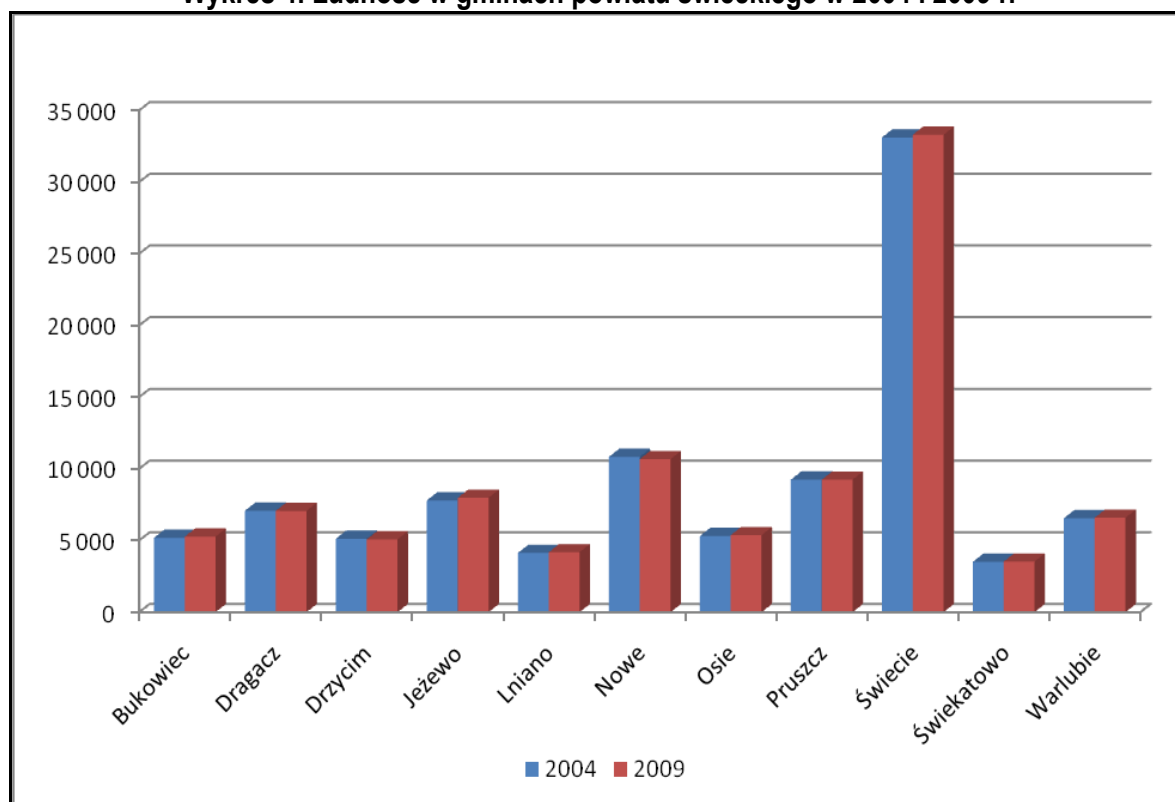

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i danych Urzędu Gminy w Warlubiu.

Liczba ludności w latach 2000 – 2009 utrzymuje się na podobnym poziomie z niewielkimi wahaniami. Niewielkie wahania w liczbie ludności gminy Warlubie sprawiają, iż na przestrzeni 10 lat liczba ta utrzymuje się w granicach 6 500 osób.

W okresie od 2000 do 2009 roku przeważającą część ogółu społeczeństwa stanowiły kobiety, których liczba w roku 2009 wynosiła 3 353. Na początku tego okresu liczba kobiet charakteryzowała się tendencją wzrostową, aż do roku 2004 gdy osiągnęła liczbę 3 316. W kolejnych dwóch latach liczba kobiet systematycznie malała i w roku 2006 wynosiła 3 289. Mimo chwilowej tendencji spadkowej przedstawionego okresu wskaźnik ten w roku 2009 wynosił więcej niż na początku analizowanego okresu. W odróżnieniu od kobiet liczba mężczyzn w badanym okresie ma tendencję spadkową. W roku 2000 roku wynosiła 3 267 mężczyzn, a w roku 2009 - 3 243 mężczyzn.

Wykres 4. Ludność w gminach powiatu świeckiego w 2004 i 2009 r.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując liczbę ludności w gminach powiatu świeckiego, Warlubie zajmuje czwarte miejsce. Największy wzrost liczby ludności w gminach wiejskich powiatu świeckiego zanotowano w Jeżewie – wzrost o 179 osób. Fakt ten może świadczyć o migracji ludności na obszary wiejskie. W trzech gminach wiejskich powiatu świeckiego (Dragacz, Drzycim i Pruszcz) zanotowano spadek.

Zgodnie z przedstawioną poniżej tabelą przyrost naturalny w gminie utrzymuje się na poziomie dodatnim od 2000 roku, z wyjątkiem 2002 roku. Największą wartość osiągnął w roku 2008 i wynosił 34 osoby, a najniższą w roku 2002 gdy osiągnął -3. Jednocześnie widoczna jest nieznaczna przewaga narodzin dzieci płci żeńskiej i dla przedstawianego okresu wynosiły one średnio 39 narodzin podczas, gdy narodzin dzieci płci męskiej wynosiły średnio 38 narodzin. Biorąc pod uwagę fakt, iż średnia życia kobiet jest dłuższa oraz fakt większej liczby narodzin dzieci płci żeńskiej uwiadamia się przeważająca liczba kobiet w społeczeństwie całej gminy.

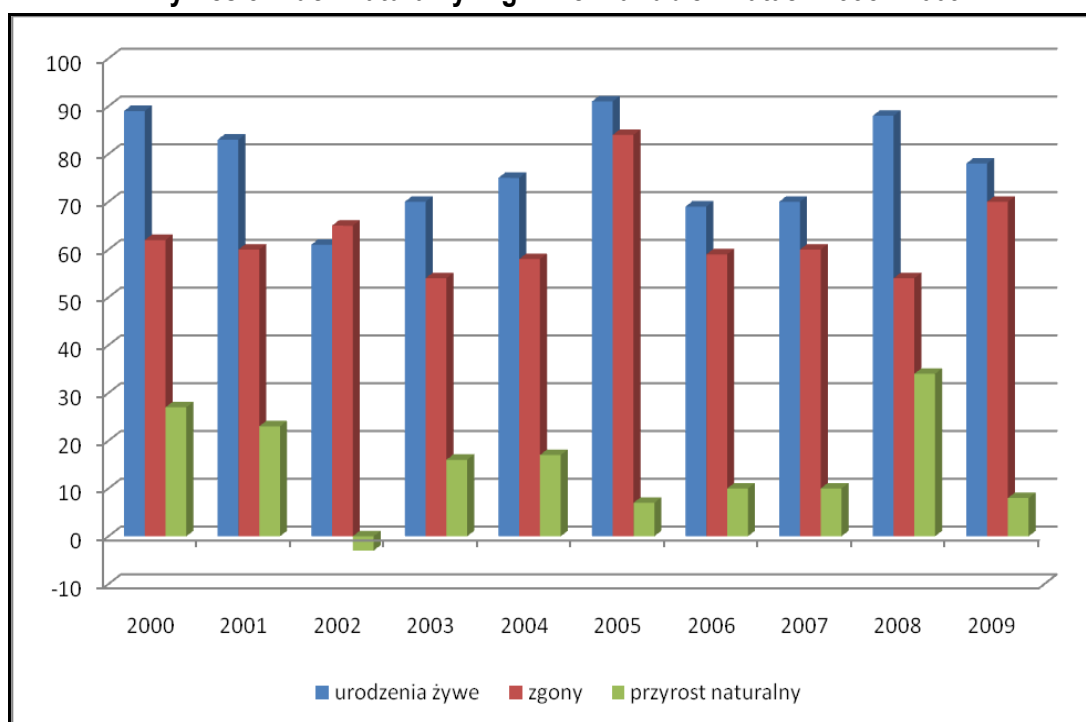
Tabela 21 Ruch naturalny wg płci w latach 2000 – 2009 w gminie Warlubie.

Ruch naturalny wg płci											
Urodzenia żywe											
ROK		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem	osoba	89	83	61	70	75	91	69	70	88	78
mężczyźni	osoba	43	43	32	34	35	49	25	35	48	37
kobiety	osoba	46	40	29	36	40	42	44	35	40	41
Zgony ogółem											
ogółem	osoba	62	60	64	54	58	84	59	60	54	70
mężczyźni	osoba	30	32	35	27	33	51	28	33	33	43
kobiety	osoba	32	28	29	27	25	33	31	27	21	27
Przyrost naturalny											
ogółem	osoba	27	23	-3	16	17	7	10	10	34	8
mężczyźni	osoba	13	11	-3	7	2	-2	-3	2	15	-6
kobiety	osoba	14	12	0	9	15	9	13	8	19	14

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Przyrost naturalny w gminie charakteryzował się wahaniami w analizowanym okresie. W roku 2001 odnotowano duży spadek przyrostu naturalnego, osiągnął on wówczas ujemny wynik -3. W latach 2003-2007 współczynnik przyrostu naturalnego przyjął wartość dodatnią i średnio dla tego okresu wynosił 12 osób. W roku 2008 odnotowano wzrost współczynnika przyrostu naturalnego który wyniósł 34 osoby i był najwyższy w całym badanym okresie. Ostatni wykazany rok charakteryzuje się kolejnym dużym spadkiem tego współczynnika i osiąga wartość zaledwie 8 osób.

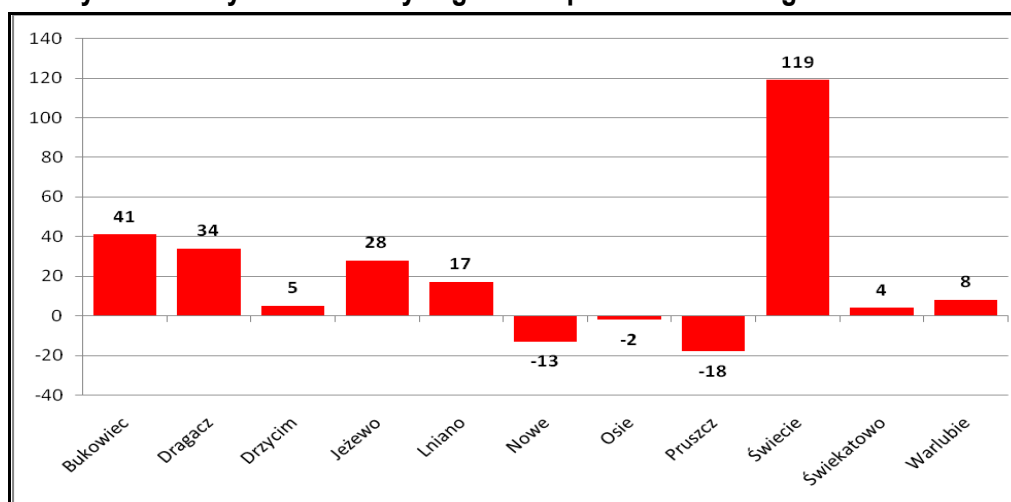
Wykres 5. Ruch naturalny w gminie Warlubie w latach 1998 - 2009

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2000 – 2009 w gminie Warlubie wskaźnik urodzeń żywych i zgonów wykazał tendencję zmienną. W okresach 2000 – 2001 i 2003 – 2009 liczba urodzeń żywych była większa niż liczba zgonów. W 2009 roku gmina Warlubie miała dodatki przyrost naturalny za wyjątkiem 2002 roku.

Wykres 6. Przyrost naturalny w gminach powiatu świeckiego w 2009 roku.

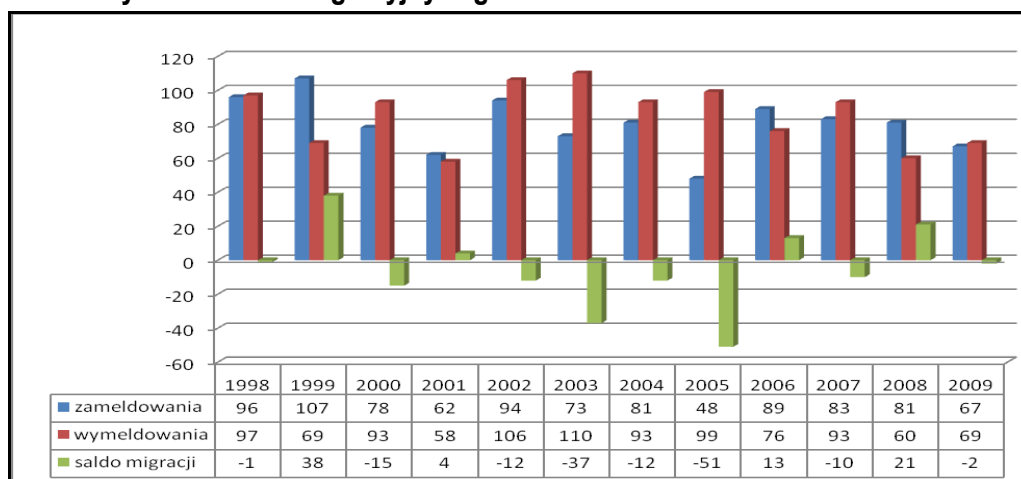

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

5.2 Ruch migracyjny

Z demograficznego punktu widzenia istotne są wskaźniki salda migracji ludności. Jak wynika z poniższego zestawienia w na wykresie, w gminie Warlubie, w latach 1998 – 2009 obserwuje się ujemne saldo migracji (z wyjątkiem roku 1999, 4, 2006 i 2008), co jest typowe dla większości terenów wiejskich w kraju

Wykres 7. Ruch migracyjny w gminie Warlubie w latach 1998 – 2009.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

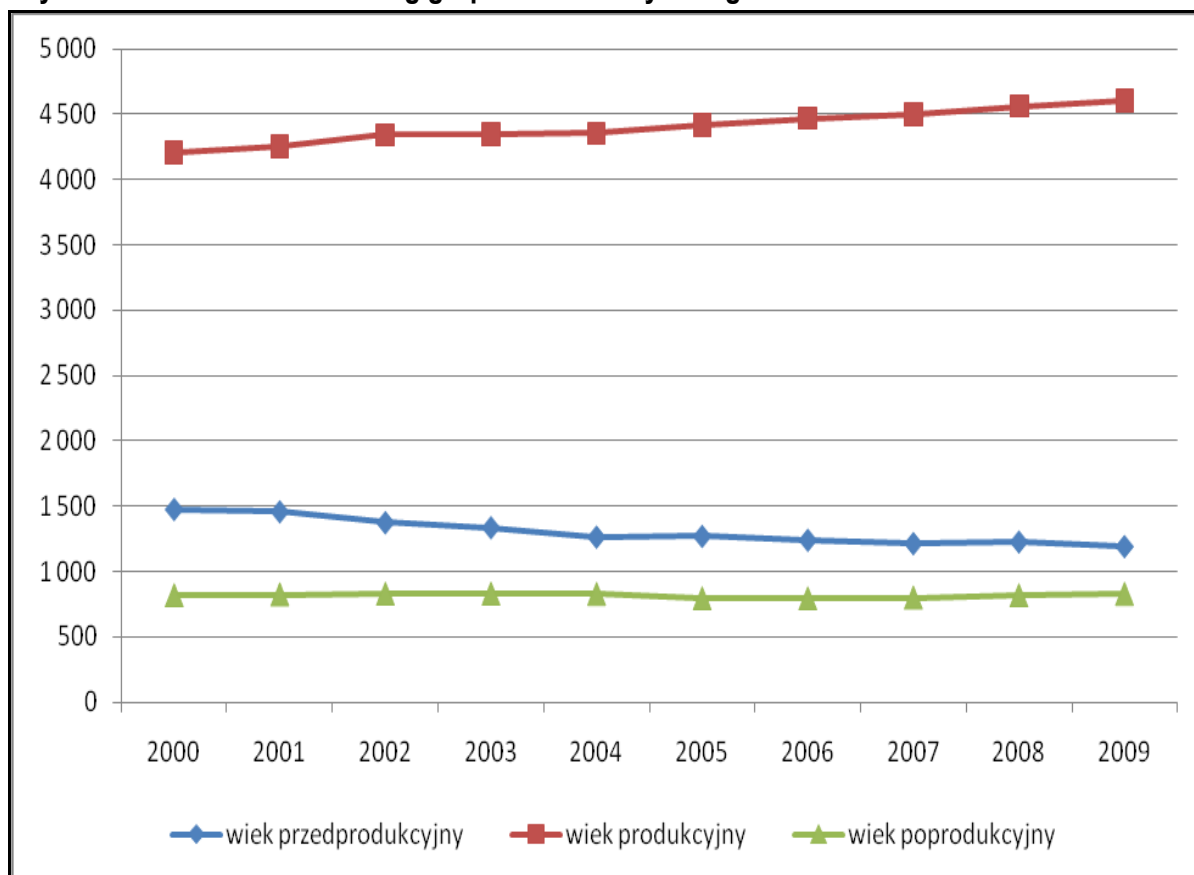
W ciągu analizowanych 12 lat (1998-2009) na terenie gminy Warlubie dokonano 959 zameldowań i 1025 wymeldowań. Saldo migracji było ujemne i wyniosło -64 osoby.

Przeciętnie rocznie na terenie gminy osiedla się ok. 80 osób, a opuszcza około 85 osób. Ujemne saldo sięgało nawet kilkudziesięciu osób rocznie – 51 osób w 2005 roku. Najwyższe saldo migracji zanotowano w 1999 roku – 38 osób. Przeciętne saldo migracji dla gminy Warlubie w latach 1998 – 2009 kształtowało się na poziomie ujemnym – 5 osób.

5.3 Struktura wieku i płci

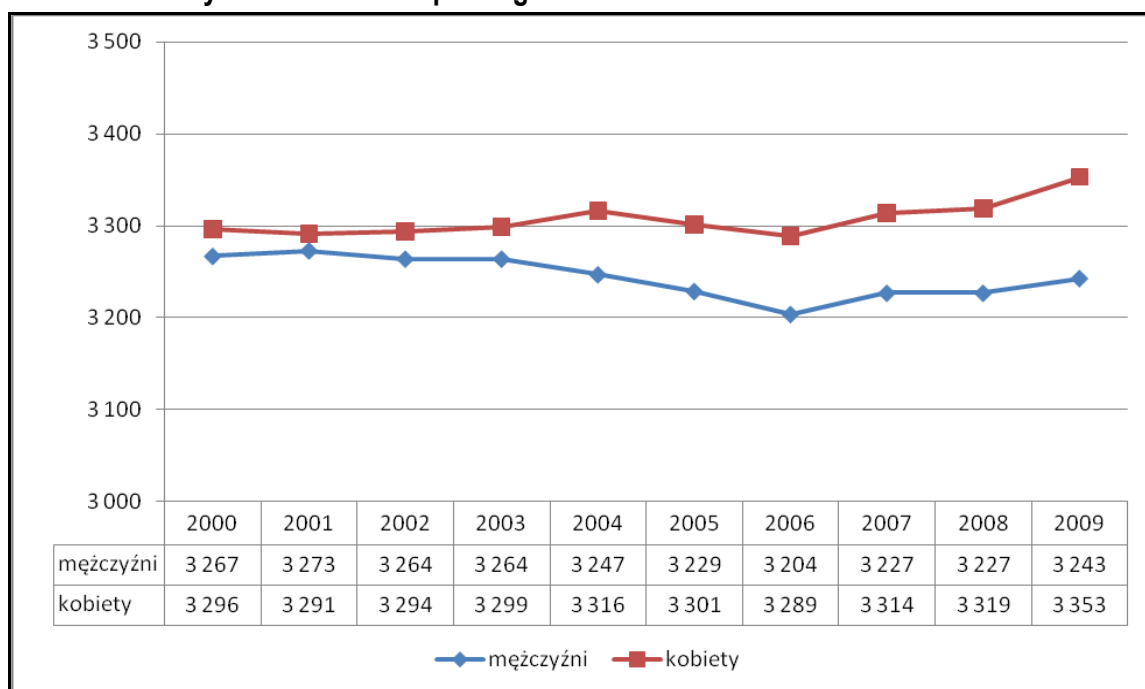
Gminę Warlubie cechuje znaczny udział ludności w wieku produkcyjnym. Udział tej grupy ludności wynosił w 2009 roku aż około 70%, w przedprodukcyjnym – 18%, zaś poprodukcyjnym – 12%. Są to wielkości, które utrzymują się na zbliżonym poziomie w stosunku do całego województwa kujawsko – pomorskiego i powiatu świeckiego.

Wykres 8. Struktura ludności wg grup ekonomicznych w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 9. Struktura płci w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy powyższego wykresu wywnioskować można, że w latach w całym analizowanym okresie liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn.

Tabela 22 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach gminy Warlubie.

Miejscowość	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Warlubie	2136	1045	1091
Wielki Komorsk	1392	685	707
Lipinki	514	246	268
Bzowo	480	260	220
Buśnia	164	85	79
Bąkowo	393	184	209
Płochocinek	300	150	150
Krusze	311	156	155
Płochocin	251	148	103

Źródło: Urząd Gminy Warlubie i Bank Danych Lokalnych GUS.

5.4 Rynek pracy

Od 2000 roku w gminie Warlubie liczba zatrudnionych w różnych sektorach gospodarki systematycznie wzrasta. W roku 2000 wynosiła 382 zatrudnionych osób, co stanowi zaledwie 9,08% osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie, wzrostowi liczby osób zatrudnionych towarzyszył wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost liczby zatrudnień (wyjątek stanowi 2007 rok) był szybszy

od wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym. Sytuacja ta spowodowała, że liczba zatrudnionych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym wynosiła 19,1% w 2009 roku..

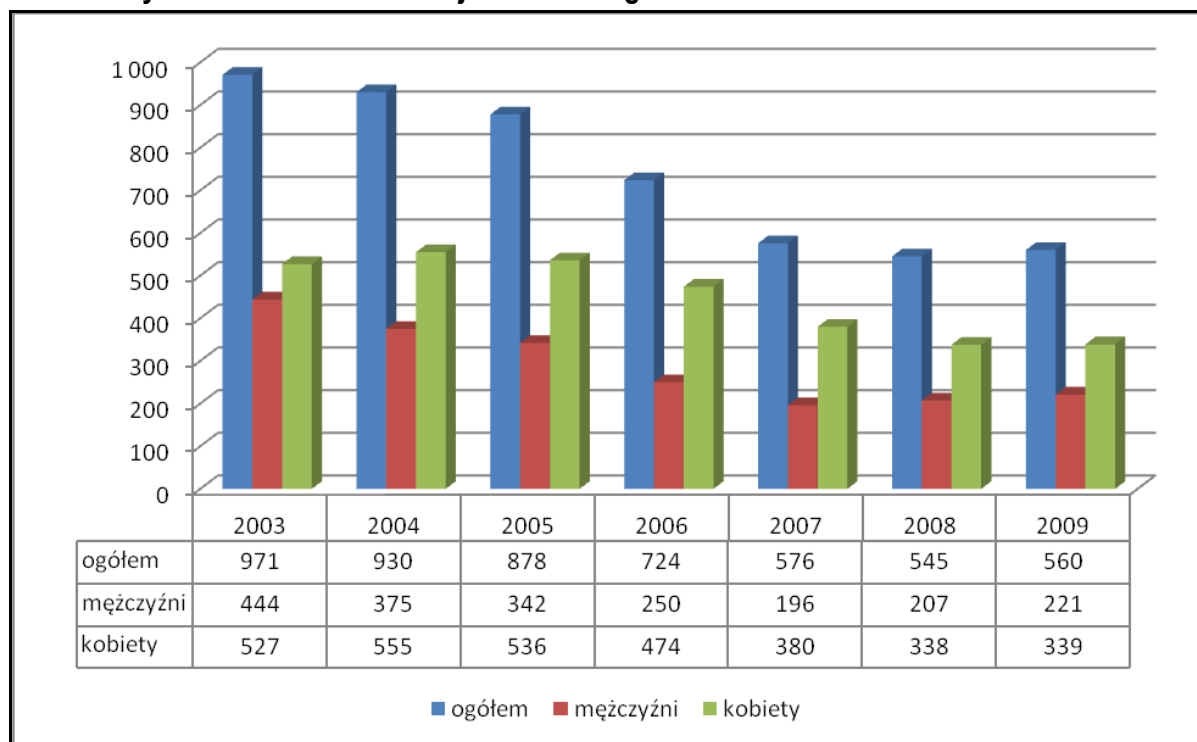
Tabela 23 Rynek pracy w gminie Warlubie.

PRACUJĄCY WG PŁCI											
ROK		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba osób w wieku produkcyjnym	osoba	4204	4255	4342	4348	4355	4419	4468	4497	4563	4603
Zatrudnieni ogółem	osoba	382	467	557	574	672	720	811	788	827	882
Liczba zatrudnionych / Liczbę osób w wieku produkcyjnym	%	9,08	10,9	12,8	13,2	15,4	16,2	18,1	17,5	18,1	19,1
Mężczyźni	osoba	178	268	322	344	438	484	531	492	495	535
Kobiety	osoba	204	199	235	230	234	236	280	296	332	347

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wg danych GUS wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy zamieszkujących gminie Warlubie w latach 2003 – 2008 systematycznie spadał. Od 2008 do 2009 roku nastąpił niewielki wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2003 roku liczba bezrobotnych spadła o około połowę w stosunku do 2008 roku i wynosiła 545 osób. Stanowiło to zaledwie 11,8% bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 10. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Warlubie w latach 2003 – 2009.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Większość wśród osób bezrobotnych stanowią kobiety. Największa stopa bezrobocia występowała w 2003 roku, natomiast najmniejsza w 2008. Największy spadek bezrobocia odnotowano w okresie 2005 – 2006 o 154 osoby.

Z przedstawionych zestawień wynika, iż pozostała część społeczeństwa w wieku produkcyjnym, która nie jest zatrudniona w gminie Warlubie oraz nie jest zarejestrowana jako bezrobotna, znajduje prace poza terenem administracyjnym gminy. Jest to grupa społeczna, którą stanowią osoby w otwartym stosunku do nauki (np. studenci), bądź też „szara strefa”.

Biorąc pod uwagę płeć, we wszystkich latach większość bezrobotnych stanowiły kobiety. Odsetek bezrobotnych kobiet zmniejszał się w podobnym tempie jak mężczyźn. W 2009 roku liczba bezrobotnych kobiet stanowiła 16,7% ogółu ludności w wieku produkcyjnym.

Znaczny spadek liczby bezrobotnych przy jednoczesnym wzroście ludności w wieku produkcyjnym, w ostatnich latach jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, które świadczy o znacznym ożywieniu gospodarczym gminy Warlubie. Ma to ogromne znaczenie z punktu widzenia dalszego rozwoju gospodarczego i przestrzennego.

W 2010 roku liczbę bezrobotnych w powiecie aleksandrowskim przedstawiała się następująco:

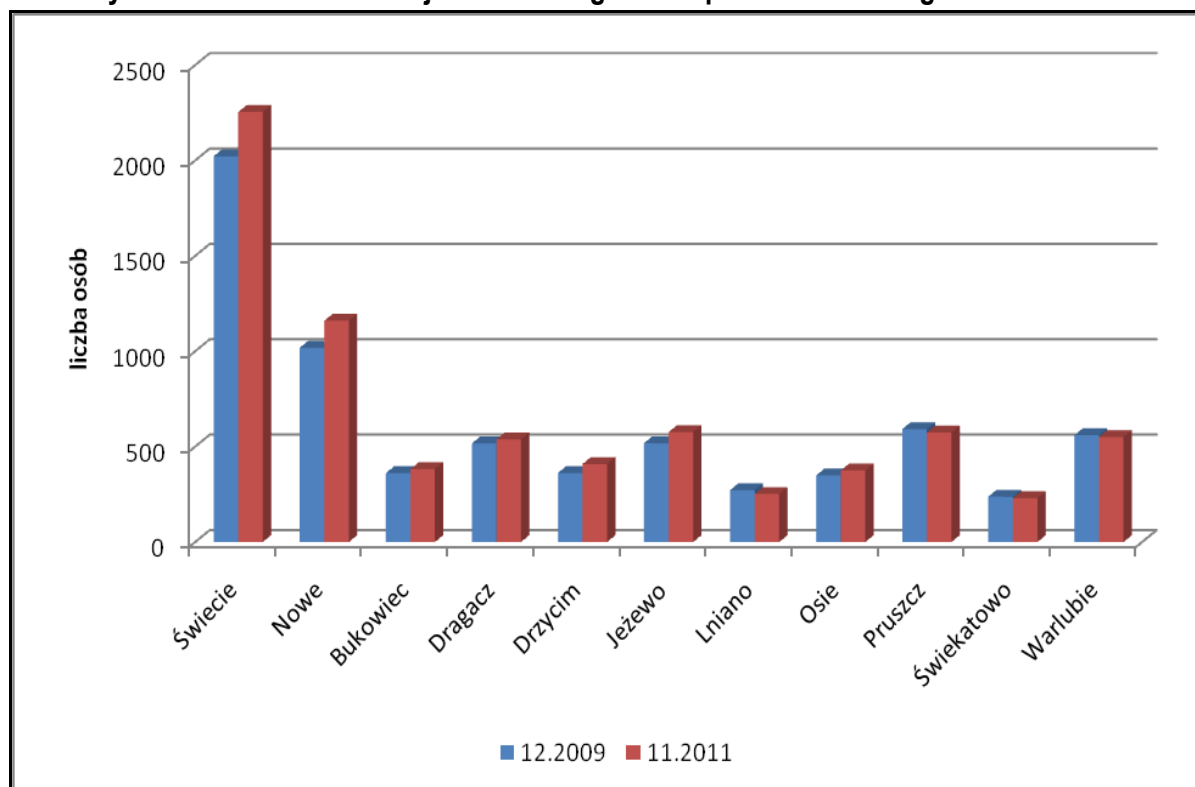
Tabela 24 Bezrobotni w powiecie świeckim.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
		Ogółem	Kobiety	Razem	Kobiety
1	Miasto i gmina Świecie	2254	1267	300	126
2	Miasto i gmina Nowe	1160	603	172	67
3	Bukowiec	382	217	36	13
4	Dragacz	538	296	48	19
5	Drzycim	409	226	45	10
6	Jeżewo	576	347	61	25
7	Lniano	252	158	39	21
8	Osie	375	209	51	22
9	Pruszcz	574	311	46	20
10	Świekatowo	230	103	34	9
11	Warlubie	550	325	79	26
Ogółem PUP		7300	4062	911	358

Źródło: Dane PUP w Świeciu. Stan na listopad 2010 roku.

We wszystkich gminach powiatu świeckiego, oprócz gmin wiejskich Lniano, Pruszcz i Warlubie liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła – przeciętnie o 78 osób. Opisaną sytuację obrazuje wykres poniżej.

Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani w gminach powiatu świeckiego w 2009 i 2010.

Źródło: Dane PUP w Świeciu. Stan na grudzień 2009 r. i listopad 2010 r.

5.5 Gospodarka mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe (przedstawione w tabeli poniżej) w gminie Warlubie systematycznie zwiększały się od roku 2000. Wyjątkiem był rok 2002, w którym nastąpiło niewielkie zmniejszenie się zasobów mieszkaniowych. W 2003 roku w gminie było 1 932 mieszkań i do roku 2008 można zaobserwować niewielki wzrost tej liczby, średnio o około 4 mieszkania rocznie. W 2002 roku liczba mieszkań zmniejszyła się o 21 mieszkania, a następnie zwiększyła się o 126 mieszkań w 2003 roku. Był to największy odnotowany wzrost liczby mieszkań. Na jedno mieszkanie w latach 2000 – 2009 przypadało średnio 3 osoby, natomiast na 1 mieszkańca przypadało średnio 20 m² powierzchni użytkowej. W sytuacji niewielkiego wzrostu liczby ludności oraz wzrostu liczby dostępnych mieszkań, powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca wzrasta.

Tabela 25 Zasoby mieszkaniowe w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Rok	Mieszkania	Izby	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań
2000	1825	6598	66,12
2001	1827	6609	66,20
2002	1915	7359	74,12
2003	1932	7437	74,41
2004	1936	7458	74,66
2005	1938	7467	74,66
2006	1944	7500	74,89
2007	1953	7549	75,24
2008	1959	7583	75,45
2009	1969	7635	75,61

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 26 Przeciętna powierzchnia użytkowa i liczba osób na mieszkanie w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Rok	Ludność	Liczba osób na mieszkanie	Powierzchnia użytkowa na 1 osobę
2000	6563	3,6	18,39
2001	6564	3,6	18,43
2002	6558	3,4	21,64
2003	6563	3,4	21,90
2004	6563	3,4	22,02
2005	6530	3,4	22,16
2006	6493	3,3	22,42
2007	6541	3,3	22,46
2008	6546	3,3	22,58
2009	6596	3,3	22,57

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Biorąc pod uwagę strukturę własności zasobów mieszkaniowych widoczny jest spadek zasobów gminy, oraz zakładów pracy. Zasoby mieszkaniowe gminne zmniejszyły się z 24 mieszkań w 2000 roku do 21 mieszkań w 2007 roku. Zasoby mieszkaniowe zakładów pracy również ulegały zmniejszeniu. W roku 2002 podmioty te posiadały 131 mieszkań, a w roku 2007 - 86 mieszkań.

Wzrost zasobów mieszkaniowych następował wśród osób fizycznych oraz w zasobach spółdzielni mieszkaniowych. Zasoby mieszkaniowe należące do osób fizycznych, zwiększyły się one w stosunku do 2002 roku, w którym wynosił 1744 mieszkań do 77 mieszkań w 2007 roku. W zasobach spółdzielni mieszkaniowych były 4 mieszkania w 2002 roku i do 2007 roku zasoby zwiększyły się do 13 mieszkań.

Wynikiem wzrostu było przejmowanie zasobów mieszkaniowych gminy, zakładów pracy przez osoby fizyczne i spółdzielnie mieszkaniowe. Ubytek zasobów mieszkaniowych gminy, zakładów pracy był mniejszy niż wzrost zasobów osób fizycznych.

Jednocześnie na niezmiennym poziomie utrzymują się zasoby mieszkaniowe pozostałych podmiotów i wynoszą 12 mieszkań w latach 2002-2007.

Tabela 27 Zasoby mieszkaniowe wg form własności.

ZASOBY MIESZKANIOWE									
Zasoby gminy (komunalne)									
ROK		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
mieszkania	miesz.	24	23	24	21	21	19	19	21
izby	izba	78	80	71	63	63	57	57	63
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	1 386	1 152	1 236	1 156	1 156	1 066	1 066	1 123
Zasoby spółdzielni mieszkaniowych									
mieszkania	miesz.	-	-	4	0	0	11	11	13
izby	izba	-	-	8	0	0	31	31	37
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	-	192	0	0	467	467	536
Zasoby zakładów pracy									
mieszkania	miesz.	-	-	131	135	135	117	117	86
izby	izba	-	-	420	428	428	379	379	280
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	-	7 717	7 909	7 909	6 906	6 906	5 515
Zasoby osób fizycznych									
mieszkania	miesz.	-	-	1 744	1 764	1 768	1 779	1 785	1 821
izby	izba	-	-	6 814	6 900	6 921	6 954	6 987	7 123
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	-	131 805	133 702	134 490	135 267	136 162	138 780
Zasoby pozostałych podmiotów									
mieszkania	miesz.	-	-	12	12	12	12	12	12
izby	izba	-	-	46	46	46	46	46	46
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	-	985	985	985	985	985	985

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Istniejące zasoby mieszkaniowe gminy są bardzo zróżnicowane pod względem zużycia technicznego. Istnieje wiele budynków nowych, kilkuletnich, w bardzo dobrym stanie technicznym, ale również są budynki kilkudziesięcioletnie i starsze, poważnie wyeksploatowane i wymagające remontów.

Biorąc pod uwagę parametry istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wskaźniki demograficzne należy przyjąć, iż obecna sytuacja jest korzystna. Z roku na rok zasoby mieszkaniowe powoli powiększają się, przy niewielkim wzroście liczby ludności co sprawia, że wskaźniki określające zasoby mieszkaniowe ulegają poprawie. Widoczna jest tendencja zwiększania się zasobów mieszkaniowych wśród osób fizycznych.

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż korzystnie przedstawia się wyposażenie mieszkań w instalacje typu: wodociąg, łazienka, ustęp splukiwany, centralne ogrzewanie. Wyposażenie np. w wodociąg wynosi 88,27% wszystkich mieszkań w gminie, a więc tylko nieliczne mieszkania nie mają dostępu do wodociągu. Najgorzej przedstawia się sytuacja wyposażenia w centralne ogrzewanie – tylko 52,51%.

Tabela 28 Zasoby mieszkaniowe w gminie Warlubie wyposażone w instalacje na tle powiatu świeckiego w 2008 r.

Mieszkania wyposażone w instalacje:	Powiat świecki (%)	Gmina Warlubie (%)
wodociąg	95,84	88,27
ustęp splukiwany	86,76	73,54
łazienka	84,21	73,44
centralne ogrzewanie	69,82	52,51

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

5.6 Infrastruktura społeczna

5.6.1 Oświata

Gmina Warlubie podzielona jest obwodami szkolnymi pomiędzy trzy placówki oświatowe w Warlubiu, Lipinkach i Wielkim Komorsku.

Ogólnie rzecz ujmując, do obwodu szkolnego w:

- Lipinkach: należą uczniowie zamieszkali w sołectwie Lipinki;
- Warlubiu: należą uczniowie zamieszkali w sołectwach Bąkowo, Buśnia, Bzowo, Płochocin, Płochocinek i Warlubie;
- Wielkim Komorsku: należą uczniowie zamieszkali w sołectwach Krusze i Wielki Komorsk.

Od roku szkolnego 2002/2003 we wszystkich szkołach podstawowych utworzono oddziały przedszkolne, gdzie mogą uczyć się dzieci przygotowujące się do nauki w szkole. W Lipinkach i Wielkim Komorsku do 2010 r. są to jedynie tzw. „oddziały zerowe”, a w Warlubiu, poza takim oddziałem, istnieją jeszcze grupy dzieci 3-, 4- i 5-letnich. Warlubski oddział przedszkolny mieści się przy ul. Szkolnej 8, obok budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego.

Tabela 29 Szkoły na terenie gminy Warlubie.

ROK	2007	2008	2009
Ogółem szkoły podstawowe	3	3	3
Ogółem gimnazja	1	1	1
Ogółem szkoły zasadnicze i technika	1	1	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Z przedstawionych poniżej danych wynika, że w latach 2007-2009 liczba uczniów i absolwentów w gminie Warlubie maleje (wyjętej stanowi okres 2007-2008 w przypadku szkolnictwa zasadniczego zawodowego i ponadgimnazjalnego). Spadek tego współczynnika spowodowany jest spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i niewielkim wskaźnikiem przyrostu naturalnego.

Tabela 30 Statystyka uczniów i absolwentów na terenie gminy Warlubie.

ROK	jednostka	2007	2008	2009
SKOLNICTWO PODSTAWOWE				
uczniowie ogółem	osoba	543	536	532
absolwenci ogółem	osoba	111	90	90
SKOLNICTWO GIMNAZJALNE				
uczniowie ogółem	osoba	340	330	322
absolwenci ogółem	osoba	91	98	99
SKOLNICTWO ZASADNICZE ZAWODOWE				
uczniowie ogółem	osoba	6	10	8
absolwenci ogółem	osoba	0	0	1
SKOŁY PONADGIMNAZJALNE				
uczniowie ogółem	osoba	6	10	8
absolwenci ogółem	osoba	0	0	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Ważnymi wskaźnikami rozwoju szkolnictwa jest dostępność w placówkach szkolnych komputerów z dostępem do Internetu. W/w wskaźniki zostały zestawione w tabelach poniżej.

Tabela 31 Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Jednostka terytorialna	Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych						
Gmina Warlubie	25,18	15,74	17,35	16,44	14,20	13,50	13,08
Powiat świecki	52,27	36,52	25,67	17,36	14,23	11,84	10,77
Województwo kujawsko-pomorskie		34,95	28,49	19,01	15,73	13,18	12,38
	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych						
Gmina Warlubie	-	-	-	-	10,10	9,42	8,90
Powiat świecki	30,45	27,48	26,24	20,06	15,64	12,83	11,00
Województwo Kujawsko - pomorskie	32,07	27,93	26,39	21,54	18,21	14,22	13,57

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2009 roku, wskaźnik wyposażenia szkół w komputery na 1 ucznia w porównaniu do powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego kształtuje się na wyższym poziomie. Ten stan rzeczy dotyczy jedynie szkół podstawowych, w przypadku gimnazjów sytuacja wygląda trochę niekorzystniej.

Współczynnik skolaryzacji to jeden z podstawowych wskaźników stosowanych w badaniach poziomu edukacji. Stopa skolaryzacji to odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, według podziału na odpowiednie etapy kształcenia.

Tabela 32 Współczynnik skolaryzacji.

Jednostka terytorialna	Współczynnik skolaryzacji brutto						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych						
Gmina Warlubie	104,01	110,65	106,65	107,20	112,89	108,50	110,60
Powiat świecki	102,34	103,25	102,39	101,27	100,44	100,70	100,67
Województwo kujawsko-pomorskie	101,54	101,34	100,92	100,33	98,93	99,17	99,07
	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych						
Gmina Warlubie	111,65	116,45	113,59	113,59	113,04	107,49	107,33
Powiat świecki	102,57	102,18	103,88	103,92	102,91	102,07	100,75
Województwo kujawsko-pomorskie	103,18	103,31	103,16	103,22	102,67	102,16	102,10

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Zestawione dane na temat skolaryzacji prezentują korzystnie na tle powiatu świeckiego i województwa kujawsko – pomorskiego.

5.6.2 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Warlubie funkcjonują dwie przychodnie lekarskie, znajdujące się w Warlubiu i Lipinkach. Teren całej gminy obsługują dwie apteki zlokalizowane w Warlubiu i Lipinkach. Na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS liczba ludności przypadająca na 1 aptekę wynosi 3 313 osób.

5.6.3 Opieka społeczna

Na terenie gminy brakuje placówek świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej. Najbliższy tego typu ośrodek znajduje się w Świeciu.

5.6.4 Kultura

W miejscowości Warlubie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury Promocji i Rekreacji. Rozpoczęcie działalności ośrodka nastąpiło 1 stycznia 2009 r. Do jego głównych zadań należy:

- edukacja i wychowanie przez sztukę;
- rozwój amatorskiego ruchu artystycznego;
- organizacja uroczystości gminnych;
- organizacja imprez artystycznych;
- prowadzenie świetlicy internetowej;

Najważniejsze imprezy odbywające się na terenie gminy to:

- Kociewski Międzynarodowy Konkurs Recytatorski, Plastyczny i Fotograficzny;
- Bieg Pamięci Bronisława Malinowskiego;
- Dni Warlubia;
- Dożynki gminne.

5.6.5 Biblioteki

Sieć biblioteczna Gminy Warlubie jest dobrze wyposażona w pozycje książkowe i czasopisma, składa się z trzech placówek:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Warlubiu;
- Biblioteka w Wielkim Komorsku i Lipinkach.

Na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS z 2009 r., biblioteki w ciągu roku odwiedziło 656 osób. Odsetek ludności korzystającej z bibliotek w ciągu roku wynosił około 10%.

5.6.6 Świetlice wiejskie

Świetlice wiejskie są placówkami wspomagającymi Gminny Ośrodek Kultury i Promocji i mieszczą się w Warlubiu, Bzowie i Płochocinku.

5.6.7 Sport i rekreacja

Na terenie gminy Warlubie funkcjonuje Gminny Ludowy Zespół Sportowy Start Warlubie, biorący udział w rozgrywkach piłkarskich województwa kujawsko – pomorskiego.

5.6.8 Obiekty sakralne

Na obszarze Gminy Warlubie zlokalizowanych jest pięć kościołów parafialnych wyznania rzymskokatolickiego.

Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja Apostoła został wzniesiony w stylu barokowym w latach 1787 – 1791. Jest murowany z jedną nawą. W 1878 r. świątynię przebudowano – dodano szeroki transept, zakrystię i kruchtę. Obiekt wpisano do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/14/1 – 5 z dnia 15 listopada 1999 r.

Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Św. Wawrzyńca i Matki Kościoła w Płochocinie zbudowano w 1891 r. na miejscu kościoła barokowego z 1700 r. W kościele znajduje się rokokowy ołtarz główny z 2 poł. XVIII w. Wnętrze kościoła zdobią też referencyjne ołtarze boczne. Zabytkowe elementy wyposażenia kościoła parafialnego w Płochocinie tworzą wartościowy zbiór dzieł sztuki sakralnej i sepulkralnej, ilustrujący artystyczny charakter poszczególnych okresów stylistycznych od XVII do końca XIX w. Kościół jest wpisany do rejestru zabytków województwa kujawsko – pomorskiego pod nr A/801 z dnia 23 kwietnia 1991 r.

Ponadto kościoły parafialne znajdują się miejscowościach Warlubie, Lipinki i Bzowo. Na terenie gminy w Wielkim Komorsku znajduje się cmentarz przykościelny i cmentarz rodowy w Rulewie przy zespole dworskim.

5.7 Działalność gospodarcza

W 2000 r. w gminie zarejestrowanych było 301 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, natomiast 2009 r. liczba ta wynosiła 352. Spadek liczby podmiotów gospodarczych widoczny jest w 2004, 2006, 2007, 2008. W tym okresie liczba podmiotów w stosunku do roku poprzedzającego spadła o średnio 5 podmiotów. Pomimo niestabilności w całym badanym okresie widoczny jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych. W 2000 roku liczba ta wynosiła 301, a do roku 2009 wzrosła do 352 podmiotów.

**Tabela 33 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON
wg sektorów własnościowych.**

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH											
ROK		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem											
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	301	314	318	329	326	341	337	331	340	352
Sektor publiczny											
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	13	15	15	14	14	15	16	17	18	19
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	6	13	13	12	12	12	12	14	15	15
Sektor prywatny											
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	288	299	303	315	312	326	321	314	322	333
zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	jed.gosp.	244	257	262	271	269	282	275	268	274	283
spółki prawa handlowego	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	-	0	0	0	0	0	0	1	1	1
spółdzielnie	jed.gosp.	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	7	7	7	8	9	10	11	11	12	12

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wg podziału na sekcje PKD wzrost działalności gospodarczej odnotowywany jest w sekcjach A, F, H, I, J, K, N, O. Sekcja K i I – rozwijają się najdynamiczniej w okresie od 2000 do 2009 roku liczba podmiotów gospodarczych w sekcji K wzrosła z 12 podmiotów do 22 podmiotów, natomiast w sekcji I liczba podmiotów wzrosła z 14 do 20 podmiotów. Najliczniejsza grupa podmiotów skupia się w sekcji G – handel detaliczny i hurtowy. W 2009 roku grupa ta liczyła 102 podmioty gospodarcze. Kolejną sekcją, którą należy zaliczyć do dynamicznie rozwijających się jest sekcja F – licząca w 2009 roku 48 podmioty gospodarcze.

Spadkiem liczby podmiotów gospodarczych wg PKD wyróżnia się sekcja G – spadek w tej sekcji jest jednak nieznaczny i w latach 2000-2009 liczy około 100 podmiotów gospodarczych.

W pozostałych sekcjach widoczna jest utrzymująca się na niezmiennym poziomie lub niewielkim wzroście liczba podmiotów gospodarczych.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych nastąpił w latach 2000 – 2003, 2004 – 2005, 2007 – 2009. W analizowanym okresie najmniej podmiotów gospodarczych było 2000 r. - 301, zaś najwięcej w 2009 r. – 352. Największy wzrost nastąpił w 2005 – zarejestrowano 25 nowych podmiotów gospodarczych. Największy spadek dotyczy 2007 r. – wyrejestrowano 6 podmiotów gospodarczych.

Analizując poniższe dane można wywnioskować, iż w gminie Warlubie dynamicznie rozwijają się działalności związane z świadczeniem usług oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Jest to wynik dobrych uwarunkowań rozwoju turystyki. Dokładną liczbę podmiotów gospodarczych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 34 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKCJI PKD											
Jednostki zarejestrowane											
ROK		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem											
ogółem	jed.gosp.	301	314	318	329	326	341	337	331	340	352
wyszczególnienie wg sekcji PKD											
w sekcji A	jed.gosp.	34	36	39	40	37	38	38	38	36	42
w sekcji D	jed.gosp.	41	33	35	35	34	40	44	40	43	43
w sekcji E	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
w sekcji F	jed.gosp.	32	36	40	43	45	44	43	40	43	48
w sekcji G	jed.gosp.	109	109	102	106	110	113	102	105	102	102
w sekcji H	jed.gosp.	8	14	14	15	13	13	13	13	11	11
w sekcji I	jed.gosp.	18	19	18	18	16	17	18	18	19	22
w sekcji J	jed.gosp.	8	9	10	10	8	8	8	7	10	10
w sekcji K	jed.gosp.	12	17	20	23	23	24	24	21	24	22
w sekcji L	jed.gosp.	8	9	8	8	8	8	8	8	8	8
w sekcji M	jed.gosp.	8	8	8	7	7	7	8	8	9	9
w sekcji N	jed.gosp.	8	9	10	8	8	10	11	12	14	14
w sekcji O	jed.gosp.	14	14	13	15	16	18	19	20	20	20

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

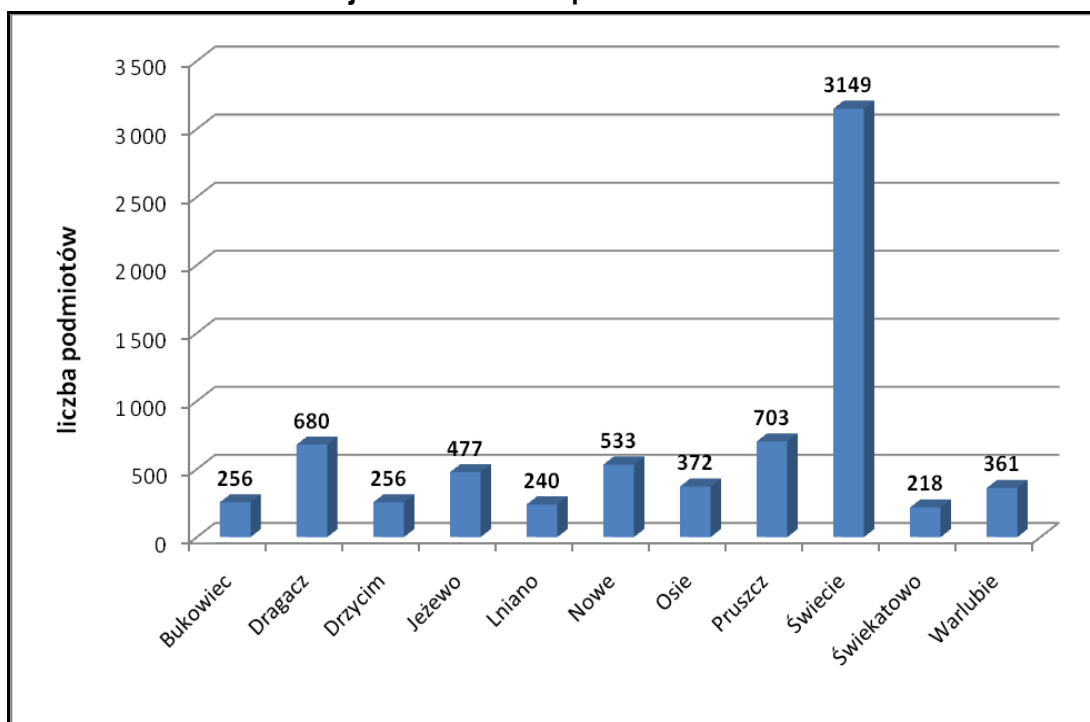
Oznaczenie sekcji PKD:

- Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;

- Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- Sekcja F – Budownictwo;
- Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa;
- Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznym;
- Sekcja J - Informacja i komunikacja;
- Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

Spośród wszystkich gmin w powiecie świeckim, Warlubie w 2009 roku figurowało na szóstym miejscu pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON.

Wykres 12. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w powiecie świeckim.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

6. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY, W TYM ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

6.1 Uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla krajowego i wojewódzkiego

6.1.1 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (2003)

Uwarunkowania społeczno – demograficzne

- gminę zakwalifikowano do gmin o średniej (jak na warunki województwa kujawsko – pomorskiego) liczbie mieszkańców;
- wskaźniki ruchu naturalnego (urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego) w są gminie nieco korzystniejsze niż przeciętne dla województwa;
- struktura wieku mieszkańców gminy jest nieco korzystniejsza niż wartości średnich dla wiejskich obszarów województwa kujawsko - pomorskiego;
- gmina cechuje się niekorzystną strukturą płci – na 100 mężczyzn przypada 98 kobiet, natomiast w województwie kujawsko – pomorskim wskaźnik feminizacji wynosi 106,2 kobiet na 100 mężczyzn.

Uwarunkowania gospodarcze:

- gmina zaliczona została do gmin o przeciętnych lub niekorzystnych warunkach rozwoju rolnictwa z zaznaczającą się gospodarką leśną;
- gmina należy do obszarów o przeciętnym stanie rozwoju przedsiębiorczości;
- wskaźnik bezrobocia jest w gminie bardzo wysoki (jeden z najwyższych w województwie kujawsko – pomorskim);
- w syntetycznej klasyfikacji produktywności rolnictwa, gmina została zaklasyfikowana do grupy o niskiej produktywności.

Uwarunkowania w zakresie środowiska przyrodniczego:

- gmina należy do obszarów o wysokim poziomie lesistości (wskaźnik lesistości 57,3 %);
- gmina stanowi obszar o mało korzystnych uwarunkowaniach dla rozwoju rolnictwa;
- wschodnia część gminy leży w granicach terenów zalewowych i zagrożonych powodzią zasięgiem 100 – letniej wody;
- cała niemal gmina objęta jest wieloprzestrzennymi formami przyrody, na terenie gminy występuje fragment Wdeckiego Parku Krajobrazowego (w części zachodniej) i Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (w części wschodniej), fragment Wschodniego

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Dolina Rzeki Sobińska Struga”, rezerwat przyrody „Kuźnica” i „Osiny”. Gmina leży w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Tucholskie”. Występują tu również lasy ochronne, użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Obszar gminy leży w granicach projektowanego Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie.

Uwarunkowania w zakresie turystyki:

- zachodnia część gminy należy do jednego z najbardziej atrakcyjnych, ukształtowanych rejonów turystycznych województwa kujawsko – pomorskiego tj. Borów Tucholskich, zaś wschodnia jej część położona jest w granicach rejonu Doliny Dolnej Wisły;
- w syntetycznej klasyfikacji stopnia rozwoju funkcji turystycznej gmina zaliczona została do grupy o „słabo wykształconej funkcji turystycznej”;
- przez obszar gminy przebiegają szlaki turystyczne ponadregionalne i regionalne; są to szlaki motorowe i piesze.

Uwarunkowania w zakresie dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- gmina jest dobrze skomunikowana; przez gminę przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, przebiega główna linia kolejowa i zlokalizowane jest lotnisko specjalne;
- na terenie gminy zlokalizowana jest stacja transformatorowa 110/15 kV;
- przez teren gminy przebiega linia energetyczna WN 220 kV, a jej północna część należy do obszarów występowania nadmiernie wydłużonych linii 15 kV;
- gmina posiada mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków;
- w gminie znajduje się także wysypisko komunalne odpadów przewidziane do modernizacji;
- w gminie znajdują się trzy ujęcia wód podziemnych dla wodociągu grupowego;
- gmina nie jest zgazyfikowana.

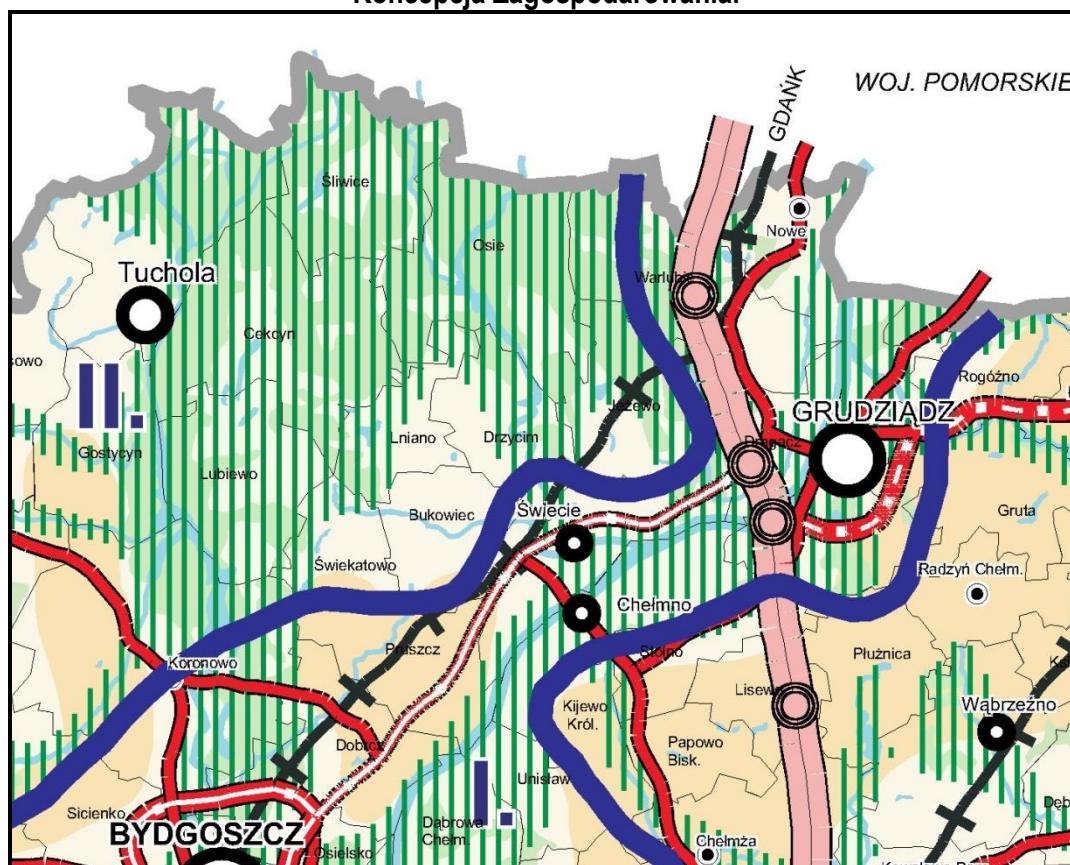
Koncepcja zagospodarowania przestrzennego

W planowanej strukturze przestrzennej gmina znalazła się zarówno częściowo w I centralnej strefie polityki przestrzennej jak i w II – północnej strefie polityki przestrzennej. Obszar I strefy przyjmuje się jako obszar najwyższej aktywności społeczno – gospodarczej, rozwoju procesów urbanistycznych, koncentracji infrastruktury technicznej, obejmujący także znaczący fragment regionalnego systemu ekologicznego. Na obszarze strefy II realizacja polityki przestrzennej ukierunkowana jest na rozwój gospodarki leśnej i użytkowania rekreacyjnego. W obszarze tym nie

przewiduje się koncentracji procesów urbanistycznych. Znaczna część strefy objęta jest również zintegrowanym systemem ekologicznym.

Realizacja polityki przestrzennej w obu strefach powinna korespondować z nadrzędnym celem zagospodarowania województwa: „budowanie struktur funkcjonalno – przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia jego mieszkańców.

Rysunek 5. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Koncepcja Zagospodarowania.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Główne zasady zagospodarowania przestrzennego

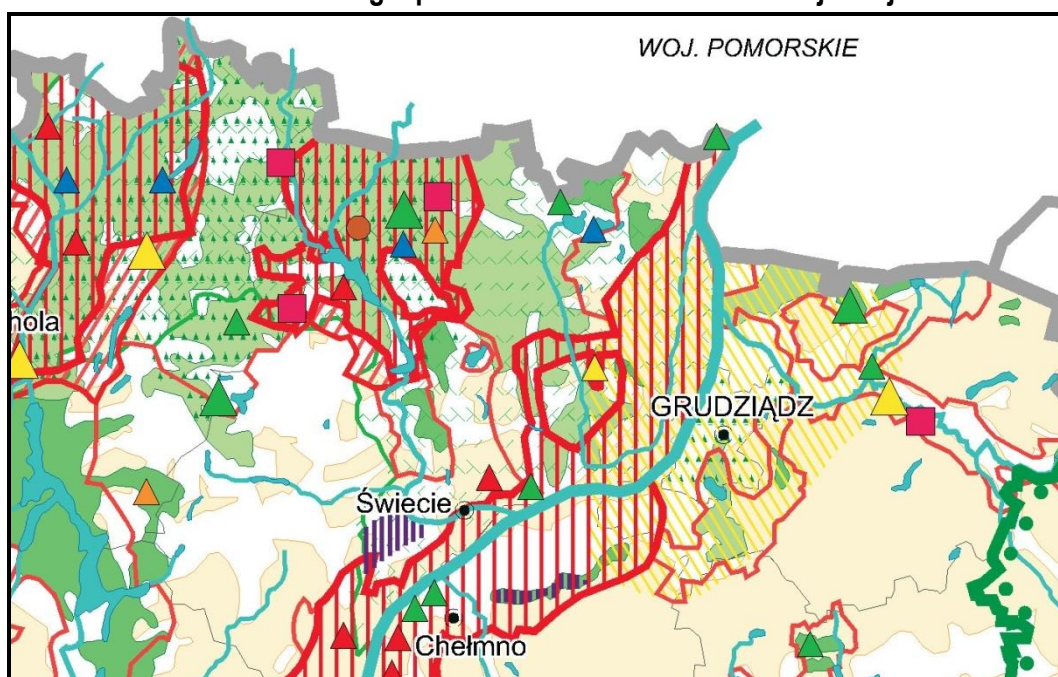
- gospodarowanie z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, co pozwoli na prawidłowe funkcjonowanie systemów przyrodniczych;
- podporządkowanie działalności gospodarczej wymogom ochrony środowiska;
- zachowanie spójności przestrzennej najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, stąd gmina objęta jest zintegrowanym systemem ekologicznym;
- zalesienie gruntów najsłabszych klas bonitacyjnych mało przydatnych dla gospodarki rolnej;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego;

- zapewnienie pełnej obsługi mieszkańców przez wielofunkcyjny rozwój układu osadniczego;
- poprawa parametrów technicznych i użytkowych infrastruktury technicznej.

Ustalenia w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

- gmina przewidziana do objęcia zintegrowanym systemem ekologicznym;
- gmina przewidziana do objęcia projektowanym rezerwatem biosfery „Bory Tucholskie”;
- wymagane utrzymanie walorów ekologicznych kompleksów leśnych;
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i powiększenie zasobów leśnych.

**Rysunek 6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego –
Sieć osadnicza i gospodarcze uwarunkowania rozwoju kraju.**

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Ustalenia w zakresie kierunków rozwoju sieci osadniczej:

- w planowanej hierarchii sieci osadniczej Warlubie zakwalifikowano do wiejskich ośrodków gmin, dla których zakłada się wzmocnienie ich potencjałów i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

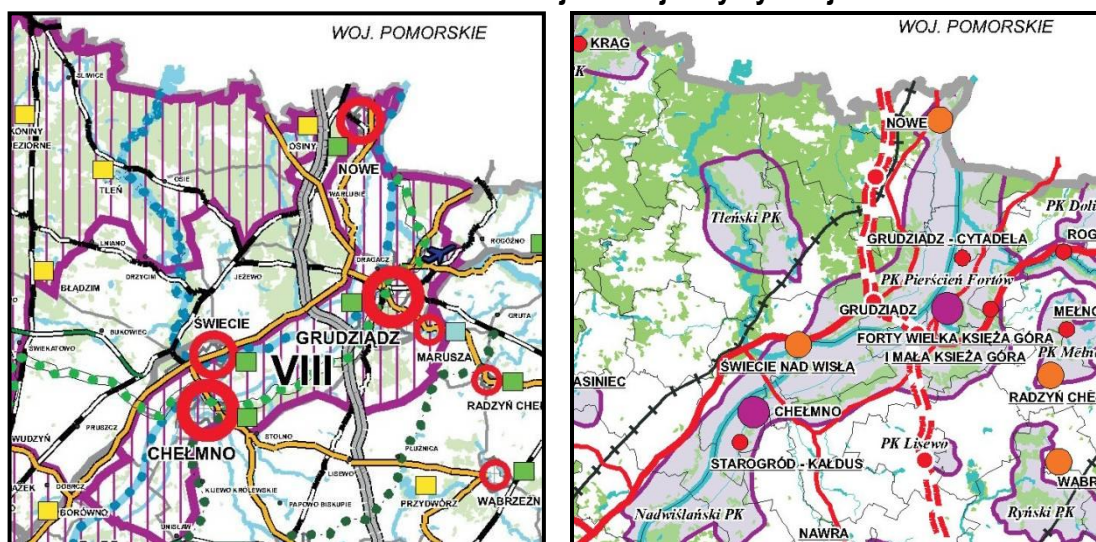
Ustalenia w zakresie kierunków rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- prowadzenie rolnictwa niekonwencjonalnego w oparciu o system obszarów chronionych;
- wprowadzanie przekształceń obszarów wiejskich w kierunku aktywizacji działalności pozarolniczych, na gruntach o niskiej produktywności rolniczej.

Ustalenia w zakresie rozwoju funkcji turystycznej:

- pełniejsze wykorzystanie walorów ukształtowanych rejonów turystycznych: Bory Tucholskie i Dolina Dolnej Wisły;
- poprawa standardu istniejącego zagospodarowania turystycznego w tym szlaków turystycznych;
- rozwój agroturystyki w istniejących i nowych gospodarstwach rolnych na bazie walorów przyrodniczo – krajobrazowych i kulturowych;
- tereny gminy Warlubie leżą na obszarze proponowanych do utworzenia parków kulturowych:
 - Park Kulturowy Pierścień Fortów;
 - Tleński Park Kulturowy.

Rysunek 7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystycznej.

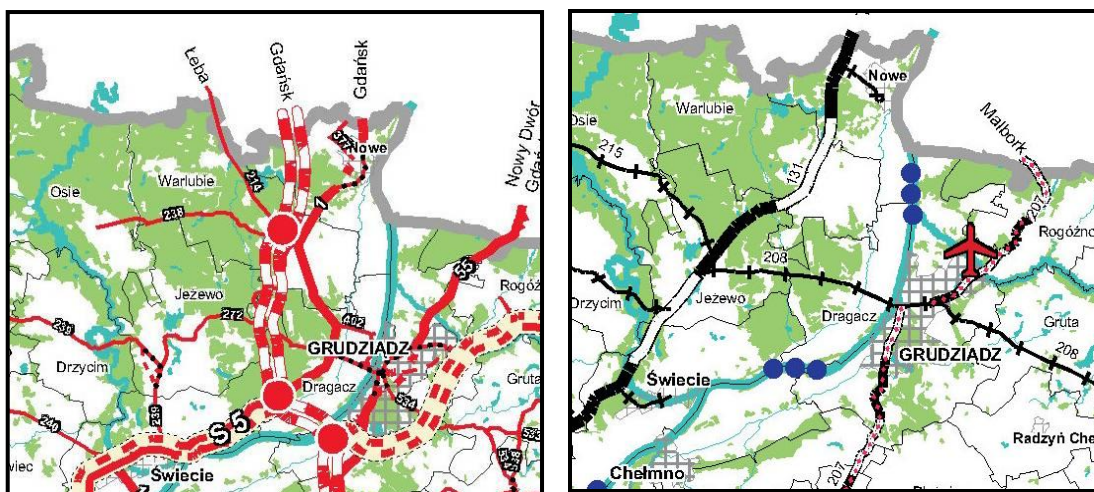

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Ustalenia w zakresie kierunków rozwoju sieci drogowej i linii kolejowych:

- modernizacja i przebudowa drogi krajowej nr 91;
- przebudowa dróg wojewódzkich nr 238, 214, 391;
- modernizacja linii kolejowej znaczenia państwowego nr 131/C-E65/ i przystosowanie jej do prędkości powyżej 120 km/h;

**Rysunek 8. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego –
Kierunki rozwoju komunikacji.**

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Ustalenia w zakresie kierunków rozwoju gospodarki wodno – ściekowej i odpadami:

- uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodno – ściekowej,
- realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- składowisko odpadów komunalnych docelowo przewidziane do likwidacji i rekultywacji,

Zatem do zadań publicznych zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego odnoszących się do gminy Warlubie zaliczono:

- zadanie nr 2 o znaczeniu krajowym – ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze;
- zadanie nr 7 o znaczeniu krajowym – budowa autostrady A-1 – odcinek autostrady A1 przechodzący przez teren gminy Warlubie jest już otwarty dla ruchu pojazdów;
- zadanie nr 11 o znaczeniu krajowym – przebudowa drogi krajowej nr 1 (po otwarciu odcinka autostrady A1 droga ma oznaczenie nr 91);
- zadanie nr 19 o znaczeniu krajowym – modernizacja linii kolejowej nr 131;
- zadanie nr 44 o znaczeniu wojewódzkim – ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków krajobrazowych: Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego (na terenie gminy Warlubie znajdują się Wdecki Park Krajobrazowy);
- zadanie nr 50 o znaczeniu wojewódzkim – likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów;

- zadanie nr 108 o znaczeniu wojewódzkim – przebudowa drogi wojewódzkiej nr 238;
- zadanie nr 125 o znaczeniu wojewódzkim – przebudowa drogi wojewódzkiej nr 391;
- zadanie nr 19 o znaczeniu krajowym – modernizacja linii kolejowej nr 131;
- zadanie nr 107 o znaczeniu wojewódzkim – przebudowa drogi wojewódzkiej nr 214.

6.1.2 Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W grudniu 2005 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął Strategię Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020, która stanowi aktualizację Wizji Rozwoju do roku 2010. Utrzymany został cel nadrzędny strategii województwa kujawsko-pomorskiego z czerwca 2000r., tj. poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Wśród trzech priorytetowych działań strategicznych wskazano cele strategiczne i cele operacyjne związane z obszarami wiejskimi oraz życiem ludności obszarów wiejskich. Do powyższych zadań szczególnie można zaliczyć:

Priorytetowy obszar działań 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki.

Działanie 1.2.: Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej

Cel operacyjny 1.2.1.: Wspieranie adaptacji gospodarstw rolnych do funkcjonowania we współczesnych rynkach rolnych

Cel operacyjny 1.2.2.: Wzmacnianie konkurencyjności przetwórstwa rolno-spożywczego

Priorytetowy obszar działań 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu.

Działanie 2.1.: Wspieranie rozwoju sieci osadniczej

Cel operacyjny 2.1.2.: Rewitalizacja miast i wsi regionu

Priorytetowy obszar działań 3. Rozwój zasobów ludzkich

Działanie 3.3.: Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą

Cel operacyjny 3.3.2.: Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

6.1.3 Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Strategia Rozwoju Transportu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyznacza cele całego sektora transportu do 2015 roku. Do głównych zadań w zakresie ulepszenia transportu drogowego gminy Warlubie należy:

- modernizacja i przebudowa drogi krajowej nr 91;
- przebudowa dróg wojewódzkich nr 238, 214, 391;
- modernizacja linii kolejowej znaczenia państwowego nr 131/C-E65/ i przystawanie jej do prędkości powyżej 120 km/h;

6.1.4 Odpady komunalne na terenie województwa kujawsko – pomorskiego: Koncepcja Gospodarowania.

Przyjęte cele w gospodarce odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego są zgodne z wytycznymi krajowego planu gospodarki odpadami. W krajowym planie gospodarki odpadami komunalnymi 2010 przyjęto następujące cele:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych biodegradowalnych kierowanych na składowiska;
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie zjawiska, nielegalnego składowania odpadów.

Zgodnie z polskim i unijnym prawodawstwem w dziedzinie odpadów obowiązują następujące zasady postępowania z odpadami:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów;
- zapewnienie odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć;
- unieszkodliwienie odpadów (poza składowaniem);
- bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska składowanie odpadów, których nie da się z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne, poddać procesom odzysku lub unieszkodliwienia.

6.1.5 Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010

Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010 jest podstawą działań o charakterze ekologicznym. Jako podstawowy cel przyjmuje

się zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu w celu poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa. Realizacja tego celu jest możliwa tylko dzięki zasadom zrównoważonego rozwoju.

Podstawowymi priorytetami ochrony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim są:

- dalsza poprawa jakości środowiska oraz likwidacja i minimalizacja bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia oraz życia mieszkańców województwa;
- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym wody i energii, racjonalne gospodarowanie odpadami;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody;
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa;
- zapobieganie powstawaniu odpadów – warunkiem realizacji tego celu jest zmniejszenie materiałów i energochłonności produkcji (stosowanie czystych technologii), wykorzystywanie alternatywnych odnawialnych źródeł energii, stosowanie pełnego „cyklu życia” produktu (produkcji, transportu, opakowania, użytkowania, ewentualnego ponownego wykorzystania i unieszkodliwiania);
- objęcie wszystkich mieszkańców województwa zorganizowaną zbiórką odpadów i wyeliminowaniem niekontrolowanego wprowadzania odpadów do środowiska.

Odbudowa przyrodniczych wartości obszarów – działania w tym zakresie to:

- zalesienia gruntów porolnych i nieużytków;
- zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne;
- rewaloryzacja uszkodzonych zadrzewień na terenach użytkowanych przemysłowo, na których nastąpiła degradacja drzewostanu;
- przygotowano program „Rekultywacja na cele przyrodnicze zdegradowanych terenów powojсковych i popoligonowych zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwa Leśne Lasów Państwowych”, który będzie realizowany w latach 2010 – 2013;
- przygotowano program „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”, w ramach którego uporządkowano stany alarmowe.

6.1.6 Krajowy Program Zwiększania Lesistości

Zwiększanie lesistości kraju jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa. Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.

Szczególną funkcją zalesień powinno być zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej nadają temu problemowi wysoką rangę.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości do roku 2020 jest zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów;
- założenia programów regionalnych i lokalnych;
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej;
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne;

6.2 Uwarunkowania wynikające z dokumentów szczebla powiatowego i lokalnego

6.2.1 Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Świeckiego na lata 2007 – 2013

W dokumencie wyszczególniono następujące zadania dotyczące gminy Warlubie:

- rozbudowa gimnazjum w Warlubiu;
- budowa sali widowiskowo – sportowej w Warlubiu;
- modernizacja szkoły podstawowej w Lipinkach;
- budowa sali sportowo – korekcyjnej w szkole w Warlubiu;
- budowa sali sportowej w Wielkim Komorsku;

- termomodernizacja budynków szkół na terenie gminy Warlubie
- rozbudowa gminnej przychodni w Warlubiu;
- zwiększenie dostępu do Internetu;
- budowa wielofunkcyjnego boiska ORLIK;
- lokalizacja lokalnej strefy rozwoju gospodarczego gminy Warlubie;
- rozwój lokalnego produktu turystycznego opartego o waloryzację dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego;
- budowa ścieżki rowerowej Krusze – Osiek – Bzowo – Lipinki – Warlubie – Rulewo – Buśnia
- tworzenie centrów odnowy wsi i obszarów rekreacji;
- przebudowa dróg gminnych;
- kanalizacja terenów wiejskich (miejscowości Bzowo, Krusze i Buśnia);
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Krusze i Buśnia;
- rozbudowa oczyszczalni ścieków;
- przebudowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Bąkowo;
- gazyfikacja obszarów gminy.

6.2.2 Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Warlubie na lata 2007 – 2013

W niniejszym dokumencie wskazano takie priorytety i cele jak:

- priorytet I Rozwój lokalnej gospodarki:
 - tworzenie mechanizmów wsparcia dla lokalnej gospodarki,
 - rozwój gospodarki rolnej,
 - rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,
 - rozbudowa zaplecza turystycznego,
 - promocja gminy,
 - rozwój sieci osadniczej oraz wspieranie działań w zakresie bezpiecznych warunków życia,
- priorytet II Restrukturyzacja i unowocześnianie struktury funkcjonalno – przestrzennej:
 - rozwój infrastruktury drogowej,
 - rozwój infrastruktury technicznej,
 - rozwój infrastruktury informatycznej,

- priorytet III Rozwój struktury społecznej:
 - rozwój systemu edukacji,
 - unowocześnianie infrastruktury usług społecznych,
 - promowanie postaw obywatelskich i udziału sektora pozarządowego w rozwoju gminy,

Planowane projekty strategiczne Gminy Warlubie w okresie 2007 – 2013:

- przebudowa drogi gminnej Krusze – Fletnowo;
- modernizacja ulic osiedlowych w Warlubiu;
- budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Warlubie;
- budowa sieci wodociągowej w miejscowości Buśnia i Krusze;
- budowa stacji uzdatniania Wody;
- budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Warlubie;
- poprawa gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi;
- termomodernizacja budynków szkół na terenie gminy Warlubie;
- budowa hali widowiskowo – sportowej w Warlubiu;
- budowa krytej pływalni;
- stworzenie lokalnej strefy rozwoju gospodarczego gminy Warlubie – Gminny Park Przemysłowy;
- rozwój lokalnego produktu turystycznego;
- remont obiektu szkoły w Lipinkach;
- budowa zintegrowanego obszaru sportowego – boisko sportowe z obiektem socjalno – technicznym;
- rozbudowa gminnej przychodni w Warlubiu;
- modernizacja systemu energetycznego gminy w zakresie alternatywnych źródeł zasilania;
- rozwój infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości na terenie gminy Warlubie w obszarze węzła autostrady;
- zwiększenie dostępu do Internetu publicznego na terenie gminy Warlubie;
- rozwój turystyki poprzez budowę ścieżki rowerowej na terenie gminy: Krusze – Osiek – Bzowo – Lipinki – Rybno – Warlubie – Rulewo – Buśnia.

7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Na terenie gminy nie występują obiekty, obszar i urządzenia, które mogą powodować potencjalne zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia w myśl przepisów dotyczących ochrony osób i mienia.

Według danych Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Bydgoszczy na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego mogą wystąpić potencjalne zagrożenia:

a) pochodzenia naturalnego:

- powódzie spowodowane wylewami rzek i kanałów oraz wynikię z wystąpienia nawałnych opadów atmosferycznych i roztopów;
- obejmujące dużą powierzchnię pożary traw, zarośli i lasów spowodowane czynnikami naturalnymi (np. uderzenie pioruna, samoistna reakcja chemiczna, itp.);
- zakażenia biologiczne ludzi i zwierząt gospodarskich występujące, jako konsekwencja epidemii i epizootii;
- wichury, śnieżyce gradobicia;
- trzęsienia ziemi (pochodzenia naturalnego).

b) związane z rozwojem cywilizacyjnym i działalnością człowieka:

- skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi (TSP) emitowanymi do atmosfery, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby w wyniku:
 - awarii urządzeń, instalacji przemysłowych i zbiorników w zakładach produkujących, wykorzystujących w procesie produkcji lub magazynujących te środki,
 - wypadków w czasie transportu tych środków drogami kolejowymi i samochodowymi,
 - wielkich pożarów występujących na dużym obszarze lub obejmujące wiele obiektów, a powstałe w wyniku zapłonu lub wybuchu przemysłowych substancji chemicznych, awarii sieci przemysłowych, maszyn i urządzeń, zaprószenia ognia lub podpalenia,
- katastrofalne powódzie w wyniku awarii obiektów hydrotechnicznych;
- wypadki komunikacyjne mogące mieć charakter katastrof np.: kolejowe, drogowe z udziałem wielu pojazdów, a także lotnicze;
- katastrofy budowlane mogące powstać w wyniku błędów budowlanych, awarii instalacji komunalnych, wad konstrukcyjnych;

- zakłócenia porządku i bezpieczeństwa publicznego spowodowane zamachami terrorystycznymi i inną działalnością zorganizowanych grup przestępczych, masowymi wystąpieniami lub protestami społecznymi na różnym tle;
- związane z występowaniem konfliktów zbrojnych;
- sytuacje kryzysowe będące skutkami wtórnymi katastrof np.: głód, epidemie, klęska ekologiczna.

Na terenie gminy Warlubie do najważniejszych zagrożeń, mających wpływ na życie człowieka należą:

- zagrożenia powietrza atmosferycznego;
 - emisja zanieczyszczeń z domowych instalacji grzewczych (ogrzewanie oparte o węgiel i drewno),
 - spalanie w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach materiałów takich jak opakowania z powłoką aluminiową, butelki PET,
 - emisja komunikacyjna (narażone są zwłaszcza tereny zabudowy znajdujące się w sąsiedztwie ważniejszych szlaków komunikacyjnych,
 - emisja przemysłowa.
- zagrożenie hałasem;
 - przebieg autostrady A 1, drogi krajowej i drogi wojewódzkiej,
- pola elektromagnetyczne;
 - stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej,
 - medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne,
 - urządzenia przemysłowe,
 - urządzenia gospodarstwa domowego,
 - systemy przesyłowe energii elektrycznej,
- poważne awarie przemysłowe;
 - transport gazu,
 - transport substancji niebezpiecznych transportem kolejowym i drogowym,
 - niewłaściwie postępowanie z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne,

8. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

8.1 Komunikacja i transport

8.1.1 Komunikacja drogowa

Warlubie (siedziba gminy) jest położona w odległości 76 km od Bydgoszczy (siedziba wojewody), około 89 km od Torunia (siedziby sejmiku samorządowego) i 38 km od Świecia (siedziby powiatu). Połączenie z Bydgoszczą stanowią drogi krajowe nr 91 (E-75) i nr 5 (E-261), z Toruniem droga krajowa nr 91 (E-75) i ze Świeciem droga krajowa nr 91 (E-75).

Podstawowy układ drogowy w gminie tworzą: 2 drogi krajowe, 5 dróg wojewódzkich i 11 dróg powiatowych. Układ ten uzupełniony jest siecią 18 dróg gminnych.

Drogi krajowe przebiegające przez gminę to:

- droga nr 91 (E-75) Gdańsk – Świecie nad Wisłą – Toruń – Łódź – Częstochowa – Cieszyn – granica państwa z Republiką Czeską;
- odcinek autostrady A1.

Ze względu na standard techniczny droga krajowa zaliczona jest do klasy GP – droga główna ruchu przyspieszonego, a z uwagi na pełnioną funkcję w europejskim układzie drogowym ma status drogi międzynarodowej – oznaczenie (E-75). Droga krajowa przeznaczona jest dla wszystkich użytkowników, zapewnia spójność całej sieci dróg krajowych, stanowi połączenie ponadregionalnych ośrodków gospodarczych, administracyjnych i turystycznych oraz obsługuje międzynarodowy ruch tranzytowy i ma znaczenie obronne.

W gminie przebiega 5 dróg wojewódzkich:

- droga nr 214 Łeba – Kościerzyna – Warlubie
- droga nr 217 stacja kolejowa Warlubie – droga krajowa nr 91,
- droga nr 238 Osie – Warlubie
- droga nr 272 Laskowice – Jeżewo – Dolina
- droga nr 391 Warlubie – Rulewo – Rozgarty – droga nr 272

Pod względem standardu technicznego droga nr 214 zaliczana została do klasy G – droga główna. Drogi wojewódzkie nr 217, 238, 272 i 391 zakwalifikowano do klasy Z – drogi zbiorcze.

Drogi powiatowe to drogi stanowiące połączenie regionalnych ośrodków z gminnymi ośrodkami i ośrodków gminnych między sobą. Zaliczone są do klasy dróg głównych G, klasy dróg zbiorczych Z i lokalnych L. Teren gminy obsługuje 11 dróg powiatowych:

- droga nr 1204 C Jaszczerek – gr.woj. – Lipinki - Dąbrowa zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1205 C Lipinki – Zdrojewo zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1217 C Bąkowo – Bzowo zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1219 C Nowe – Komorsk – Wielki Lubień zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1220 C Warlubie – Wielki Komorsk zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1221 C Bzowo – Krusze zaliczona do klasy technicznej drogi lokalnej L;
- droga nr 1222 C Bąkowski Młyn – Bąkowo zaliczona do klasy technicznej drogi lokalnej L;
- droga nr 1223 C Płochocinek – Płochocin zaliczona do klasy technicznej drogi lokalnej L;
- droga nr 1224 C Płochocin – Bąkowo zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1230 C droga nr 214 – Warlubie zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;
- droga nr 1232 C Rulewo – Górna Grupa zaliczona do klasy technicznej drogi zbiorczej Z;

Najniższą kategorię połączeń stanowią drogi gminne, które zaliczane są do klasy L – drogi lokalne. Są to drogi i znaczeniu lokalnym służące miejscowym potrzebom. W gminie jest 18 dróg gminnych:

- droga nr 030201 C Lipinki – Stara Huta;
- droga nr 030202 C Lipinki – droga nr 030201 C;
- droga nr 030203 C Lipinki – Średnia Huta;
- droga nr 030204 C Blizawy – Zamczycka;
- droga nr 030205 C Głodowo – Krzewiny;
- droga nr 030206 C Osiny – Płochocinek;
- droga nr 030207 C Osiny – Warlubie Za Torem;
- droga nr 030208 C Płochocinek – Kurzejewo;
- droga nr 030209 C Gajewo – Warlubie;
- droga nr 030210 C Kurzejewo – Wielki Komorsk;
- droga nr 030211 C Warlubie Nad Szosą – Wielki Komorsk;
- droga nr 030212 C Płochocin – Bąkowo;
- droga nr 030213 C Warlubie – Trzy Korony;

- droga nr 030214 C Bąkowo – Trzy Komory;
- droga nr 030215 C Bzowo – droga nr 030216 C;
- droga nr 030216 C Bzowo – Osiek;
- droga nr 030217 C Krusze – Fletnowo;
- droga nr 030218 C Komorsk – Bzowo.

Ulice leżące w ciągu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych należą do tej samej kategorii i klasy technicznej co te drogi.

Tabela 35 Długość dróg gminnych na terenie gminy.

Kategoria drogi	Ogółem/km/	W tym nawierzchni twardej w km
Drogi krajowe	9,2	9,2
Drogi wojewódzkie	31,4	31,4
Drogi powiatowe	49,3	49,1
Drogi gminne	42,2	1,6
Ogółem	132,1	91,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS i Dane Urzędu Gminy Warlubie

Z zestawienia wynika, że według łącznej długości dróg w gminie, 7 % stanowi droga krajowa, 23,8% - drogi wojewódzkie, 37,3% - drogi powiatowe i 31,9% drogi gminne. 69,1% dróg na nawierzchnie twardą, w tym drogi krajowe i wojewódzkie w całości, drogi powiatowe w 99,6%, a drogi gminne tylko w 3,8%.

Istotnym elementem charakteryzującym gminę pod względem infrastruktury drogowej jest wskaźnik gęstości dróg twardych. Określa on długość dróg o nawierzchni twardej przypadającą na 100km² powierzchni.

W 2003 r. wskaźnik ten w gminie wnosił 45,4 km/100km² wobec średniej wojewódzkiej 79,2 km/100km². Gęstość dróg stawia gminie w rzędzie o stosunkowo niskim stopniu wyposażenia w sieć drogową. Wynika to z faktu, że tylko 3,8% dróg gminnych posiada nawierzchnie twardą i że 57% powierzchni gminy stanowią lasy.

Innym ważnym parametrem charakteryzującym stan sieci drogowej jest wielkość ruchu. Na obszarze gminy na drodze krajowej nr 91 obciążenie ruchem w 2000 r. wyniosło 9600 poj./dobę i było większe o 35% niż w 1995r. (6300-7900 poj./dobę) i o 100% niż w 1990 r. (4500-5200 poj./dobę). W latach 1995 – 2000 wzrost ruchu na drodze krajowej nr 91 w gminie był wyższy o 35% wobec

średniego wzrostu ruchu na drogach krajowych w województwie kujawsko-pomorskim wynoszącym 32%.

Ruch na odcinkach drogi krajowej nr 91 (E-75) i drogi wojewódzkiej nr 214 w gminie ma charakter gospodarczy, tzn. średni dobowy ruch w poszczególnych miesiącach jest zbliżony do średniorocznego, a w dni robocze jest większy niż w dni świąteczne.

Bezpośrednim czynnikiem wpływającym na obciążenie sieci drogowej jest szybki wzrost motoryzacji indywidualnej i znaczny wzrost ruchu wynikający z dynamicznie rozwijającej się gospodarki rynkowej. Te czynniki oraz wieloletnie niedoinwestowanie sieci drogowej ograniczyły możliwość utrzymania odpowiedniego standardu technicznego poszczególnych kategorii dróg. Dotyczy to przede wszystkim drogi krajowej Nr 1 (E-75), jej nieprawidłowego skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 214 i samej drogi wojewódzkiej nr 214, nienormatywnych parametrów geometrii trasy i skrzyżowań, szerokości jezdni i poboczy, nośności i jakości nawierzchni. Dotyczy to także pozostałych dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Na terenie gminy nie występują oddzielne parkingi przydrożne.

8.1.2 Komunikacja kolejowa

Przez gminę przebiega jedna linia kolejowa, linia znaczenia państwowego nr 131 (C – E 65) Tczew – Bydgoszcz – Chorzów. Pod względem technicznym to linia magistralna, dwutorowa i zelektryfikowana. Linia przebiega w VI paneuropejskim korytarzu transportowym i jest ujęta w systemach: AGC – międzynarodowe linie E dla transportu pasażerskiego i AGTC – międzynarodowe linie transportu kombinowanego jako linia uzupełniająca. W gminie znajduje się 1 stacja w Warlubiu. Na linii Tczew – Chorzów wykonywanych jest sporo przewozów, zarówno w sektorze pasażerskim, jak i towarowym. Na linii kursuje, w obu kierunkach w ciągu doby, 57 pociągów pasażerskich, w tym 35 kwalifikowanych jako pośpieszne i ekspresowe, 75 pociągów towarowych i 10 pociągów służbowych. Linia obsługuje połączenia międzynarodowe: Gdynia – Berlin, Gdynia – Praga i Gdynia – Odessa.

8.1.3 Komunikacja pasażerska

Obsługę komunikacyjną ludności gminy zapewniają trzy rodzaje transportu: kolejowy, autobusowy i indywidualny – samochodowy. Komunikację kolejową zapewnia linia znaczenia państwowego Tczew- Bydgoszcz – Chorzów i poprzez 1 stację w Warlubiu obsługuje gminę w zakresie pasażerskich przewozów lokalnych i częściowo regionalnych (22 pociągi osobowe w ciągu doby w obu kierunkach). Pociągi kwalifikowane nie zatrzymują się na stacji Warlubie. Komunikacja autobusowa PKS zapewnia przewozy przede wszystkim o charakterze lokalnym i regionalnym. Funkcjonuje również komunikacja mikrobusowa w relacjach do Grudziądza i do Nowego.

Obecnie coraz większą rolę w obsłudze komunikacyjnej spełnia transport indywidualny – samochód osobowy, bardzo dynamicznie rozwijający się szczególnie w ostatnich latach oraz będący jednocześnie dogodnym i uniwersalnym środkiem transportu.

8.1.4 Urządzenia komunikacyjne

Z motoryzacją i przede wszystkim z wielkością ruchu występującego na sieci drogowej, związane są urządzenia komunikacyjne obsługujące ten ruch. Są to głównie stacje paliw, parkingi przydrożne oraz obiekty hotelowe, gastronomiczne i handlowe. Zaspokajają one potrzeby kierowców i podróżnych zarówno bezpośrednio związane z samochodem – zaopatrzenie w paliwo, usługi techniczne, potrzeby osobiste – wypoczynek, nocleg, gastronomia. Na terenie gminy istnieją 3 stacje paliw. Dwie zlokalizowane są w miejscowości Bzowo przy drodze krajowej nr 91, jest obiektem wielofunkcyjnym z zakresem usług gastronomicznych, handlowych, techniczno – eksploatacyjnych. Jedna stacja znajduje się przy drodze krajowej nr 91 w miejscowości Warlubie.

8.2 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie

8.2.1 Zaopatrzenie w wodę

Źródłem wody pitnej dla gminy Warlubie są ujęcia wodociągów grupowych. Woda dostarczana jest do odbiorców grupowych, wiejskich, zakładowych i ujęć indywidualnych zlokalizowanych na poszczególnych działkach.

Gmina zwodociągowana jest w około 91%. Łączna wydajność ujęć wodociągów zbiorowego zaopatrzenia wynosi 3528 m³/dobę, długość sieci wodociągowej – 88,1 km, przyłączy wodociagowych – 67,2km, zaś ilość przyłączy to 777 sztuk.

W układzie gminy woda dostarczana jest z ujęć zlokalizowanych we wsiach: Bąkowo, Warlubie i Lipinki. Wydajność poszczególnych ujęć przedstawia się następująco:

- ujęcie Bąkowo – wydajność 1656 m³/dobę, pobór wody z układów czwartorzędowych o głębokości 90 – 92m, z tego ujęcia wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Bzowo, Bąkowo i części Warlubia;
- ujęcie Warlubie – wydajność 1392 m³/dobę, pobór wody z utworów czwartorzędowych o głębokości 73 – 75 m, z ujęcia tego wodę otrzymują mieszkańcy wsi: części Warlubia, Komórk, Wielki Komórk, Kurzejewo, Płochocin i Płochocinek;
- ujęcie Lipinki – wydajność 48 m³/dobę, pobór wody z utworów czwartorzędowych o głębokości 26 m, z ujęcia tego wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Lipinki, Stara Huta, Średnia Huta i Zamczyska.

Na terenie gminy zlokalizowane są również ujęcie zakładowe w Rulewie o wydajności 54 m³/godzinę. Pobór wody odbywa się z utworów czwartorzędowych o głębokości 55 i 60 m. Ujęcie to zaopatruje w wodę zakład Poldren.

W roku 1998 zużycie wody na 1 mieszkańca było największe w całym dziesięcioleciu. Związane to było z wprowadzeniem gospodarki rynkowej i małą realizacją kolejnych odcinków sieci wodociągowych i przyłączania nowych odbiorców do wodociągu zbiorowego zaopatrzenia.

W porównaniu z gminami sąsiednimi Jeżewo i Dragacz zużycie wody na 1 mieszkańca w gminie Warlubie było na pierwszym miejscu w latach 1992 – 1997 i kształtowało się podobnie do średniego zużycia wody na 1 mieszkańca na obszarach wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim.

W roku 1998 nastąpił gwałtowny spadek zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Długość sieci wodociągowych w gminie wynosi 89,8 km wg stanu na koniec 2001 roku.

Ujęcie wody w Warlubiu ma opracowaną dokumentację hydrologiczną i na jej podstawie odstąpiono od wyznaczenia strefy ochrony pośredniej i udzielono pozwolenia wodno – prawnego do 31 grudnia 2006.

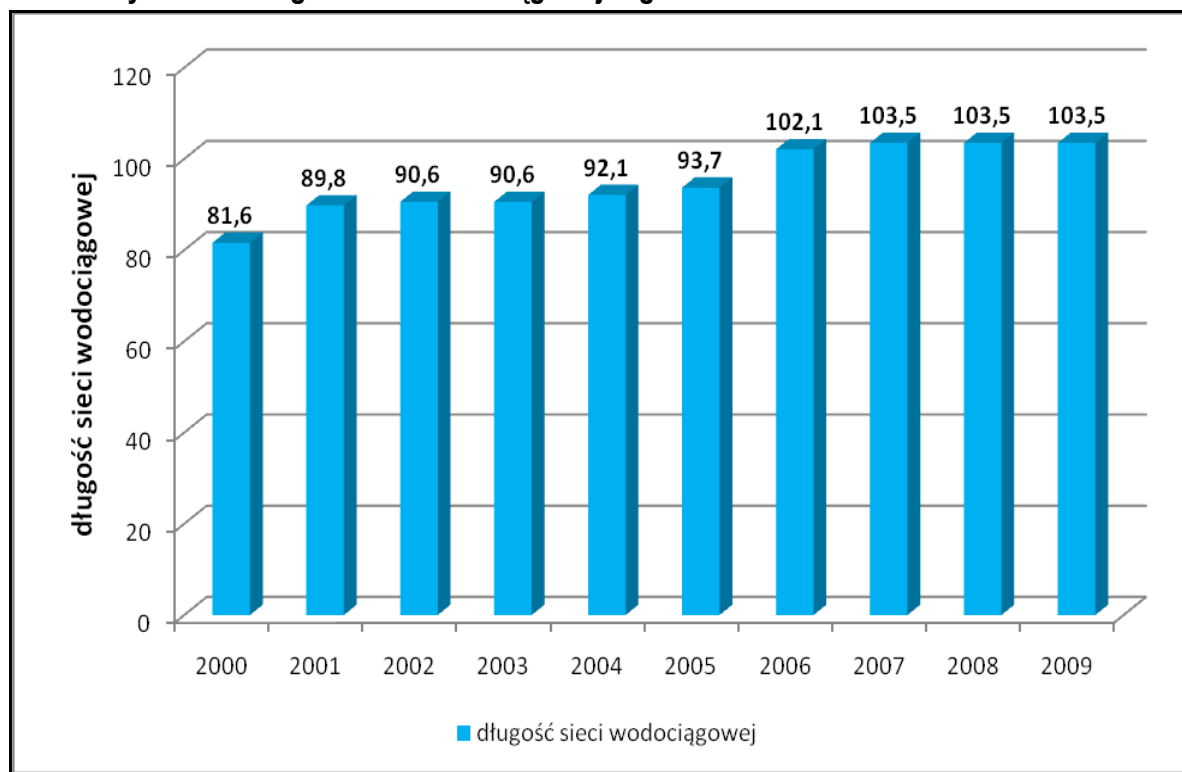
Długość sieci oraz ilość przyłączy wodociągowych w gminie na przestrzeni lat kształtowała się następująco:

Tabela 36 Sieć wodociągowa w gminie Warlubie .

Rok	Długość sieci wodociągowych (km)	Ilość przyłączy wodociągowych (sztuk)
2000	81,6	717
2001	89,8	777
2002	90,6	792
2003	90,6	838
2004	92,1	851
2005	93,7	862
2006	102,1	925
2007	103,5	967
2008	103,5	985
2009	103,5	1007

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 13. Długość sieci wodociągowej w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie gminy Warlubie w latach 2000 – 2002, 2003 – 2007 zaobserwowano przyrost sieci wodociągowej. Od 2007 roku gmina nie poczyniła żadnych inwestycji związanych z rozbudową sieci wodociągowej.

8.2.2 Odprowadzanie ścieków

Gmina Warlubie leży w zlewni rzeki Wdy i Wisły – Mątwy. Gospodarka ściekowa na terenie gminy przedstawia się następująco:

- we wschodniej części wsi Warlubie zlokalizowana jest mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 480 m³/dobę; oczyszczone ścieki odprowadzane są do Strugi Komorsk i dalej do rzeki Mątwy;
- istnieją 4 zbiorcze przepompownie ścieków i 96 przepompowni przydomowych;
- długość sieci kanalizacyjnych wynosi 28,7 km;
- długość przyłączy kanalizacyjnych wynosi 12,9 km;
- ilość przyłączy kanalizacyjnych wynosi 239 sztuk;
- gmina skanalizowana jest w 42%.

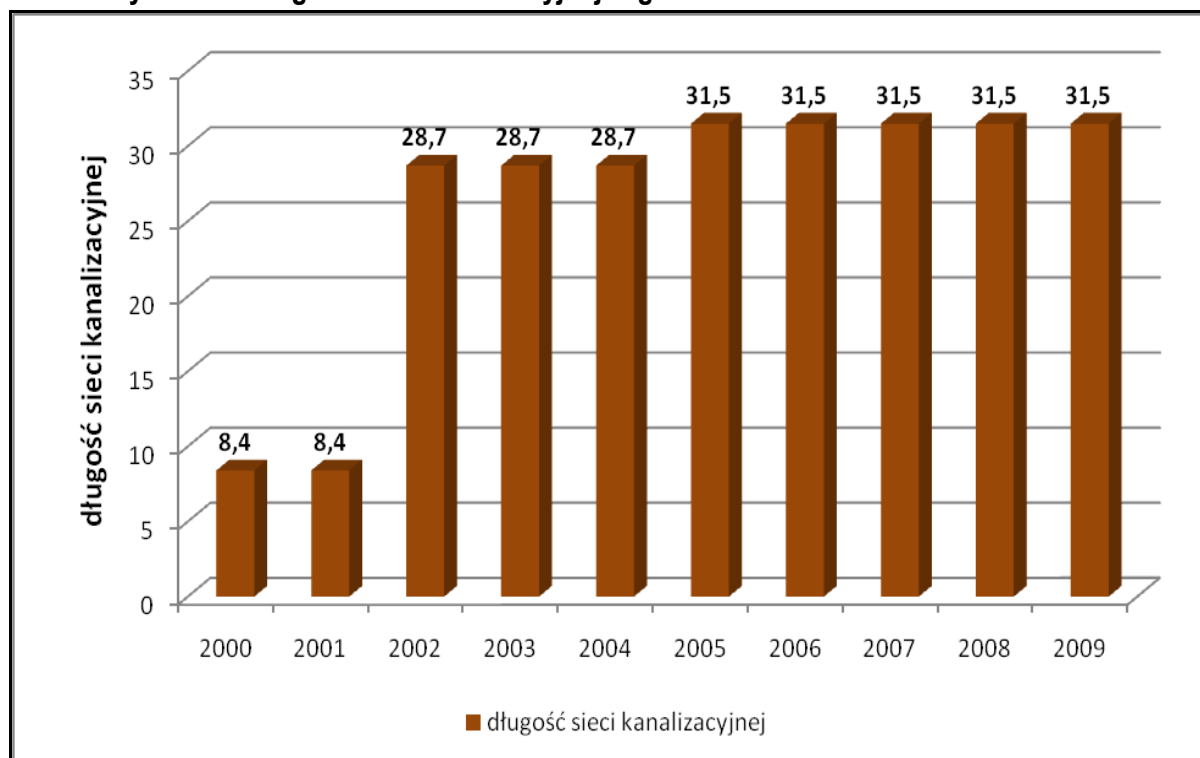
Długość sieci oraz ilość przyłączy kanalizacyjnych w gminie na przestrzeni lat kształtowała się następująco:

Tabela 37 Sieć kanalizacyjna w gminie Warlubie.

Rok	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych
2000	8,4	191
2001	8,4	239
2002	28,7	362
2003	28,7	374
2004	28,7	374
2005	31,5	393
2006	31,5	396
2007	31,5	399
2008	31,5	400
2009	31,5	402

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 14. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku danych Lokalnych GUS.

Inwestycje związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej poczyniono jedynie w latach 2001 – 2002 i 2004 – 2005. Od 2005 roku nie dokonano budowy nowych odcinków sieci kanalizacyjnej.

8.3 Energetyka

8.3.1 Źródło zasilania, sieć najwyższych i wysokich napięć

Źródłem zasilania gminy Warlubie w energię elektryczną jest główny punkt zasilania GPZ WN/SN, zlokalizowany w południowej części wsi Warlubie. Wyposażony jest on w dwa transformatory o mocy po 16 MVA.

Przez obszar gminy przebiegają następujące linie najwyższych i wysokich napięć:

- linia napowietrzna najwyższych napięć 220kV z elektrowni w Pątniewie poprzez Bydgoszcz Jasinec w kierunku Gdańska; linia ta przebiega na osi północ – południe we wschodniej granicy gminy;
- dwie linie wysokiego napięcia 220 kV zasilające główny punkt zasilania w Warlubiu z kierunku Strzemięcina (osiedle Grudziądz) i Milewa, przebiegające na osi północ – południe, również we wschodniej części gminy.

8.3.2 Sieć średniego napięcia

Z głównego punktu zasilania, kierunku obszaru gminy i gmin sąsiednich (Jeżewa, Nowego, częściowo Drzycimia i Dragacza) wyprowadzonych zastało sześć linii napowietrznych i kablowo – napowietrznych średniego napięcia, przewodami stalowo – aluminiowymi. Są to linie:

- „Zdrojewo”, z której zasilani są odbiorcy w Warlubiu i Kurzejewie;
- „Rulewo” zasila odbiorców w Bąkowie, Rulewie, Rozgartach i Buśni;
- „Taszewko” zasila częściowo odbiorców w Bąkowie, Bąkowskim Młynie i częściowo w Płochocinie;
- „Komórska” zasilani są odbiorcy zamieszkali w Wielkim Komórsku, Osieku, Bzowie i Kruszach,
- „Płochocin” zasila częściowo Warlubie, Płochocin, Płochocinek, Mątaszek, Lipinki, Średnią Hutę Borowy Młyn i Krzewiny;
- „Kończyce” z linii tej na terenie gminy Warlubie zasilani są odbiorcy zamieszkali w Wielkim Komórsku.

Linie główne wprowadzone z GPZ wykonane zostały jako linie kablowo – napowietrzne i napowietrzne o przekrojach 120 mm² – kable i AFL 3x70, 3x50 i 3x35 mm² – linie napowietrzne. Odgałęzienia z linii głównych zasilających poszczególne stacje wykonane zostały liniami napowietrznymi o przekrojach AFL 3x35 i AFL 3x25 mm².

8.3.3 Stacje transformatorowe

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 76 stacji transformatorowych, pracujących na potrzeby bytowo – komunalne mieszkańców oraz trzy stacje abonenckie (Tartak, REDP i Oczyszczalnia Ścieków – wszystkie w Warlubiu). Większą część stanowią stacje słupowe nowego typu: STS 20/250 i STS 20/100, 21 stacji żelbetonowych typu ŻH 15 i pięć stacji wieżowych. Łączna moc zainstalowanych transformatorów w tych stacjach wynosi ok. 6.200 kVA. Na podstawie gabarytów stacji transformatorowych istnieje możliwość ustawienia w nich transformatorów o łącznej mocy ok. 16 000 kVA. Moc ta jest w stanie pokryć potrzeby wszystkie potrzeby gminy w okresie docelowym. Jednakże z uwagi na zbyt długie w niektórych przypadkach obwody niskiego napięcia jak również i na przestarzały typ stacji żelbetonowych, konieczne będzie w niektórych miejscowościach dogęszczenie stacji oraz wymiana na nowy typ. Również dla każdej nowej większej inwestycji, lokalizowanej na terenie gminy, konieczna będzie budowa urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez odpowiednie służby energetyczne.

8.3.4 Zużycie energii elektrycznej

Do 1993 brakuje danych na temat ilości zużycia energii elektrycznej na terenach wiejskich województwa kujawsko – pomorskiego w rozbiciu na poszczególne gminy. Taka statystyka prowadzona była łącznie dla wszystkich obszarów województwa. W latach 1999 – 2003 nastąpił wzrost ilości odbiorców energii elektrycznej ogółem i rozbiciu na poszczególne grupy odbiorców. W parze ze wzrostem ilości odbiorców nie idzie jednakże wzrost zużycia energii elektrycznej, w rolnictwo zużycie to maleje, natomiast w grupie usługi i oświetlenie w poszczególnych latach zużycie wykazuje pewnie wahania.

8.4 Gazownictwo

Przez teren gminy nie przebiega jakakolwiek sieć gazowa wysokiego i średniego ciśnienia. Najbliższa sieć gazowa wysokiego ciśnienia przebiega przez teren gminy Nowe.

W stanie istniejącym żadna miejscowość położona na terenie gminy nie jest zgazyfikowana przewodowo gazem ziemnym. Przygotowywanie posiłków i ciepłej wody użytkowej na potrzeby gospodarstwa domowych odbywa się na kuchenkach węglowych, elektrycznych i z uwagi na łatwość użytkowania i duża dostępność, przy pomocy gazu propan – butan, dostarczanego w butlach o masie 11 kg.

Z uwagi na położenie gminy Warlubie w sąsiedztwie gminy Nowe, przez którą przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 80 z kierunku Gniewa, wskazana jest również gazyfikacja gminy Warlubie.

Gaz ze względu na czystość i wygodę użytkowania go do przygotowywania posiłków i ciepłej wody użytkowej jak również i konkurencyjną cenę w stosunku do innych źródeł energii należy do czynników energetycznych, z którego chętnie korzystają mieszkańcy miasta i w coraz szerszym zakresie mieszkańcy wsi (głównie do ogrzewania pomieszczeń). Gaz ziemny wysokometanowy jest nośnikiem energii przyjaznym dla środowiska naturalnego. Jest gazem bezwonny, nietrującym. W okresie eksploatacji stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi ułożone w ziemi na głębokości 0,8- 1,4 m, stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Zamiana paliw stałych na gaz powoduje całkowitą eliminację emisji pyłów, sadzy, dwutlenku siarki i tlenku węgla, a tlenki azotu i dwutlenków węgla występują w niższych ilościach. Zastosowanie gazu w miejsce paliw stałych (węgla) przynosi wymierny efekt w postaci oszczędności energii pierwotnej w wyniku poprawy sprawności przemiany energii.

Warunkiem przystąpienia go gazyfikacji gminy jest uzyskanie zapewnienia dostawy gazu z Pomorskiej Spółki Gazownictwa w Gdańsku. Konieczne jest również opracowanie koncepcji programowej gazyfikacji gminy, która szczegółowo określi lokalizację stacji redukcyjnej gazu, przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjnej gazu pierwszego stopnia, sposób rozprowadzania gazu do odbiorców z określeniem średnic i tras przebiegu gazociągów średniego ciśnienia. Obecnie istnieje małe prawdopodobieństwo gazyfikacji obszarów wiejskich gminy gazem ziemnym. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne znacznie przekraczają korzyści osiągnięte przez spółkę z tytułu opłat pobieranych za jego zużycie. Sytuację taką może jedynie zmienić poszukiwanie przez władze gminy strategicznego odbiorcy, który będzie zużywał duże ilości gazu na cele produkcyjne i technologiczne.

8.5 Ciepłownictwo

Na obszarze objęty opracowaniem studium, brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia gminy w energię ciepłą. Budynki wielorodzinne, jednorodzinne, zabudowa zagrodowa oraz obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych, względnie lokalnych źródeł ciepła, opalanych głównie węglem kamiennym, miałem węglowym, względnie koksem. Tylko w niewielkim procencie obiektów stosuje się jako media paliwa ekologiczne takie jak olej opałowy, energie elektryczną czy gaz płynny.

Większe lokalne kotłownie zlokalizowane są między innymi w następujących miejscowościach:

- w Warlubiu o mocy 320 kW, zaopatrująca w ciepło szkołę podstawową i gimnazjum w tej miejscowości, paliwem dla kotłowni jest miał węglowy i drewno;
- w Warlubiu o mocy 120kW, zaopatrująca w ciepło Urząd Gminy, paliwem jest olej opałowy lekki;

- w Warlubiu o mocy 100 kW w budynku Ośrodka Zdrowia, paliwo stanowi olej opałowy lekki;
- w Bąkowie o mocy 210 kW, zaopatrująca w ciepło Dom Dziecka, paliwem jest węgiel;
- w Lipinkach, kotłownia o mocy 150 kW zlokalizowana w szkole powiatowej, paliwem dla kotłowni jest miał węglowy;
- w Rulewie, kotłownia lokalna na olej opałowy lekki zaopatrująca w ciepło blok mieszkalny 18 – rodzinny;
- w Wielkim Komorsku o mocy 75kW, ogrzewająca budynek szkoły na paliwo stałe;
- kotłownia o mocy 100kW, zaopatrująca w ciepło remizę Ochotniczej Straży Pożarnej i salę gimnastyczną, paliwo jest stałe.

8.6 Telekomunikacja

Obszar gminy obsługiwany jest przez cztery centrale wiejskie operatora Telekomunikacji Polskiej S.A., zlokalizowane w Warlubiu, Lipinkach, Wielkim Komorsku i Bzowie.

Na początku lat 90 – tych gmina Warlubie należała do obszarów o średnio rozwiniętej sieci telefonicznej. W 1990 r. liczba abonentów na 100 mieszkańców na terenie gminy wyniosła 9,4 i była wyższa od średniej byłego województwa bydgoskiego wynoszącej 3,14 telefonów na 100 mieszkańców gmin. W obecnych realiach znaczenie telefonii stacjonarnej na rzecz stale rozwijającej się telefonii komórkowej maleje.

8.7 Gospodarka odpadami

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897) wprowadziła bardzo istotne zmiany w gospodarce odpadami komunalnymi. Meritum tej zmiany jest przejście przez gminy obowiązku właścicieli nieruchomości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Po zmianie przepisów gmina odpowiedzialna jest za zorganizowanie systemu gospodarowania odpadami, wydawanie decyzji administracyjnych a także egzekwowanie opłat. Do głównych obowiązków właścicieli należy wyposażenie nieruchomości w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów oraz utrzymanie ich w odpowiednim stanie sanitarnym i technicznym. Rodzaje pojemników zależą od rodzaju przechowywanych odpadów. Następuje podział na pojemniki służące gromadzeniu odpadów zmieszanych oraz te, w których gromadzone są odpady z selektywnej zbiórki (papier, tekstura, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, metale gromadzone w odpowiednich workach).

Zgodnie z ustawowymi wymogami od dnia 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system odbioru odpadów, w związku z czym Rada Gminy Warlubie podjęła uchwałę Nr XXI/179/12 z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty.

Miejszem zagospodarowania odpadów komunalnych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Warlubie jest Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Zakurzewo.

9. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie zgodnie z Katalogiem Osuwisk Województwa Kujawsko – Pomorskiego, opracowanym przez Instytut Geologii w Warszawie, na tereny gminy Warlubie nie zarejestrowano procesów osuwiskowych, jednak stwierdzono tendencje do powstawania tego typu zjawisk z uwagi na silne zagrożenie potencjalną erozją.

10. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH I UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na terenie gminy Warlubie w wyniku przeprowadzonych badań geologicznych stwierdzono brak udokumentowanych złóż kopalin.

Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Wody gruntowe występują w 3 odmiennych obszarach o różnym reżimie:

- wody gruntowe sandrowe;
- wody gruntowe wysoczyznowe;
- wody gruntowe dolin rzek i cieków.

W obrębie sandru wody gruntowe pierwszego poziomu wodonośnego tworzą swobodne zwierciadło na głębokościach poniżej 2,0 m p.p.t. Poziom ten dostarcza wodę użytkownikom indywidualnym, nie jest on zbyt obfity i zagrożony możliwością zanieczyszczenia antropogenicznego, ze względu na brak izolacji stropowej. Użytkowe poziomy z których czerpią wodę ujęcia komunalne gminy zlokalizowane są na głębokości 20 – 30 m p.p.t, a ich wydajność kształtuje się w granicach od kilku do kilkunastu m³.

W obrębie wysoczyzny użytkowe poziomy wodonośne występują na zróżnicowanych głębokościach zależnie od występowania przewarstwień piaszczystych występujących wśród glin morenowych. Użytkowe poziomy wodonośne występują generalnie w trzech poziomach na głębokości 6 – 20 m p.p.t., 40 – 60 m p.p.t. i na głębokości 65 – 90 m p.p.t.. Pierwszy poziom wodonośny jest bezciśnieniowy, a dwa pozostałe są subartezyjskie. Poziomy te posiadają wydajności od 10 – 100 m³/h. Te dwa poziomy posiadają podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia gminy w wodę i to ze względu na wydajność, cechy fizyczno – chemiczne jak i dobrą izolację stropową pokładów.

W obrębie dolin rzek, cieków, rynien zwierciadło pierwszego poziomu wodonośnego utrzymuje się z reguły na głębokości 1,0 – 2,0 m p.p.t., a lokalnie i okresowo nawet na powierzchni. Użytkowe poziomy wodonośne w dolinie Wisły występują na głębokości 20 – 25 m p.p.t. i związane są z drugim poziomem wodonośnym wysoczyzny.

Na terenie gminy wody gruntowe posiadają ograniczony lub słaby stopień zagrożenia zanieczyszczeniem poziomu wodonośnego, przy obecnym użytkowaniu terenu. Obszary o silnym i znacznym stopniu zagrożenia czwartorzędowego poziomu wodonośnego zanieczyszczeniem obejmują tereny aktualnie użytkowane rolniczo lub zabudowane (patrz mapa stan i zagrożenia wód). Obszary te pokrywają się z obszarami wód wyraźnie lub silnie zmienionych antropogenicznie, które

zlokalizowane są w dolinie Wisły, w rejonie Warlubia i Lipinek. Mimo to klasa jakości wód podziemnych głębszych poziomów na terenie gminy jest wysoka, nie mniej wymagana jest ich ochrona przed zanieczyszczeniem i dążenie do racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej.

11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Warlubie nie występują obszary górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów (stan w 2010).....	11
Tabela 2. Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w gminie Warlubie.....	12
Tabela 3 Stan prawny gruntów w gminie Warlubie.....	13
Tabela 4 Miejsce gminy Warlubie na tle powiatu świeckiego według wybranych.....	16
Tabela 5 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.....	18
Tabela 6 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.).....	18
Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane na podstawie art. 50 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.).....	19
Tabela 8 Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy wydane na podstawie art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (stan na 31 grudnia 2008 r.).....	20
Tabela 9 Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej	26
Tabela 10 Struktura wielkościowa – liczba i udział gospodarstw wg klas wielkościowych	28
Tabela 11 Struktura wielkościowa - powierzchnia gruntów i udział gospodarstw	29
Tabela 12 Gospodarstwa domowe wg struktury dochodów	29
Tabela 13 Kierunki produkcji roślinnej w gminie.....	30
Tabela 14 Kierunki produkcji zwierzęcej w gminie.	31
Tabela 15 Wyposażenie gospodarstw w gminie.....	32
Tabela 16 Powierzchnia budynków i budowli.	32
Tabela 17 Struktura wiekowa drzewostanu	33
Tabela 18 Obiekty wpisane do rejestru zabytków	49
Tabela 19 Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Warlubie.	52
Tabela 20 Liczba ludności gminy Warlubie w latach 2000 - 2009.	52
Tabela 21 Ruch naturalny wg płci w latach 2000 – 2009 w gminie Warlubie.	55
Tabela 22 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach gminy Warlubie.	58
Tabela 23 Rynek pracy w gminie Warlubie.	59
Tabela 24 Bezrobotni w powiecie świeckim.	60
Tabela 25 Zasoby mieszkaniowe w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.	62
Tabela 26 Przeciętna powierzchnia użytkowa i liczba osób na mieszkanie w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.	62
Tabela 27 Zasoby mieszkaniowe wg form własności.	63
Tabela 28 Zasoby mieszkaniowe w gminie Warlubie wyposażone w instalacje na tle powiatu świeckiego w 2008 r.	64
Tabela 29 Szkoły na terenie gminy Warlubie.	65
Tabela 30 Statystyka uczniów i absolwentów na terenie gminy Warlubie.	65

Tabela 31 Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.....	66
Tabela 32 Współczynnik skolaryzacji.....	66
Tabela 33 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON.....	69
Tabela 34 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD.	70
Tabela 35 Długość dróg gminnych na terenie gminy.....	88
Tabela 36 Sieć wodociągowa w gminie Warlubie	91
Tabela 37 Sieć kanalizacyjna w gminie Warlubie.....	93

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa powiatu świeckiego.....	10
Rysunek 2. Miesięczne sumy odpadów w 2008 roku.	25
Rysunek 3. Fragment Wdeckiego Parku Krajobrazowego.	36
Rysunek 4. Fragment Wdeckiego Parku Krajobrazowego.	37
Rysunek 5. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Koncepcja Zagospodarowania.	74
Rysunek 6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Sieć osadnicza i gospodarcze uwarunkowania rozwoju kraju.	75
Rysunek 7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystycznej.	76
Rysunek 7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Kierunki rozwoju sieci drogowej i linii kolejowych.	77

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Powierzchnia gmin powiatu świeckiego.....	11
Wykres 2. Struktura użytkowania gruntów w gminie Warlubie.	12
Wykres 3. Ludność gminy Warlubie w latach 2000 – 2009.	53
Wykres 4. Ludność w gminach powiatu świeckiego w 2004 i 2009 r.....	54
Wykres 5. Ruch naturalny w gminie Warlubie w latach 1998 - 2009.....	55
Wykres 6. Przyrost naturalny w gminach powiatu świeckiego w 2009 roku.	56
Wykres 7. Ruch migracyjny w gminie Warlubie w latach 1998 – 2009.	56
Wykres 8. Struktura ludności wg grup ekonomicznych w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.	57
Wykres 9. Struktura płci w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.	58
Wykres 10. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Warlubie w latach 2003 – 2009.	59

Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani w gminach powiatu świeckiego w 2009 i 2010.	61
Wykres 12. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w powiecie świeckim.....	71
Wykres 13. Długość sieci wodociągowej w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.....	92
Wykres 14. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Warlubie w latach 2000 – 2009.	93

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1. Dwór w Rulewie

Fotografia 2. Zespół pałacowo – parkowy w Płochocinie

Fotografia 3. Zespół pałacowo – folwarczny w Bąkowie

Fotografia 4. Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja Apostoła w Wielkim Komórsku

Fotografia 5. Kościół parafialny p.w. Św. Wawrzyńca i Matki Kościoła w Płochocinie

Fotografia 6. Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Serca Panny Marii w Warlubiu

Fotografia 7. Kościół parafialny p.w. Marii Wspomożycielki w Lipinkach

Fotografia 8. Kościół parafialny p.w. Św. Małgorzaty w Bzowie

Fotografia 9. Chaty ceglane w Wielkim Komórsku

Fotografia 10. Chata drewniana w Kruszach

Fotografia 11. Chata drewniana w Wielkim Komórsku

Fotografia 12. Chata drewniana w Lipinkach

Fotografia 13. Chata w Płochocinku